

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON ANABİLİM DALI
REKREASYON PROGRAMI**

**ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA GÖNÜLLÜ
MOTİVASYONU İLE SERBEST ZAMAN DOYUM DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Batuhan ER

**Danışman
Doç. Dr. Pınar GÜZEL**

MANİSA, 2020

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON ANABİLİM DALI
REKREASYON PROGRAMI**

**ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA GÖNÜLLÜ
MOTİVASYONU İLE SERBEST ZAMAN DOYUM DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Batuhan ER

**Danışman
Doç. Dr. Pınar GÜZEL**

MANİSA, 2020

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

YÖK TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu İle Serbest Zaman Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13/07/2020

Batuhan ER

ÖZET

Son yıllarda, ülkemizde ve dünyada önemi giderek artmakta olan spor etkinlikleri, bireylerin serbest zamanlarında, etkinliklerin bir parçası olabilmesi açısından fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte uluslararası spor organizasyonları açısından bu durum, bireylerin gönüllü katılımcı olarak destekleri ile ev sahibi şehir ve ülkeler için önemli bir insan kaynağı oluşturmaktadır. Son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda Öz-Belirleme Kuramı ile ilişkilendirilen ve Ciddi Serbest Zaman Perspektifi içerisinde de birçok boyutuyla incelenen gönüllülük kavramının, uluslararası spor organizasyonlarının da vazgeçilmez parçalarından biri olduğunu göstermektedir. Spor gönüllülerinin organizasyonlara ve organizasyonların da spor gönüllülerine katkılarının karşılıklı olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması ve farklı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, uluslararası spor organizasyonlarının sergilenmesinde büyük önem arz eden gönüllü katılımının motivasyon ve serbest zaman doyum düzeyleri açısından geliştirilmesine katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden “betimsel ve ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “kişisel bilgi formu” ile birlikte, 25 maddeden oluşan “Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği” ve 24 maddeden oluşan “Serbest Zaman Doyum Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklem grubunu ise, ülkemizde gerçekleştirilen 25. Balkan Salon Atletizm Şampiyonası, Vodafone 41. İstanbul Maratonu, UEFA Süper Kupa 2019 Finali ve Samsung 31. Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışı uluslararası spor organizasyonlarına katılan ve amaçlı örneklem yoluyla belirlenen; 24,00 ($\pm 7,299$) yaş ortalamasına sahip, 99 kadın 168 erkek olmak üzere, toplam 267 spor gönüllüsü bireyden oluşmaktadır.

Elde edilen bulgular, uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin en önemli motivasyon faktörlerinin değerlerin ifadesi ve spor sevgisi faktörleri olduğunu gösterirken; bunun yanı sıra vatanseverlik, kişilerarası ilişkiler ve kariyer yönlendirme faktörlerinin de önemli derecede motive edici faktörler olduğu görülmektedir. Gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri açısından ise en önemli faktörlerin fiziksel ve eğitimsel boyutları olduğu görülürken; bu faktörleri takiben sosyal ve psikolojik faktörlerinin de gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri açısından önem arz eden

boyutlar olduğu soylenabilir. Bununla birlikte katılımcıların genel motivasyon ve genel doyum düzeylerinin de oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan t-testi sonuçları incelendiğinde cinsiyet değişkeni ve motivasyon faktörleri açısından değerlerin ifadesi alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bununla birlikte gönüllü katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından serbest zaman doyum düzeylerinde herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. MANOVA testi sonuçları incelendiğinde ise, sporla ilgilenim değişkeninin, gönüllü katılımcıların motivasyon ve serbest zaman doyum düzeylerine etkisi olduğu soylenabilir. Korelasyon testi sonuçları uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılan bireylerin motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeyleri arasında önemli bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yine regresyon testi analiz sonuçları incelendiğinde, kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller değişkenlerinin serbest zaman doyumunu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Çalışma sonuçları ve literatür ile birlikte, motivasyon ve serbest zaman yaklaşımları da göz önüne alındığında; uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin serbest zaman doyum ve motivasyon faktörleri arasında güçlü bir bağ olduğu düşünölmektedir. Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın literatüre önemli katkıları olacağı düşünölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gönüllülük, Gönüllü Motivasyonu, Serbest Zaman, Serbest Zaman Doyum, Ciddi Serbest Zaman Perspektifi, Öz-Belirleme Kuramı.

ABSTRACT

Recently, sports events which have gradually grown in terms of popularity both in our country and in the world offer opportunities for individuals to become a part of events in the leisure. Furthermore, this situation creates a significant human resource for hosting cities and countries with the voluntary participation support of individuals. In the recent studies carried out in the literature, it is shown that the notion of volunteer which has been examined through many dimensions of Serious Leisure Perspective that is related to Self-Determination Theory is an inevitable component of international sport organizations. It is thought that sports volunteers contribute to the organizations as well as organizations contribute to sports volunteers.

The aim of this study is to compare the relationship between the motivation factors of the volunteers taking part in international sports organizations with their level of leisure satisfaction; and to examine them in terms of different demographic variables. In the light of this, it is aimed to contribute to the development of the voluntary participation, which has a great significance in the realization of international sport organizations, in terms of motivation and leisure satisfaction.

In the study, descriptive and correlational survey models of quantitative research method were used. As data collection tool, demographic information for prepared by the researcher as well as “Volunteer Motivation for International Sports Events Scale” consisting of 25 items and “Leisure Satisfaction Scale” consisting of 24 items were used.

The sample of the study consists of 99 female and 168 male, 267 sport volunteers in total whose mean age is 24,00 ($\pm 7,299$) determined by purposive cum convenience sampling method; the volunteers participated in the 25th Balkan Indoor Athletics Championship, the 41st Vodafone İstanbul Marathon, UEFA Super Cup 2019 Finals and the 31st Samsung Bosphorus Cross-Continental Swimming Race.

The obtained data shows that patriotism, interpersonal relations and career orientation factors are highly motivating factors while the most important motivation factors of the individuals participating in international sport events as volunteers are expressing values and love of sports.

On the other hand in terms of leisure satisfaction levels of the voluntary participants, while it is seen that the most significant factors are physical and educational dimensions, it can also be said that respectively social and psychological factors are significant in terms of leisure

satisfaction levels of the voluntary participants. Moreover, overall motivational and overall satisfaction levels of the participants are found high.

When the t-test results are examined, a significant difference was found in the sub-scale of expression of values in terms of gender variable and motivation factors. However, no significant difference was found in the leisure satisfaction levels of the participants in terms of gender variable. When MANOVA test results are examined, it can be said that sports involvement variable has an effect on the motivation and leisure satisfaction levels of the voluntary participants. Correlation test results reveal that there is a significant correlation between motivation factors and leisure satisfaction levels of the individuals taking part in voluntary event in the international sport organizations. Also, when the regression analysis results are examined, it is seen that interpersonal relations and extrinsic rewards variables are significant predictors of leisure satisfaction.

When motivation and leisure satisfaction approaches are considered along with the study results and the current literature, it is thought that there is a strong link between leisure satisfaction and motivation factors of the individuals taking part in the international sport organizations. It is also thought that the study carried out with the aim of examining the motivation factors and leisure satisfaction levels of the individuals taking part in the international sport organizations will have important contributions to the literature.

Keywords: Volunteerism, Volunteer Motivation, Leisure, Leisure Satisfaction, Serious Leisure Perspective, Self Determination Theory.

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimin ilk günlerinden itibaren desteğini esirgemeyen, aşıladığı çalışma arzusu ve fikirler ile benim fikirlerimin hayata geçmesine bu yolda en önemli etken olan, akademik hayatım adına rol model aldığım hocalarımdan, kıymetli danışmanım Doç. Dr. Pınar GÜZEL'e,

Lisans hayatımın son döneminde tanışma ve çalışma fırsatı yakaladığım ve bugünlere kadar her alanda çok fazla şey öğrendiğim, bu çalışmanın istatistiksel analizlerinde de katkılarıyla desteğini her zaman olduğu gibi esirgemeyen, akademik hayatımın bir diğer rol modeli, saygıdeğer hocam Doç. Dr. Kadir YILDIZ'a,

Verilerin elde edilmesi aşamasında, uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü çalışma grubu ile birlikte büyük bir zevk alarak yer almamda desteği olan, Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği Başkanı Sayın Şenol GÜNEŞ ve tüm spor gönüllüsü katılımcılara,

Çalışmaya öneri ve katkılarıyla destek olan Sayın Mücahit FİŞNE hocama,

Eğitim hayatımda bana tek bir kelime de olsa katkısı olan tüm hocalarıma,

Bugün bulunduğum noktanın en büyük sebebi kıymetli aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

En içten sevgi ve saygılarımla.

Batuhan ER

Manisa, 2020

İÇİNDEKİLER TABLOSU

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI.....	iii
YÖK TEZ VERİ GİRİŞ FORMU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
TEŞEKKÜR.....	x
İÇİNDEKİLER TABLOSU.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvi
EKLER LİSTESİ.....	xvii
BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Önemi.....	3
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Sayılıtlar	6
1.6. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM GENEL BİLGİLER VE LİTERATÜR.....	7
2.1. Serbest Zaman Kavramı.....	7
2.2. Ciddi Serbest Zaman Perspektifi	12
2.2.1. Ciddi Uğraşlar	14
2.2.1.1. Ciddi Serbest Zaman.....	14

2.2.1.2. Kendini Adama.....	15
2.2.1.3. Ciddi Serbest Zamanın Ayırt Edici Özellikleri	16
2.2.2. Kayıtsız Serbest Zaman	16
2.2.3. Proje Tabanlı Serbest Zaman	17
2.2.4. Kariyer Gönüllülüğü.....	20
2.3. Serbest Zaman Doyum.....	20
2.4. Spor Organizasyonları	22
2.4.1. Ulusal Spor Organizasyonları	22
2.4.2. Uluslararası Spor Organizasyonları ve Sınıflandırmalar	22
2.5. Gönüllülük.....	25
2.5.1. Uluslararası Spor Organizasyonunda Gönüllülerin Rollerini	27
2.5.2. Gönüllü ve Uluslararası Spor Organizasyonları İlişkisi	28
2.5.3. Gönüllü Katılımcıların Uluslararası Spor Organizasyonlarına Etkileri	30
2.5.4. Türkiye’de Gönüllülük	31
2.5.5. Dünya’da Gönüllülük	32
2.5.5.1. Avustralya	32
2.5.5.2. Kanada.....	33
2.5.5.3. Amerika Birleşik Devletleri	33
2.5.5.4. İngiltere	34
2.6. Gönüllü Motivasyonu	37
2.7. Gönüllü Doyumu	46
2.8. Motivasyon Kavramı	47
2.8.1. İçsel Motivasyon	48
2.8.2. Dışsal Motivasyon.....	49
2.8.3. Amotivasyon	49
2.9. Öz Belirleme Kuramı.....	50
2.9.1. Bilişsel Değerlendirme Kuramı	51
2.9.2. Organizmik Bütünleşme Kuramı	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM	55
3.1. Araştırma Deseni	55
3.2. Çalışma Grubu.....	55
3.3. Veri Toplama Araçları	55
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	55
3.3.2. Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği ...	56
3.3.3. Serbest Zaman Doyum Ölçeği	56
3.4. Verilerin Toplanması	57

3.5. Verilerin Analizi	57
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR	58
4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular	58
4.2. Katılımcıların Gönüllülük Motivasyonu ve Serbest Zaman Doyum Düzeylerine İlişkin Bulgular	59
BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA VE SONUÇ	65
5.1. Hipotez 1: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Motivasyon Faktörleri	65
5.2. Hipotez 2: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Zaman Doyum Düzeyleri	66
5.3. Hipotez 3: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet ve Sporla İlgilenim Değişkenlerine Göre Motivasyon Faktörleri	67
5.4. Hipotez 4: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet ve Sporla İlgilenim Değişkenlerine Göre Serbest Zaman Doyum Düzeyleri	67
5.5. Hipotez 5: Gönüllü Katılımcıların Gönüllülük Motivasyonu ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki	68
5.6. Hipotez 6: Gönüllü Katılımcıların Motivasyon Faktörlerinin Serbest Zaman Doyumuna Etkisi	69
ALTINCI BÖLÜM ÖNERİLER.....	77
6.1. Araştırmacılara Öneriler	77
6. 2. Kurumlara Öneriler.....	77
YEDİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA	78
EKLER	92
ÖZGEÇMİŞ	99

KISALTMALAR LİSTESİ

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
CSZP : Ciddi Serbest Zaman Perspektifi
CSZ : Ciddi Serbest Zaman
GSB : Gençlik ve Spor Bakanlığı
KSZ : Kayıtsız Serbest Zaman
ÖBK : Öz Belirleme Kuramı
PTSZ : Proje Tabanlı Serbest Zaman
SZDÖ : Serbest Zaman Doyum Ölçeği
UGOSMÖ : Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği
ve diğ. : Ve Diğerleri
YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Serbest Zaman Tabanlı Gönüllüler ve Gönüllülük Tipolojisi.....	15
Tablo 2: Proje Tabanlı Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımın Ödülleri.....	18
Tablo 3: Spor Organizasyonlarının Sınıflandırılması.....	25
Tablo 4: Başlıca Olimpiyat Oyunu Organizasyonlarında Yaz ve Kış Oyunları Gönüllü Katılımcı Sayıları	30
Tablo 5: Gönüllü Motivasyonu ile İlgili Yapılmış Başlıca Çalışmalar	35
Tablo 5: Gönüllü Motivasyonu ile İlgili Yapılmış Başlıca Çalışmaların Devamı	36
Tablo 6: Öz-Belirleme Süreci, Motivasyon ve Düzenleme Türleri	52
Tablo 7: Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik, KMO ve Bartlett Küresellik Test Sonuçları	57
Tablo 8: Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	58
Tablo 9: Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları.....	59
Tablo 10: Cinsiyet Değişkenine Göre USOGMÖ T-Testi Analiz Sonuçları.....	60
Tablo 11: Cinsiyet Değişkenine Göre SZDÖ T-Testi Analiz Sonuçları	61
Tablo 12: USOGMÖ Altı Faktöre Ait Çok Değişkenli Varyans Analizi- MANOVA Testi Sonuçları	61
Tablo 13: SZDÖ Altı Faktöre Ait Çok Değişkenli Varyans Analizi- MANOVA Testi Sonuçları	62
Tablo 14: USOGMÖ ve SZDÖ Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Testi Sonuçları	62
Tablo 15: Gönüllü Motivasyonu ve Serbest Zaman Doyumu Korelasyon Testi Sonuçları	63
Tablo 16: SZDÖ Toplam Puanı ve USOGMÖ Alt Boyutlarına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları	64
Tablo 17: Alt Problemlere İlişkin Kabul veya Ret Durumları.....	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ciddi Serbest Zaman Perspektifi.....	13
Şekil 2: Ölçeklerine Göre Etkinlik Türlerinin Sınıflandırılması	24
Şekil 3: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllülerin Rollerini.....	28
Şekil 4: Uluslararası Spor Organizasyonları ve Gönüllülük İlişkisi.....	29

EKLER LİSTESİ

EK 1: Araştırma İzni

EK 2: Etik Kurul Onay Belgesi

EK 3: Kişisel Bilgi Formu

EK 4: Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği

EK 5: Serbest Zaman Doyum Ölçeği

EK 6: Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği
Kullanım İzni

EK 7: Serbest Zaman Doyum Ölçeği Kullanım İzni

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Son yıllarda, ülkemizde ve dünyada önemi giderek artmakta olan spor etkinlikleri, bireylerin serbest zamanlarında, etkinliklerin bir parçası olabilmesi açısından fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte uluslararası spor organizasyonları açısından bu durum, bireylerin gönüllü katılımcı olarak destekleri ile ev sahibi şehir ve ülkeler için önemli bir insan kaynağı oluşturmaktadır.

Gönüllülerin katkısı, serbest zaman aktivitelerinin üretiminde de önemli bir girdidir. Bu durum büyük spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak gibi çok çeşitli spor etkinlikleri için de geçerlidir. Planlama, organizasyon, pazarlama ve üretime yardımları genellikle yerel etkinlik organizatörleri için mali açık veya fazlalık arasındaki farkı temsil eder (Solberg, 2003). Bu organizasyonlar şehirler ve ülkeler açısından farklı katkılar sağlayabilmektedir. Ev sahipliği durumunda, ülke ve şehirlere ulusal kültür ve kimliklerini sunma şansı adına küresel düzeyde bir araç olabilmektedir. Bununla birlikte uluslararası spor organizasyonları, geniş kitleler tarafından da yoğun ilgiyle takip edilmekte ve bu ilgi de toplum yaşamının standartlarının yükseltilmesi adına önemli fırsatlar yaratmaktadır (Berber ve Terekli 2019).

Ülkemizde de son yıllarda birçok uluslararası spor organizasyonu gerçekleştirilmiş, birçok etkinlik için adaylık sürecinde bulunmuş olup, bundan sonraki süreç açısından da etkinliklere ev sahipliği için planlamalar yapılacağı bir gerçektir. Etkinliklerin adaylık sürecinin başlangıcından, etkinliğin sahnelenmesine kadar geçen süredeki ekonomik ve küresel değişimler bütçeleme ve planlama açısından, tutarsızlık gösterebilmektedir.

Sınırlı bir zaman diliminde gerçekleştirilen etkinlikler için çok sayıda çalışana ihtiyaç duyulabilmektedir. Gönüllülere herhangi bir ücret ödenmemesi ve alanda yeteneklerini geliştirmek ve kendini gerçekleştirmek, toplulukta ilgilenimi yüksek olmak gibi bazı sebepler de göz önüne alındığında etkinliklere katkı sağlayabilmektedirler. Bu durumda da etkinliklerde gönüllülerin yer alması maliyet açısından avantaj sağlayacağı düşünülmektedir (Argan ve Diğ., 2013a: 45)

Büyük spor organizasyonları adına yapılan yatırımların ve maliyetlerin karşılanmasının mümkün olmayacağı artık bilimsel bir gerçektir (Özsoy ve

Sennaroğlu, 2016). Bununla birlikte, birçok büyük uluslararası spor organizasyonu kâr amacından ziyade, kültürel bir miras sağlamaktadır. Ülke ve şehirler açısından etkinliklerin oluşturabileceği ekonomik yükler, insan kaynakları bakımından gönüllü desteği ile hafifletilebilir. Ülkemizde ve dünyada çeşitli spor etkinliklerine katılan çok sayıdaki gönüllü de düşünüldüğünde önemli bir katkı sağlandığı gerçektir. Buna örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 2005 yılında görev alan gönüllülerin zamanının, parasal değer karşılığının 280 milyar dolar olduğu ifade edilmektedir (Bang ve Ross, 2009). Bu ekonomik katkıların yanında gönüllüler ve gönüllü organizasyonları Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda ve İngiltere gibi ülkelerde kulüp tabanlı spor sisteminin çekirdeğini oluşturduğu görülmektedir. Profesyonel personellerin istihdamı için artan talebe rağmen, gönüllülerin sporu sürdürme ve geliştirmeye yaptığı katkılar ile ulusal spor sistemlerinin geleceği için merkezi öneme sahip olduğu düşünülmektedir (Cuskelly ve diğ., 2006) Dolayısıyla etkinliklerin başarılı bir şekilde sahnelenmesine katkıda bulunması açısından, etkinlikler için hayati önem taşıyan gönüllülerin motivasyon ve doyum düzeylerinin belirlenmesi organizasyonların sağlıklı bir şekilde sahnelenmesi adına önemlidir.

Serbest zamanın içerisinde oldukça önemli bir yere sahip olan gönüllülük kavramı dünyada birçok alanda popüler olmaya devam etmektedir. Bu alanlar gönüllü katkısı sağlanan etkinliklerin türlerine göre değişiklik gösterirken, gönüllülerin bu etkinliklere ekonomik, sosyal ve çevresel katkıları oldukça fazladır. Gönüllülüğün serbest zaman kavramıyla olan yakından ilişkisi içerisinde bireylerin, serbest zamanda gönüllü olarak bir etkinliğe katılması konusundaki doyumunu ve motivasyon faktörleri önemli bir etkiye sahip olabilmektedir. Bu noktada Stebbins'in (2016a:16,17) "Ciddi Serbest Zaman Perspektifi", bir etkinlik ya da organizasyona katılımındaki gönüllülük durumu ile, serbest zaman kavramındaki gönüllülük olgusunu ayırt etmede önemli bir belirleyici olabilir. Diğer bir deyişle; etkinlik ya da organizasyonlara destek olarak belirtilen gönüllülük anlayışı, serbest zaman şeklindeki gönüllülük değil, ücretsiz iş olarak gönüllü olmaktır. İlki ekonomik bir kavram gönüllülüğü ister parayla ister aynı olsun, geçim kaynağı olarak ödeme olmaması olarak tanımlamaktadır.

Ülkemizde, Birleşmiş Milletler Gönüllülük programı Türkiye kapsamında 2013'te yayınlanan bir çalışmada Ulusal Gönüllülük Komitesi tarafından belirlenen hedefler arasında "Gönüllülükle ilgili veri toplanmasını, araştırmalar yapılmasını ve yayınlar hazırlanmasını desteklemek ve farklı taraflarla bu hedefin

gerçekleştirilmesine yönelik iş birliği yapmak” maddesine de yer verilmiştir (Türkiye’de Gönüllülük, 2013). Ancak geçen süre içerisinde genel kapsamda, belirtilen bu maddenin ardından spor, rekreasyon ya da serbest zaman alanında uluslararası organizasyonlardaki gönüllü katılımı adına akademik oldukça az sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu durum, uluslararası organizasyonlardaki gönüllü katılımında bireyleri nelerin motive ettiği ve bir serbest zaman tercihi olarak bu katılımdaki doyum düzeylerinin ortaya konmasıyla ilgili bir araştırmanın yapılmasına ihtiyaç doğurmuştur. Çalışmanın örneklem grubunu da oluşturan Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği sivil toplum kuruluşu gönüllü katılımcıları, uluslararası düzeyde birçok organizasyonda görev almıştır (Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği, 2020).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmadaki temel amaç; uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması ve farklı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, uluslararası spor organizasyonlarının sergilenmesinde büyük önem arz eden gönüllü katılımının motivasyon ve serbest zaman doyum düzeyleri açısından geliştirilmesine katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Özellikle günümüz dünyasında yaşamın hızı, kentleşme ve kişisel ihtiyaçların birleşimi zamanın önemini yanı sıra, bireyi yenileyip, genel ihtiyaçlarının karşılanması için gerçekleştirme zorunluluğu bulunan çalışma gibi faaliyetlere geri dönüş motivasyonunun belirleyicisi de serbest zamandır. Serbest zamanın geçmişte, günlük yaşamımızda ve uzun vadede hayatımızdaki önem derecesi oldukça belirgindir. Serbest zaman içerisinde ilgilenilen aktivitelerde bireyin kendisine ve topluma katkılarının belirleyicisi de bu faaliyetlerin kalitesidir. Bu önem ile bireysel ya da toplumsal katkının sağlanabilme ihtimali dâhilinde serbest zamanda ilgilenilen aktivitelerle ilgili “gönüllülük” kavramı yaşamımıza çok boyutlu bir gelişim katkısı sağlayabilmektedir.

Bireysel açıdan bakıldığında; bireyin bir serbest zaman etkinliğinde elde ettiği ya da edemediği doyum düzeyi onun serbest zamana ve etkinliklere bakış açısını etkileyebilir. Bununla birlikte bu serbest zamanlarında katıldığı, toplum açısından

önem arz eden bir uluslararası spor etkinliğinde gönüllü olarak yer almasının motivasyon faktörleri de bu etkinliklerde bir serbest zaman tercihi olarak yer alması nedeniyle önemli olduğu düşünülmektedir. Bu gönüllülük faaliyetlerine katılımında kendisine ya da topluma sağladığı faydaların neler olduğunun bilinmesi, bu etkinliklere gönüllü katılım gösteren bireyler yararına iyileştirilmesi ve geliştirilmesi açısından da önemli olabilir. Bu durum serbest zaman kavramı ile bir spor etkinliğinin yönetimindeki insan kaynağının önemli parçasını oluşturan topluluk arasındaki bağları, bu araştırmayla inceleme hedefinin oluşumuna sebep olmuştur.

Toplumsal ve sporda etkinliklerin yönetimi açısından bakıldığında ise, uluslararası spor organizasyonlarına bireyin, bir serbest zaman aktivitesi olarak katılmasının yanı sıra, sağladığı ekonomik ve iş gücü katkıları da yadsınamayacak düzeydedir. Yine bu etkinliklerin planlama ve düzenlenmesinde gönüllü katılımcıların desteğinin önemini kavranması açısından çalışmaların azlığı göze çarpmaktadır. Çalışmanın bu yönden uluslararası spor organizasyonlarında yer alan gönüllülerin, gönüllülük motivasyonu ile serbest zaman doyum boyutları arasındaki ilişkinin anlaşılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Problem Cümlesi

Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyon faktörleri ve serbest zaman doyum düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Alt Problemler:

- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, motivasyon faktörlerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, serbest zaman doyum düzeylerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, gönüllü motivasyonu faktörlerine etkisi var mıdır?
- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, serbest zaman doyum düzeylerine etkisi var mıdır?

- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri ve gönüllülük motivasyonu arasında ilişki var mıdır?
- Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların gönüllülük motivasyonunun, serbest zaman doyum düzeyine etkisi var mıdır?

Alt Problemlere İlişkin Hipotezler:

Hipotez 1: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, motivasyon faktörlerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.

Hipotez 2: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, serbest zaman doyum düzeylerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.

Hipotez 3: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, gönüllü motivasyonu faktörlerine etkisi vardır.

Hipotez 4: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, serbest zaman doyum düzeylerine etkisi vardır.

Hipotez 5: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri ve gönüllülük motivasyonu arasında ilişki vardır.

Hipotez 6: Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların gönüllülük motivasyonu faktörlerinin, serbest zaman doyum düzeylerine etkisi vardır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Temmuz-2019 ile Şubat-2020 tarihleri arasında ülkemizde gerçekleştirilen bazı uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcılarla sınırlandırılmıştır.

1.5. Sayıtlar

Araştırma sürecinde toplanan tüm verilerin gerçeği yansıttığı düşünülmektedir. Katılımcılar ölçme araçlarını yanıtlarken görüşlerini içten ve samimi bir şekilde ifade etmişlerdir. Çalışmada kullanılan ölçme araçları araştırmanın problemine uygun ve cevap arayan bulguları sağlayacak niteliktedir.

1.6.Tanımlar

Serbest zaman; iş veya diğer görevler olmaksızın, bireylerin rahatlayabileceği zaman olarak tanımlanmıştır (Cambridge Sözlük, 2020).

Gönüllülük ise, bir ücret ödemesi olmadan iyi nedenlerle iş yapma pratiği olarak tanımlanmıştır (Cambridge Sözlük, 2020).

Serbest zaman doyumu; bireyin serbest zaman aktivitelerine katılımı sonucu ortaya çıkan veya kazandığı, olumlu algı ya da duygular olarak tanımlanabilir (Beard ve Ragheb, 1980).

Gönüllü motivasyonu; bireylerin gönüllü fırsatları arama, gönüllü yardım etmeye kendini adama ve gönüllülüğe katılımlarını uzun süreler boyunca sürdürme güdüsü olarak tanımlanabilir (Lee ve diğ., 2014)

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER VE LİTERATÜR

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilişkili literatür bilgisi ile, araştırmada “serbest zaman” ve “motivasyon” konuları hakkında yararlanılan kuramsal çerçeveler hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Serbest Zaman Kavramı

Birçok önemli düşüncede olduğu gibi, serbest zaman da çeşitli açılardan kavramsallaştırılmış ve tanımlanmıştır. Bu bakış açıları, toplumların örgütlenmesindeki tarihsel farklılıkları hem özgürlük hem de barış üzerine kavramlar ve engellemeler arasındaki farklılıkları yansıtmaktadır (Godbey, 2003:2)

Dumazedier’e (1960) göre serbest zaman, bireyin meslek, aile ve sosyal görevlerini yerine getirdikten sonra, kendi özgür iradesiyle dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini geliştirme veya toplum yaşamına gönüllü katılımını artırma amacı içeren bir dizi uğraşından oluşur.

Neumeyer ve Neumeyer (1936:15) ise serbest zamanın, günlük ihtiyaçlar için gerekli olmayan, güçlü ya da nispeten pasif olan bir tür faaliyette bulunmak için bir fırsat olduğunu ifade etmişlerdir. Kelly (2012) ise serbest zamanın, tatmin edici nitelikleri nedeniyle göreceli özgürlükte seçilen aktivite olarak ifade ederken, Hamilton-Smith (1985) serbest zaman kavramı ile, içsel motivasyon ve / veya memnuniyet ile karakterize edilen insan deneyimini vurgulamıştır.

Bu tanımlamalarla birlikte, “serbest zaman nedir?” sorusu filozoflar, araştırmacılar, öğretim görevlileri, sosyologlar, serbest zaman yöneticileri ve öğrenciler tarafından uzun süre tartışılmıştır. Serbest zaman ne olursa olsun, insanların yaşam kalitesi için önemlidir. Bununla birlikte serbest zaman, farklı kültürlerdeki insanlar için farklı şeyler ifade edebilir. Serbest zamanın insan varoluşu için önemi göz önüne alındığında, bir ulusun kültürü, halkının serbest zamanlarını kullanma biçimiyle daha zengin ya da daha fakir hale geldiği ifade edilmiştir. On yedinci yüzyıl filozofu Thomas Hobbes, serbest zamanın felsefenin anası olduğunu belirtmiştir. İngiltere başbakanı Benjamin Disraeli, artan araçların ve artan serbest zamanın insanın iki medeniyeti olduğuna inanmıştır. İngiliz filozof ve matematikçi Bertrand Russell, serbest zamanları akıllıca doldurabilmenin medeniyetin en iyi ürünü olduğu görüşünü

belirtmiştir. İngiliz biyolog Julian Huxley de benzer şekilde şunları belirtmiştir: “Serbest zaman problemi esastır ve serbest zamanlarımızla ne yapacağımıza karar vermemiz kaçınılmaz olarak bizi insan varlığının amacını yeniden incelemeye ve yerine getirmenin ne anlama geldiğini sormaya zorlar” şeklinde ifade edilmiştir (Torkildsen, 2005: 49, 50).

Tarihsel olarak serbest zaman fikri, çalışma ile yakından ilişkili olmuştur ve bununla birlikte serbest zaman; bireysel bir yargı, yönetilmemiş bir seçim ve isteğe bağlı zaman olarak adlandırılan bir süre olarak ifade edilmiştir (Voss, 1967). Marksizm ise, serbest zaman formlarının ve pratiğinin siyasi, tarihsel olarak yapılandırılmış karakterini vurgulamaktadır. Sınıf mücadelesini serbest zamanları anlamının anahtarı olarak göstermektedir. Serbest zaman çalışmalarındaki etkisinin zirvesinde Marksizm, 1980’lerin ortasında, serbest zamanların dağılımında sınıf eşitsizliğinin rolü, sınıf egemenliğinin serbest zaman formlarının düzenlenmesindeki etkisi ve serbest zamandaki ideolojik manipülasyonun tarihsel kökleri olduğuna işaret etmiştir (Rojek, 2005:65). Dumazedier ve Latouche de (1962) Marksist düşüncenin bir bütün olarak çalışma ve bir miktarda serbest zaman ile ilgilendiğini belirtmiştir. Kapitalist sistemin altındaki serbest zamanın, kurtuluş mücadelelerinin eksikliklerinden kaçış kaynağı olarak görüldüğünü ve bununla birlikte de iki Marksist sosyoloğun, farklı şekillerde çalışma ve çalışma dışı zaman arasındaki ilişkilere başka bir yaklaşım getirdiği ifade edilmiştir. Lefebvre için, serbest zaman sadece sınıf mücadelesi için bir tehdit olarak değil, aynı zamanda çağdaş yaşamın belirsiz ama olumlu bir gerçeğidir. Tüm sınıfların mutluluk için yeni bir arzusunun kanıtıdır. Naville için ise, serbest zaman sadece işin memnuniyetini tekrarlamamanın bir yolu değildir ve kendi değeri vardır.

Crawford ve diğ. (1991) sosyal sınıfın, serbest zamana katılım ve katılmama üzerinde kabul edilenden daha güçlü bir etkiye sahip olabileceğini, yani serbest zaman kısıtlayıcılarının sosyal ayrıcalık hiyerarşisiyle ilgili olabileceğini belirtmiştir. Son yıllarda ise çalışma dışı zaman ve serbest zamanın kullanımı hem birey hem de toplum için oldukça önemli sorular sormaya devam etmektedir. Toplum, ekonominin küreselleşmesi ve bireyler olarak çalışma biçimlerindeki radikal değişiklikler yaratan, çalışma dışı zamanın kullanımı ve serbest zamanın bireylerin yaşamındaki rolü ile büyük küresel dönüşümlerle karşı karşıyadır (Kleiber ve diğ., 2011:8)

İnsan deneyiminin eşsiz, arzu edilen bir bileşeni olarak serbest zaman kavramının ilk olarak antik Yunanlılar tarafından dile getirildiği ifade edilmektedir. Daha sonraki yüzyıllarda, bilim adamları serbest zamanları hem toplumdaki rolü hem de birey üzerindeki etkisi açısından tanımlamaya çalıştıkları belirtilmektedir. Bununla birlikte serbest zamanın anlamı açısından çeşitli görüşler belirtilmiştir. Bu görüşlerden ilkinde, serbest zamanın klasik görüşü olarak Aristoteles, serbest zamanları “kendi iyiliği için faaliyetin gerçekleştirildiği bir varlık durumu” olarak ifade etmiştir. Sanat, politik tartışma, felsefi tartışma ve genel olarak öğrenme gibi uğraşları içeren iş veya maksatlı eylemle keskin bir tezatlık oluşturduğu belirtilmiştir. İkinci görüş olarak serbest zamanın sosyal sınıfla yakından ilişkili olduğu görüşü ise, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında önde gelen Amerikalı bir sosyolog olan Thorstein Veblen'in çalışmalarından kaynaklandığı ifade edilmektedir. Veblen, tarih boyunca, serbest zamanın varlığı ve kullanımı yoluyla kendilerini keskin bir şekilde tanımlayan yönetici sınıfların nasıl ortaya çıktığını göstermektedir. Veblen'in temel çalışmasında, Serbest Zaman Teorisi Sınıfı'nda, feodal ve Rönesans dönemlerinde Avrupa'da ve son olarak endüstriyel çağda serbest zamanın mülkiyeti ve görünür kullanımının üst sınıfın ayırt edici özelliği olduğuna dikkat çekilmektedir. Serbest zamanla ilgili en yaygın yaklaşım ise, onu serbest veya isteğe bağlı bir zaman olarak kabul etmektir. İsteğe bağlı zaman, çalışma yükümlülükleri ve kişisel bakım için kullanılmayan zamandır. Serbest zamanların dördüncü yaygın anlayışı, insanların serbest zamanlarında meşgul oldukları faaliyetleri ifade etmektedir. Açık olarak, bu serbest zaman kavramının rekreasyon fikriyle yakından bağlantılı olduğu ve bunun sebebinin de serbest zamanın etkinlik amaçları için kullanılma şeklini içerdiği belirtilmektedir. Bir diğer serbest zaman kavramı görüşü ise, faaliyetin algılanan özgürlüğüne ve bireyin tam anlamıyla kişisel olarak zenginleşmeye ulaşmasında serbest zaman katılımının rolüne vurgu yapar. Serbest zamanları günlük olarak kavramsallaştırmanın altıncı görüşü olarak ise, onu manevi ifadeye veya dini değerlere katkısı açısından görmek olarak ifade edilmiştir (McLean ve Hurd, 2011:20-23).

Kaplan (1960) tarafından belirtilen serbest zaman yaklaşımı ise, herhangi bir öznel yorumlamanın darlığından kaçınacak ve aynı zamanda hem öznel algıya hem de nesnel analize izin verecek genel bir tablo veya serbest zaman kavramı inşa etmek üzere ifade edilmiştir. Bu yaklaşımda serbest zamanın temel unsurları; ekonomik bir işlev olarak “çalışma” için bir antitez, hoş bir beklenti ve hatırlama, minimum istem

dışı sosyal rol yükümlülükler, psikolojik bir özgürlük algısı, kültürün değerleri ile yakından ilişki, eşitsizlik ve önemsizlikten, ağırlık ve önem düzeyine kadar geniş bir yelpazenin dâhil edilmesi ve sıklıkla ama gerekli olmayan, oyunla karakterize edilen bir etkinlik olarak belirtilmiştir.

Kelly'e (1972) göre kişinin serbest zaman tanımı iki temel faktör tarafından belirlenir. İş ilişkisi (yüksek-düşük) ve kısıt / özgürlük (yüksek-düşük). Oluşturulan modelde iş ilişkisi ve özgürlüğün, serbest zaman algısıyla ilişkisi dört tipte incelenmiştir. Tip 1, Bireyin kendisi için yaptığı çalışma ilişkisinden bağımsız saf serbest zaman veya ideal serbest zamandır. Dışsal ödülü yoktur ve doyum düzeyini arttırır. Tip 2 ise, seçilebilen ve işle ilgili olan serbest zamanları içerir. İş ile koordine edilir ancak işi gerektirmez. Tip 3, yapısal veya sembolik sosyal faktörler tarafından belirlenen, ancak biçim ve içerik olarak çalışma ilişkisinden bağımsız etkinlikleri içerir. Bu tür serbest zaman etkinlikleri, mesleki rol durumu beklentileriyle ilişkili olarak veya zıt biçim ya da içerikteki çalışma koşullarını telafi ederek işi tamamlayıcı niteliktedir. Tip 4 ise sosyal olarak belirlenmiş ve biçim ya da içerik olarak çalışma ile ilgili iş dışı faaliyetleri içerir. Bu tür bir faaliyet ya gelecekteki çalışmalara hazırlık ya da geçmiş çalışmalardan geri kazanım olabilir. Buna göre serbest zaman, iş ile koordinasyonu veya işin rollerinin veya kısıtlamalarının etkisi ile koşulsuz veya koşullu olabilir, özgürce seçilebilir veya çalışma gereksinimlerini tamamlayabilir.

Neulinger ve Breit (1969) serbest zaman alanının bağımsız boyutlarını tanımlama amacıyla yaptığı çalışmada serbest zaman tutum faktörlerini şu şekilde ifade etmiştir: "İstenen iş veya tatil miktarı" faktörü bir bireyin hayatının ne kadarının serbest zamana karşılık işte harcanması gerektiğini ifade etmektedir. "Toplumun serbest zaman planlamasındaki rolü" faktörü ise çok çeşitli potansiyel serbest zaman faaliyetleri ve toplumun bu faaliyetler konusunda alması gereken konumu ele almaktadır. "İş veya serbest zaman yoluyla kendini tanımlama" faktörü, bir kişinin hayatındaki iş ve serbest zamanın göreceli önemi ile ilgilidir. İşyerinde veya serbest zamanlarında kendini gerçekleştirme fırsatlarını ifade eder. "Algılanan serbest zaman miktarı" ise; sadece bir kişinin algıladığı serbest zaman miktarını değil, aynı zamanda sahip olduğu miktardan memnuniyetini veya daha fazlasına olan ihtiyacını da gösterir. "Otonom ve pasif serbest zaman uğraşları" faktörü yaratıcı, entelektüel faaliyetlerden sadece üretken, zaman dolduran pasif faaliyetlere uzanan devamlılıktaki serbest zaman etkinlikleri için bir tercih olduğunu gösterir ve diğer faktörlere göre nispeten zayıf bir

faktördür. “Serbest zamanlara yakınlık”; kişinin serbest zaman zevkine ve onun için algılanan kapasitesini ifade etmektedir. “Kamu onayının önemi”; bir diğer zayıf faktör olarak kamuoyunun onayına ya da başkalarının çalışmaları tarafından tanınmasına duyulan ihtiyacı yansıtır. Kişinin bu boyutlar tarafından yansıtılan tutumları hakkında bilgi sahibi olmanın, serbest zaman sorunlarına verdiği tepkilerin öngörülmesine yardımcı olabileceği ifade edilmiştir. Shaw (1985) ise bu durumu destekler nitelikte bireylerin yaşamlarındaki serbest zamanlarını anlamak için, belirli durumları çevreleyen tutum ve algıların incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Manfredo ve diğ. (1996) bireylerin neden serbest zaman davranışlarıyla ilgilendikleri ve serbest zaman faaliyetlerinin sonuçlarının anlaşılmasına yardımcı olması açısından, serbest zaman motivasyonunun da önemli bir yere sahip olabileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte, serbest zaman motivasyonu, serbest zaman uğraşlarının psikolojik ve sosyal nedenleri olarak tanımlanmaktadır (Ragheb ve Tate, 1993). Serbest zamanı ya da rekreasyonu daha iyi anlamamız adına, içerisinde yer alan bireylerin davranış kalıplarından, tatmin etmeye çalıştıkları sosyal ve psikolojik ihtiyaçlardan ve yerleşik, teşvik edilen tüketim biçimlerinden yola çıkarak onu yönlendiren güçlerin belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Beard ve Ragheb, 1983).

Bununla birlikte Crandall (1980) serbest zaman ve rekreasyonu motive eden faktörleri şu şekilde kategorize etmiştir:

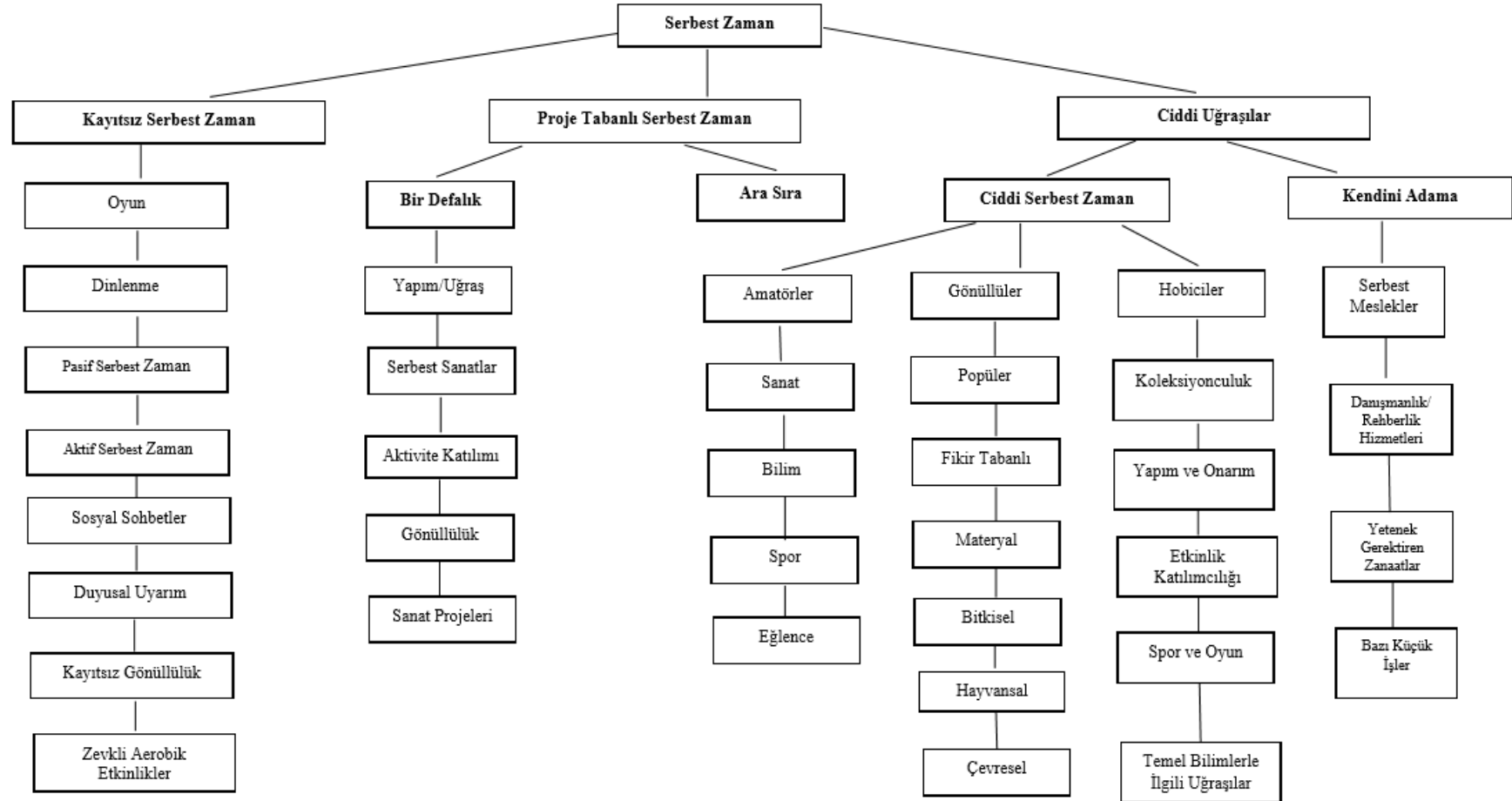
- Doğanın tadını çıkarmak, medeniyetten uzaklaşmak
- Rutinden ve sorumluluktan uzaklaşmak
- Fiziksel Aktivite
- Yaratıcılık
- Rahatlama
- Sosyal İlişki Kurmak
- Yeni İnsanlarla Buluşmak
- Karşı Cinsten Bireylerle Buluşmak
- Aile Üyeleriyle Temas
- Kendini Gerçekleştirme ve Kişisel Gelişim
- Sosyal Güç
- Özgecilik (Altruizm)
- Teşvik Arayışı
- Tanınma, Statü
- Zorluk, Başarı, Rekabet
- Zaman Öldürme, Sıkılma
- Estetik, Entelektüel Uyarım

“Ciddi Serbest Zaman” kavramı ise sosyal bilim çevresinde ortaya çıkan; katılımcıları için önemli ve ilginç olabilen, bununla birlikte beceri, bilgi ve deneyimlerine katkıda bulunabilen amatör, hobi veya gönüllü bir faaliyetin sistematik olarak takip edilmesini ifade eden bir yaklaşımdır (Stebbins, 2006:448). Bu tanımla birlikte “Ciddi Serbest Zaman” yaklaşımının içeriğinin incelenmesinin, araştırmanın yapısı açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

2.2. Ciddi Serbest Zaman Perspektifi

"Ciddi Serbest Zaman Perspektifi" ifadesi, ciddi serbest zaman, kayıtsız serbest zaman ve proje tabanlı serbest zaman olarak bilinen üç temel serbest zaman biçimini sentezleyen teorik çerçevenin adıdır. Araştırmalar ilk olarak 1974'te başlamış olup, o zamandan itibaren kayıtsız serbest zaman ve daha sonra proje tabanlı serbest zaman üzerine çalışma yaparak devam etmiştir. Her bir formda, yıllar içerisinde çeşitli tür ve alt türler de ortaya çıkmıştır (Stebbins, 2007:1). Bununla birlikte perspektifin türleri *Ciddi Uğraşlar (Ciddi Serbest Zaman/Adanmışlık)*, *Kayıtsız Serbest Zaman* ve *Proje Tabanlı Serbest Zaman Etkinlikleri'nin* farklı sosyal, psikolojik, kültürel ve tarihsel koşullarla şekillendiği belirtilmektedir. Perspektifin ismini bahsedilen türlerin ilkinden almasının, ciddi serbest zaman çalışmalarına dayandığı, perspektifin diğer türleri üzerinde somut ve soyut anlamda üstün ya da önemli olduğu anlamına gelmediği ifade edilmiştir. Ayrıca, ciddi serbest zaman etkinliklerinin, kayıtsız ve proje tabanlı serbest zaman etkinliklerinin analizi için de olanak sağlayan bir ölçüt haline geldiği belirtilmektedir (Stebbins, 2016b:80)

Şekil 1: Ciddi Serbest Zaman Perspektifi

Kaynak: Stebbins, 2009; 2013; 2014:6; 2015:15; 2016a:13; Cohen-Gewerc ve Stebbins 2013:38

2.2.1. Ciddi Uğraşlar

Ciddi uğraşlar katılımcısının özel beceri, bilgi ve deneyimini gerektiren, bir kariyer bulabilmesi için yeterince önemli, ilginç ve tatmin edici amatör, hobi veya gönüllü faaliyetlerin sistematik olarak takip edilmesini ifade etmektedir (Elkington ve Stebbins, 2014).

2.2.1.1. Ciddi Serbest Zaman

Ciddi serbest zaman, katılımcıların ilginç ve tatmin edici buldukları amatör, hobi veya gönüllü bir aktivitenin sistematik arayışıdır; tipik bir durumda, kendilerini özel becerilerini, deneyimlerini ve bilgilerini edinmeye ve ifade etmeye odaklanmış bir serbest zaman kariyeri başlatabilirler (Stebbins, 2015:12).

Amatörler: Amatörler, profesyonel emsalleri ile çeşitli şekillerde sürekli bağlantı halinde oldukları sanat, bilim, spor ve eğlence etkinliklerinde görülür. Bu iki grup, adı geçen etkinliğin profesyoneller için geçim kaynağı olması, amatörler için ise olmaması ile tanımsal olarak birbirinden ayrılabilir. Bununla birlikte, çoğu profesyonel adı geçen etkinliği tam zamanlı yaparken, tüm amatörler bu etkinliklerde yarı zamanlı yer almaktadır. Amatörler ve profesyoneller kendilerini ve içinde buldukları toplumu birbirine bağlayan bir ilişkiler sistemi “profesyonel-amatör-halk” (P-A-P) içerisindedirler (Stebbins, 2016a:14,15).

Hobiciler: Hobiciler ise bu profesyonel egodan yoksundur ve bu da tarihsel olarak tüm amatörlerin kendi alanlarında profesyonelleşmeden önce hobiciler olduklarını gösterir. Her iki tür de serbest zaman arayışlarına altruizmden (özgecilik) çok kişisel ilgi ile çekilirken, gönüllüler bu iki güdünün kısmen eşit bir şekilde harmanlanmasını gerektiren faaliyetlerde bulunurlar. Hobiciler beş tipte sınıflandırılabilir: koleksiyoncular, yapım ve onarımcılar, rekabetçi olmayan etkinlik katılımcıları, hobi sporları ve oyunları ve son olarak temel bilimlerle ilgili uğraşanlar (Stebbins, 2016a:15).

Gönüllüler: Serbest zamana olan ilgiyle en çok bağdaşan gönüllülük anlayışı önemli ölçüde merkezi motivasyonel bir soru etrafında dönmektedir. Gönüllülerin kendi tercihlerine göre kabul ve reddetme şanslarına sahip oldukları temel etkinliği zevkli (kayıtsız serbest zaman etkinliği), tatmin edici (ciddi serbest zaman etkinliği) ya da zevkli veya tatmin edici (proje tabanlı serbest zaman etkinliği) bulup

bulmadıkları belirlenmelidir. Gönüllülüğün serbest zaman anlayışında var olan kilit öğelerinden biri, gönüllünün etkinliğe katılımı konusunda ahlaki ya da herhangi bir şekilde zorlama hissetmemesidir. Bu öğe “marjinal gönüllülükte” az veya çok zorlayıcı olarak derece derece hissedilebilir (Stebbins, 2001). Kâr amacı gütmeyen sektör araştırmalarında ifade edilen gönüllülük anlayışı, serbest zaman kavramı içerisinde ifade edilen gönüllü katılım şeklindeki gönüllülük değil, ücretsiz iş olarak gönüllü olmaktır. Bu kavram “ekonomik bir kavram” olarak gönüllülüğü ifade eder. İster parayla ister aynı olsun, geçim kaynağı olarak ödeme olmaması olarak tanımlanır (Stebbins, 2016a:16,17)

Tablo 1: Serbest Zaman Tabanlı Gönüllüler ve Gönüllülük Tipolojisi

Gönüllü Türü			
Serbest Zaman İlgisi	Ciddi Serbest Zaman	Kayıtsız Serbest Zaman	Proje Tabanlı Serbest Zaman
Popüler	CSZ Popüler	KSZ Popüler	PTSZ Popüler
Fikir Tabanlı	CSZ Fikir Tabanlı	KSZ Fikir Tabanlı	PTSZ Fikir Tabanlı
Maddesel	CSZ Maddesel	KSZ Maddesel	PTSZ Maddesel
Bitkisel	CSZ Bitkisel	KSZ Bitkisel	PTSZ Bitkisel
Hayvansal	CSZ Hayvansal	KSZ Hayvansal	PTSZ Hayvansal
Çevresel	CSZ Çevresel	KSZ Çevresel	PTSZ Çevresel

Kaynak: Stebbins 2009; 2014:8; 2015:34; 2016a:86

Serbest zamanda gönüllü katılımı ifade eden gönüllü faaliyetleri altı ilgi türünden biri tarafından motive edilir. Tablo 1’de sunulduğu üzere bunlar; popüler, fikir tabanlı, maddesel, bitkisel, hayvansal ve çevreseldir. Her türde kombinasyon, gönüllülerine fedakâr bir faaliyet yoluyla, belirli bir ilgi türünü takip etme fırsatı sunar. Bu nedenle, belirli fikirlerle çalışmak isteyen gönüllüler fikir tabanlı gönüllülüğe, bazı hayvan türleriyle ilgilenen kişiler ise hayvansal gönüllülüğe ilgi duyarlar. İlgi, gönüllüler ve gönüllülük tipolojisinin ilk boyutunu oluşturur. Üç serbest zaman biçimine göre sınıflandırılmış gönüllü tipiyle çapraz tablolanır (Stebbins, 2009).

2.2.1.2. Kendini Adama

Katılımcıların kendini geliştiren bir çalışma biçimine güçlü ve olumlu bir bağlılık hissettikleri etkinliklerdir. Bu tür çalışmalarda başarı duygusu yüksektir ve asıl faaliyet, bu çalışma ve serbest zaman arasındaki çizginin neredeyse silinmesi gibi yoğun bir çekiciliğe sahiptir (Elkington ve Stebbins, 2014).

2.2.1.3. Ciddi Serbest Zamanın Ayırt Edici Özellikleri

Ciddi Serbest Zaman amatörler, hobiciler ve gönüllüler arasında bulunan altı ayırt edici nitelik ile tanımlanabilir (Stebbins, 1992:6; 2007:11). Ciddi serbest zamanın *ilk özelliği* ara sıra ortaya çıkan sebat etme davranışdır. Katılımcılar etkinlikte aynı derecede tatmin duygusu yaşamak isterlerken bazı zorluklarla karşılaşabilirler. İkinci bir özellik ise, kendi özel olasılıkları, dönüm noktaları ve başarı veya katılım aşamaları ile şekillenen, çaba ile bir serbest zaman kariyeri elde etme özelliğidir. Ciddi serbest zamandaki kariyer genellikle *üçüncü bir özellik* dayanmaktadır; özel olarak edindikleri bilgi, eğitim, deneyim ya da becerilerini; hatta bazen dördünü birden kullanarak önemli kişisel çaba sarf edebilirler. Ciddi Serbest Zaman'ın *diğer bir özelliği* ise kalıcı-somut faydalar elde etmektir. Bu kalıcı faydalar kendini gerçekleştirme, kendini geliştirme, kendini ifade etme, yenilenme-canlanma, başarma duygusu, benlik algısı, sosyal etkileşim ve ait olma, katılım sonucunda fiziksel ürün elde etme (resim, bilimsel bir çalışma, mobilya), zevk ve eğlence olmak üzere sekiz temel faydadan oluşmaktadır. *Beşinci ayırt edici özellik* ise özgün değerler olarak ifade edilmektedir. Bir ahlak, paylaşılan tutumlar, uygulamalar, değerler, inançlar, hedefler vb. tezahür ettiği gibi, ciddi serbest zaman katılımcıları topluluğunun ruhudur. Katılımcıların sosyal dünyası, “temelde bir kültürel oluşumuna” ilişkin ahlakın (tutumlar, inançlar, değerler) ifade edildiği veya gerçekleştirildiği (uygulamalar, hedefler olarak) örgütsel ortamdır. *Altıncı özellik olarak*; ciddi serbest zaman alan katılımcıları seçtikleri arayış ya da aktivitelerle güçlü bir şekilde özdeşleşme eğilimindedir. Ancak bunun aksine, birçok kayıtsız serbest zaman etkinliği, onur kırıcı ya da değersiz olmamakla birlikte birçok insan için ayırt edici bir kimliğin temelini oluşturamayacak kadar kısa süreli, olağan ve yaygındır (Stebbins, 1992:6,7; 2007:11,12).

2.2.2. Kayıtsız Serbest Zaman

Kayıtsız serbest zaman ise, özünde tatmin edici ve bu tatmin için çok az özel eğitim gerektiren veya hiç gerektirmeyen nispeten kısa ömürlü zevkli aktivitelerdir. Keyif temellidir, kayda değer saf zevk veya haz seviyesiyle sürdürülür (Elkington ve Stebbins, 2014). Kayıtsız serbest zaman türlerinin incelenmesi, türlerin bir merkezi noktayı paylaşarak hepsinin hedonik olduğunu ve katılımcılar için önemli bir zevk seviyesi ürettiğini belirtmektedir (Stebbins, 1997). Kayıtsız serbest zaman, ciddi

serbest zamanlardan çok daha az önemlidir ve ciddi serbest zamanda bulunan türden bir kariyer sunmaz (Stebbins, 2014:16; 2016a:28;).

- Oyun (hayal kurmak, küçük bir şeylerle uğraşmak)
- Rahatlama (oturma, uzanma, gezinme, dolaşma vb.)
- Pasif eğlence (TV izleme, kitap okuma, müzik dinleme vb.)
- Aktif eğlence (şans ve parti oyunları vb.)
- Sosyal iletişim (sohbet etme vb.)
- Duyusal dürtüler (yeme, içme, seks vb.)
- Kayıtsız gönüllülük (broşür dağıtmak, zarfların içini doldurma vb.)
- Eğlenceli aerobik aktivite (Stebbins, 2014:16; 2016:28).

Bireylerin, ayrı ayrı takip ettikleri ikili ve üçlü sıklıkta kombinasyonlarda farklı kayıtsız serbest zaman türlerini görülebilmektedir. Tüm bu kayıtsız serbest zaman etkinliklerinin paylaştığı ortak özellik hepsinin hedonik oluşu şeklinde ifade edilmiştir. Diğer bir deyişle, katılımcıları için saf zevk ya da eğlence üretirler (Stebbins,2016a:29). Sonuç olarak ciddi serbest zamanda kazanılan ödülleri tanımlayan “mutluluk” ve “ödüllendirme” terimlerinin aksine “zevk” ve “eğlence” gibi terimler, kayıtsız serbest zamanın ödülleri tanımlanması açısından daha uygun olduğu görülmektedir (Stebbins, 2014:17). Her türlü kayıtsız serbest zaman, tıpkı ciddi serbest zaman için olduğu gibi, katılımcıların uzun süreli bir zorunlu faaliyetinin ardından yeniden yaratılmasına veya yenilenmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, bazı kayıtsız ve ciddi serbest zaman biçimleri, sosyal cazibe ödülü, ortak bir etkinliğe katılırken diğer insanlarla birlikte olma cazibesini sunar. Bununla birlikte, bazı kayıtsız ve ciddi serbest zaman katılımcıları belirli ödülleri paylaşırsalar da, bu soru üzerine yapılan araştırmalar, deneyimlediklerinin çok farklı olduklarını göstermektedir (Stebbins, 1997).

2.2.3. Proje Tabanlı Serbest Zaman

Proje tabanlı serbest zaman; kısa süreli, makul derecede karmaşık, bir kerelik veya ara sıra; serbest zamanlarda yürütülen veya bağlılık duyulan bir yükümlülükten uzak olan yenilikçi bir girişimdir. Bu tür serbest zamanlar önemli bir planlama, çaba ve bazen beceri ya da bilgi gerektirir (Stebbins, 2007:5; 2014:4; 2015:13; Elkington ve Stebbins, 2014).

Stebbins'e göre motivasyonel olarak bakıldığında, proje temelli serbest zaman önemli ölçüde çekici olabilir. Bunun sebebi ise ciddi serbest zamanların aksine uzun vadeli bağlılık gerektirmez. Ara sıra yapılan projeler de dâhil, söz konusu girişim, istendiğinde sona erdirilebileceği duygusunu taşımaktadır (Stebbins, 2005; 2014:24; Stebbins, 2016a:34).

Tablo 2: Proje Tabanlı Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımın Ödülleri

➤ Kişisel Ödüller
➤ Kişisel zenginleştirme (örneğin sevilen deneyimler)
➤ Kendini gerçekleştirme veya kendini geliştirme (yani beceri, yetenek, bilgi geliştirme)
➤ Kendini ifade etme (yani zaten geliştirilen becerileri, yetenekleri, bilgiyi ifade etme)
➤ Öz-ımar (diğer bir deyişle, projeyi oluşturan kişi olarak veya grup çalışması durumunda gruba katılan kişi olarak bilinir)
➤ Kendini tatmin etme (yani yüzeysel zevk ve derin memnuniyetin birleşimi)
➤ Bir dizi çalışmadan sonra proje tabanlı serbest zaman yoluyla kendini yeniden yaratma veya yenileme
➤ Projeden finansal getiri
➤ Sosyal Ödüller
➤ Sosyal cazibe (örneğin, projedeki diğer katılımcılarla, gönüllü olarak müşterilerle ilişkilendirmek; etkinliğin sosyal dünyasına katılmak)
➤ Grup başarısı (örneğin, bir projeyi gerçekleştirmede grup çalışması; yardım etme, ihtiyaç duyma, özgecil olma duygusu)
➤ Grubun sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkı (Örneğin; yardım etme, ihtiyaç duyma, katkıyı sağlamada özgecil olma duyuları)

Kaynak: Stebbins, 2005

Proje tabanlı serbest zaman, ciddi serbest zamanlarda yaşanan birçok ödülü de üretebilmektedir. Ayrıca tabloda görüldüğü üzere; ciddi serbest zamanlarda olduğu gibi, proje temelli serbest zamanlarda da bu ödüller bu kadar tatmin edici bir faaliyetin sürdürülmesi için motivasyon temelini bir parçasını oluşturabilmektedir. (Stebbins, 2005; 2016a:34).

2.2.3.1. Proje Tabanlı Serbest Zamanın İki Türü

Proje Tabanlı Serbest Zaman için Stebbins'in yapmış olduğu tanımda belirtildiği üzere "tek seferlik" ve "ara sıra" olmak üzere iki türü bulunmaktadır (Stebbins, 2005; 2014:25; 2016a:35).

Bir Defalık Projeler: Bu tür projelerde, bireyler genellikle sahip oldukları yetenekleri ve bilgileri kullanırlar, ancak bazı projeler için önceden belirli talimatlar arayabilir, hatta bir kitap okuyabilir veya kısa bir ders alabilirler. Burada amaç tek seferlik projeyi başarıyla üstlenmek ve daha fazlasını yapmak değildir ve bazen bunun için bir miktarda arka plan hazırlığı gerekebilir (Stebbins, 2005; 2014:25; 2016a:35;). Şekil 1'deki Ciddi Serbest Zaman Perspektifi'nde belirtildiği üzere bir defalık proje türleri yapım uğraş, serbest sanatlar, aktivite katılımı, gönüllük ve sanat projeleri olarak sınıflandırılmıştır.

Bu sınıflamada gönüllülük boyutu ise;

- Yerel, ulusal veya uluslararası kapsamda bir kongre veya konferansta gönüllü olmak,
- Yerel, ulusal veya uluslararası bir spor yarışmasında gönüllü olmak,
- Bir sanat festivalinde ya da müzede özel bir sergide gönüllü olmak,
- Kasırga, deprem, petrol sızıntısı veya endüstriyel kaza nedeniyle meydana gelen doğal veya insan kaynaklı bir felaketten sonra insan hayatını veya vahşi yaşamı iyileştirmeye yardımcı olmak için gönüllü olma şeklinde sınıflandırılmıştır (Stebbins, 2005; 2014:26; 2016a:36).

Ara Sıra Projeler: Ara sıra yapılan projelerin, bir defalık projelere göre daha makul yükümlülükleri olması veya motive edilmesinin daha muhtemel olduğu görülebilmektedir. Ara sıra yapılan projelere örnek olarak, evde veya dini bir olay veya bir bireyin doğum günü için yapılan mutfak, dekoratif veya diğer yaratıcı etkinliklerin toplamı verilebilir. Aynı şekilde, ulusal bayramlar ve benzer kutlamalar bazen bireylere yaratıcı unsurlardan oluşan ara sıra projeler hazırlamaları için ilham verebilmektedir (Stebbins, 2005; 2014:26; 2016a:37).

Bir proje tabanlı serbest zaman etkinliğini üstlenme motivasyonu, diğer serbest zaman biçimleri gibi organizasyonel bir temele sahip olabilir. Stebbins'e göre küçük gruplar, taban dernekleri (çok az ücretli veya ücretsiz gönüllü olan gruplar) ve gönüllü kuruluşların (gönüllü yardım kullanan ücretli personel grupları), bireylerin proje tabanlı serbest zaman etkinliklerini üstlendiği en yaygın kuruluş türleri olduğunu göstermektedir (Stebbins, 2005; 2016a:34). Ayrıca proje tabanlı serbest zamanın bir spor etkinliği için gönüllü olarak bireysel katılımcıyı örgütsel bir ortama çekebildiği ifade edilmiştir. Bu da proje temelli serbest zamanın, en az iki şekilde topluluk

oluşturma potansiyeli olduğunu göstermektedir. Birincisi, bir araya gelmek için hiçbir nedeni olmayan veya en azından sık sık karşılaşamayan insanlarla iletişim kurulabilir. İkincisi ise etkinlik gönüllülüğü ve diğer toplu özgecil (altruistik) etkinlik yoluyla, topluluk etkinliklerini ve projelerini gerçekleştirmeye katkıda bulunulabilir (Stebbins, 2016a:35).

2.2.4. Kariyer Gönüllülüğü

Kariyer gönüllülüğü, özgecil (altruistik) ve kişisel çıkarların yanı sıra etkinlikteki kariyer duygusu ve onu takip etmekten kazanılan bir dizi özel ödül ile motive edilmektedir (Stebbins, 2015:23). Gönüllülüğün temel bir ciddi serbest zaman türü olarak ele alınması, gönüllü eylem ve birey katılımı konusunda birçok uzmanın genellikle kabul ettiği ancak nadiren incelediği üç yönüne götürmektedir.

Bu yönlerden ilki, daha önce de gözlemlendiği gibi, gönüllüler, özgecil (altruistik) ve kişisel çıkarlar (egoistik) olmak üzere iki ana nedenden esinlenmektedirler. Öz-çıkarcı, gönüllülükle ifade edildiğinde, özgecille karmaşık ama henüz tam olarak anlaşılabilen bir ilişkiye giren tüm ciddi serbest zamanların temel bir özelliğidir. Gönüllü eylem araştırmalarındaki uzmanların çoğu “gönüllünün de kişisel bir şey elde ettiğini” kabul eder.

İkincisi ise, ciddi serbest zaman gönüllülüğü kariyer gönüllülüğüdür. Böyle bir kariyer peşinde iken, kişisel ilgi güdüsü, bir bireyin özgeciliği ilk etapta alana girmesini istediğinde bile özgecil (altruistik) güdüden daha fazla teşvik sağlayabilir. İlk iki yöne bakıldığında; kişisel çıkar, bir gönüllüyü gönüllü eylemde ciddi bir serbest zaman kariyerine devam etmeye teşvik eden daha güçlü motivasyon kaynağı olarak görülmektedir.

Üçüncü yön olarak, kariyer ve gönüllülüğe olan kişisel ilginin, bir bireyin her türlü ciddi serbest zaman etkinliğinde bulunan özel ödüller ile edindiği deneyimlerden ilham aldığını belirtmektedir (Stebbins, 2015:24).

2.3. Serbest Zaman Doyumu

Serbest zaman doyumu, bireyin serbest zaman aktivitelerine katılımı sonucu ortaya çıkan veya kazandığı, olumlu algı ya da duygular olarak tanımlanabilir. Diğer bir deyişle serbest zaman deneyimlerinden memnun olma derecesi olarak ifade edilebilir (Beard ve Ragheb, 1980). Ardahan ve Yerlisu Lapa (2010) ise serbest zaman

doyumunu; bireylerin dışsal zorlamalara bağlı kalmaksızın, yeni beceriler kazanma, sağlık, yenilenme, eğlenme ve mutluluk duygusu elde etme gibi amaçlarla, gönüllü olarak, herhangi bir maddi kazanç beklentisi olmaksızın aktif ya da pasif olarak katıldığı etkinliklerden beklentilerinin karşılanma derecesi olarak ifade etmişlerdir.

Serbest zaman doyumunu, bireysel olarak tanımlanan deneyimlerin üretimi ve tüketimi ile gerçekleştirilen karmaşık bir insan ihtiyacıdır. Her birey, zevk ve ihtiyaçlarını karşılamak için farklı kaynakların kullanılabilirliği temelinde serbest zamanın sınırlarını tanımlamaktadır. Serbest zaman doyumunu bireyler arasında farklılık gösterebilmektedir. Bunun sebebi ise her birey serbest zamanlarını arzularına bağlı olarak farklı şekilde değerlendirebilir, zevk, beceri, zaman ve kaynaklarının kullanılabilirliği farklı olabilir (Muzindutsi ve Masango, 2015). Serbest zaman doyumunun, yaşam doyumunu ve sosyal doyum dâhilinde bir doyum boyutu olduğu ifade edilirken, bireyin kendi ihtiyaçlarını karşılayamama yeteneği veya yetersizliği, doyum durumunun olumlu sonuçlarının seviyesi ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Yerlisu Lapa, 2013).

Du Cap 2002 ise serbest zaman doyumunu inceleyen çalışmaların, serbest zaman davranışlarını daha iyi anlamaya yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Serbest zaman doyumunun, bireylerin serbest zamanlarındaki bireysel pozitif hisleri ya da serbest zamanlarındaki uğraşları algılayışı üzerine kurulduğu ifade edilmiştir (Aktaran: Gökçe, 2008). Kaufman (1988) ise, önemli derecede serbest zaman doyumunu ve serbest zaman katılımının daha düşük kaygı düzeyleriyle ilişkili olduğunu ifade etmiştir.

Serbest zaman aktiviteleri ve serbest zaman doyumunun, fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte serbest zaman doyumunu öznel iyi oluşa katkıda bulunan bağımsız bir yaşam alanıdır. Serbest zaman doyumunu, sosyal aktiviteler ve fiziksel aktiviteler gibi farklı türdeki faaliyetlere katılmadan etkilenirken, çeşitli olası kısıtlamalardan da etkilenebilir. Serbest zaman miktarı, serbest zaman doyumuna olumlu katkıda bulunurken diğer yandan daha uzun işe gidip gelme süreleri fiziksel olarak aktif serbest zamanları, serbest zaman aktivitelerini ve serbest zaman doyumunu olumsuz etkileyebilir (Mouratidis, 2019).

Shin ve You (2013) ergenlik dönemindeki bireyler üzerine gerçekleştirdiği çalışmada serbest zaman etkinlik türünün, cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin

uzun süreli psikolojik refahı üzerinde farklı etkileri olduğunu tespit etmiştir. Bununla birlikte, her iki cinsiyet açısından da serbest zaman doyumunu, yaşam doyumunu ve stresi azaltan psikolojik refahları üzerinde etkileri olduğu belirtilmiştir.

Bir diğer çalışmada ise Francken ve Raajj (1981) serbest zaman etkinliklerindeki doyum düzeyini, iki boyutta “doyum” ile “ iç ve dış engeller (bir etkinliğe daha az zaman ayırmak gibi)” olmak üzere değerlendirmiştir. Bununla birlikte gruplandırma sonucu ilk gruptaki yüksek doyum grubunun daha yaşlı ve daha iyimser bireyler olduğu, serbest zaman etkinliklerine az ya da çok zaman harcamak istemediği ve arzu edilen faaliyet seviyesine ulaşmada dış veya iç engelleri algılamadığı belirtilmiştir. Düşük doyum grubunun ise daha genç ve iyimserlik düzeyinin daha düşük olduğu, bazı serbest zaman etkinliklerine daha az zaman ayırmak isteyerek, hedefe ulaşmada içsel engelleri algıladığı ifade edilmiştir. Üçüncü ve son grubun ise yine genç, ikinci grup kadar olmasa da iyimserlik düzeyinin düşük olmasıyla birlikte, serbest zaman etkinliklerine daha fazla katılmak isteyerek dışsal engelleri algıladığı tespit edilmiştir.

2.4. Spor Organizasyonları

Bir spor organizasyonu, spor endüstrisinde yer alan sosyal bir varlıktır; bilinçli olarak yapılandırılmış bir etkinlik sistemi ve nispeten tanımlanabilir bir sınır ile hedefe yöneliktir (Slack ve Parent, 2006:5).

2.4.1. Ulusal Spor Organizasyonları

Ulusal spor organizasyonları, ülkenin farklı kesimlerinden sporcu ve izleyicilerin katıldığı, bireysel veya takım sporlarını içeren ulusal şampiyonalardır. Günümüzde ulusal spor organizasyonları pazarlama ve tanıtımı konusunda başarılı olursa, küresel düzeyde bir öneme sahip olarak, büyük bir kapsama ulaşabilir (Bjelac,ve Radovanovic, 2003). Ulusal spor organizasyonları, hazırlık turnuvaları, yerel ve bölgesel müsabakalar ile ulusal çapta olan ligleri ve şampiyonaları kapsamaktadır (Basım ve Argan, 2009:20)

2.4.2. Uluslararası Spor Organizasyonları ve Sınıflandırmalar

Olimpiyat Komitesi ve spor federasyonlarının, sporun evrensel değerleri olan dil, din ve ırk farklarını gözetmeksizin dostluk, kardeşlik duygu ve düşünceleri içerisinde rekabet amacıyla tüzük ve talimatlara uygun olarak düzenlediği yarışmalar

olarak ifade edilebilir (Cankalp, 2005:115). Diğer bir tanımla uluslararası alandaki spor organizasyonları daha önceden belirlenmiş olan yer ve tarihlerde, organizasyona ilişkin hazırlanan belirli bir tahmini maliyetle, bir ya da birden çok branşta müsabakaların düzenlenmesini içerir (Gök ve Balcı, 2012).

Sunay'a (2010:68) göre ise başlıca uluslararası spor organizasyonları: Olimpiyat Oyunları, Dünya Şampiyonaları, Avrupa Şampiyonaları, Üniversite Oyunları, Akdeniz Oyunları, Balkan Şampiyonaları, Orta Asya Oyunları, Asya Oyunları, Pan Amerikan Oyunları, Afrika Oyunları, Paralimpik Oyunları, Dünya Okullar Spor Yarışmaları ve Uluslararası Turnuvalar olarak belirtilmiştir.

Uluslararası alanda gerçekleştirilen spor organizasyonlarının sayısı gün geçtikçe artış gösterirken, bu artışın sebebi olan katkılara bağlı olarak ortaya çıkan etkilerle birçok ülke bu organizasyonlara ev sahipliği için yoğun çaba harcayabilmektedir (Hazar, 2007:89). Günümüzde, dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi ülkemizde de yatırım ve ekonomik getiri sağlama amacıyla, uluslararası spor organizasyonlarına ev sahipliği yapma eğilimindeki tanıtım ve pazarlama kaygısı ulusal düzeyde yaygınlık göstermektedir (TMMOB, 2012:42).

Getz (2008) spor organizasyonlarının da dâhil olduğu etkinlikleri ölçeklerine göre Yerel, Bölgesel, Hallmark ve Mega etkinlikler şeklinde Şekil 2'de gösterildiği üzere sınıflandırmıştır. Yerel ve bölgesel etkinlikler diğer büyük ölçekli etkinliklerin gerektirdiği maliyet, risk ve uzmanlık düzeylerini gerektirmez. Daha küçük ölçekli ve toplum temelli etkinliklerdir. Bu etkinliklerin kimlik oluşumu, sivil gurur ve sağlığa yönelik iyileştirmeler yoluyla yerel toplumlara katkı gibi etkileri olabilir (Page ve Connell, 2014:108). Mega etkinlikler ise çok sayıda ziyaretçi çeken, geniş aracılı erişime sahip, büyük maliyetler gerektiren ve çevre ile nüfus üzerinde geniş etkileri olan olaylar olarak tanımlanmıştır. Bir etkinlik ile mega etkinlik arasında fark temelde boyuttur. Mega etkinlikler normal etkinliklerden daha büyük yapılardır (Müller, 2015). Hallmark etkinlikler ise, kısa veya uzun vadede bir turizm bölgesinin farkındalığını, çekiciliğini ve kârlılığını arttırmak için geliştirilen sınırlı süreli büyük veya tekrarlanan etkinlikler olarak ifade edilmiştir (Page ve Connell, 2014:107)

Şekil 2: Ölçeklerine Göre Etkinlik Türlerinin Sınıflandırılması

Kaynak: Getz, 2008

Getz (2008) tarafından belirtilen “Planlanan Etkinlik Türleri” sınıflaması da yaygın sınıflamalardan biridir. Planlanan etkinlikler mekânsal ya da zamansal bir olgudur ve ortam, insanlar ve yönetim sistemleri arasındaki (tasarım öğeleri ve program dâhil) etkileşimler nedeniyle her biri özgün yapılar olduğu gibi hepsi bir amaç için yaratılmıştır. Planlanan etkinliklerin temel kategorileri hakkındaki tipolojiyi ortaya koymaktadır. Bu sınıflamaya göre etkinlikleri içeriklerine göre kültürel kutlamalar, politik etkinlikler, sanat ve eğlence etkinlikleri, iş ve ticaret, eğitimsel ve bilimsel etkinlikler, spor etkinlikleri, rekreasyonel etkinlikler ve özel etkinlikler olarak sınıflamıştır. Spor etkinlikleri açısından bölgesel, ulusal ve uluslararası etkinlikleri kapsamaktadır. Katılımcı yarışmacıların yeteneklerini test etmek, eski Olimpiyatlara ve ötesine dayanan eski ve popüler faaliyetlerden biridir. Olimpik ve Paralimpik Oyunlar ile FIFA Dünya Kupası gibi etkinlikler, dört yılda bir gerçekleşen köklü mega spor etkinlikleri sınıfında bulunmaktadır. Birçok etkinliği organizatörü de büyük etkinlikleri benzer biçimde gerçekleştirmektedir. Bu alanda organizasyonun iki ana aktörünün olduğu belirtilmektedir. Bunlar; spor organizasyonu katılımcıları ve spor müşterileri yani seyircilerdir (Avcıkurt ve diğ., 2016).

Spor organizasyonlarının sınıflandırılmasıyla ilgili başka bir görüş incelendiğinde ise spor federasyonlarının; spor, ekonomik, toplumsal ve örgütsel merkezi unsuları olarak görülmesiyle (uluslararası ve ulusal) sahip olduğu veya düzenlediği farklı spor etkinlikleri olarak dörde ayrılmıştır. Bunlar; Dünya

Şampiyonaları, Uluslararası Turneler, Herkese Açık Promosyon Sporları ve Uluslararası Çoklu Spor Etkinlikleri olarak belirlendiği ifade edilmektedir.

Tablo 3: Spor Organizasyonlarının Sınıflandırılması

Dünya Şampiyonaları: Genellikle bir Uluslararası Spor Federasyonunun amiral gemisi etkinliği olan, büyük, tek seferlik etkinlikler olarak ifade edilen ve uluslararası spor federasyonlarına (örneğin her yıl UCI ve FISA, FIFA ve FIH dört yılda bir) bağlı olarak farklı periyodik zamanlarda gerçekleştirilebilirler.

Uluslararası Turneler: Dünya Kupaları, Dünya Turları, Dünya Serisi, Grand Prix etkinlikleri ve benzerleri için ortak bir terimdir. Uluslararası Spor Federasyonları genellikle turnelere sahiptir ancak etkinliklerin gerçekleştirildiği alanlara sahip değildir.

Herkese Açık Promosyon Etkinlikleri: Yarışmalara, büyük kitleleri çeken etkinliklere veya uluslararası spor festivallerine olan ilgiyi azaltmanın uluslararası spor federasyonları için sporun tanıtılması ve gelişmemiş pazarlar için bir fırsat olarak görülmesi olarak ifade edilen etkinlikler belirtilmiştir.

Uluslararası Çoklu Spor Etkinlikleri: Uluslararası spor federasyonları bu etkinliklerde (Olimpiyat Oyunları, İngiliz Milletler Topluluğu Oyunları, Asya Oyunları, üniversite oyunları, vb.) yalnızca katılımcı olmasına rağmen; sponsorlar, sporcular ve taraftarlar için sporun çekiciliğini artıran görünürlüğünü sağlaması açısından, yüksek sportif, stratejik ve ekonomik öneme sahip olabildiği ifade edilmiştir.

Kaynak: Clausen ve Bayle, 2017

Uluslararası spor organizasyonlarının yönetimindeki temel amaç, diğer yönetim alanlarında olduğu gibi, sınırlı kaynakların en rasyonel şekilde kullanılarak etkililik ve verimliliği artışı ile dengeyi sağlamaktır (Gök ve Balcı,2012). Burada sınırlı kaynaklar arasından yönetimin yapıtaşlarından biri olan insan kaynağı, yani gönüllülük kavramı devreye girmektedir.

2.5. Gönüllülük

2004 Dünya Serbest Zaman Kongresi'nde bir sunum "Gönüllü olmayan bir dünya hayal edebiliyor musunuz?" şeklinde bir soruyla başlamıştır. Bu soruyla gönüllülüğün önemi vurgulanabilir (Cuskelly ve diğ., 2006:2).

Gönüllü kelimesi Latince "voluntas" kelimesinden türetilmiş olup, gönüllü çalışmaları açısından bakıldığında "çalışma ve aile zamanı dışında, başkalarına fayda sağlamak için ücretsiz bir eylemde bulunmayı taahhüt eden kişi" olarak ifade edilebilir (Ferrand ve Chanavat, 2006). Genel anlamıyla gönüllülük, diğer insanların yararına ücret ödemediği yapılan iş olarak tanımlanır. Toplumun bireysel üyeleri, diğer bireylere mali kazanç elde etmeksizin yardım etmek adına zaman ve çaba harcarlar (Ringuet, 2012).

Ardahan'a (2015) göre ise gönüllülük; birey ya da bireylerin, sahip oldukları serbest zamanlarda, kişisel bir fayda beklentisi olmaksızın, doğruluğuna inanarak ve tamamen kendiliğinden, dışsal baskılar olmadan ve sonuçları itibarıyla müdahale edilen olaylarda pozitif değer kazanımları adına çaba harcanması olarak ifade edilmiştir.

Van Til (1988) ise gönüllülüğü, bireyin kendisi tarafından değer verdiği bir olaya doğrudan maddi kazanç sağlama amacı veya başkaları tarafından zorunlu tutulan bir baskı olmaksızın yardım eyleminde bulunması olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle, en geniş anlamda, gönüllülük, bir zorunluluk ya da finansal kazanç için değil, bir yardım faaliyeti olarak gerçekleştirilmektedir. Stebbins (1996) ise buna karşın, gönüllülük faaliyetleri ile ilgili olarak serbest zamanlarının azalması ve zorlayıcı unsurların artmasıyla birlikte, Van Til'in gönüllü tanımına uymalarının da aynı ölçüde zayıfladığını belirtmiştir. Gönüllülüğün yaşlı ve işsizler için bir tür meşguliyet, gençler için ise bir iş bulma stratejisi olarak zorlanma hissine de sahip olunabileceğini belirtmiştir.

Herhangi bir zorunluluk olmadan, bir organizasyonun gerçekleştirilmesinde ve yerine getirilmesi gereken çeşitli görevlerin üstlenilmesinde görev alan bireylere "gönüllüler" denilebilir. Bu görevler, sağlık, teknik destek, güvenlik ve aktivite ile programların yönetimini ve denetlemesini kapsamaktadır. Bireylerin hizmet vermesindeki çeşitli nedenler ise etkinliğin düzenlendiği topluma katkı sağlamak, sosyalleşme, eğlence, karşılıklı yardımlaşma, eğitim ve kariyer gibi fırsatları değerlendirme amaçları olabilir (Argan ve diğ., 2013b:173).

Diğer bir ifade ile gönüllüler "yetenek, zaman ve deneyimini herhangi bir ücret karşılığı olmadan kullanan kişi" olarak tanımlanmaktadır. Literatürde gönüllüler formal ve informal olarak ikiye ayrılmaktadırlar. Spontane olarak, organize edilmeden

yaşamın her alanında ortaya çıkan (komşuluk yardımı gibi) durumlar informal gönüllülük olarak ifade edilmektedir. Kâr amacı olmayan kamu ve özel sektör organizasyonlarında görev alınması ise formal gönüllülük olarak ifade edilmektedir. Burada Koşan ve Güneş'e (2009) göre;

- Ücret karşılığı olmaksızın etkinliğe katkıda bulunulmakta,
- Gönüllülük zorlama olmadan ortaya çıkmakta,
- Toplumun ve gönüllülerin yararı gözetilmektedir.

Carson (1999) ise formal gönüllülüğü resmi bir örgüt veya hükümet programı aracılığıyla yürütülen faaliyetler olarak tanımlarken, informal gönüllülüğü ise resmi bir organizasyonun şemsiyesi olmadan bazı faaliyetlerde bulunmak olarak tanımlamıştır.

Bir diğer görüşe göre gönüllülüğü tanımlamak, görünürde nispeten basit olarak algılansa da aslında oldukça karmaşıktır. Kelime olarak “gönüllü” kelimesi ortak bir anlama sahip gibi görünse de terimin anlamı hakkında evrensel bir fikir birliği bulunmadığı düşünülmektedir. Bu fikir birliğinin eksikliğinden yola çıkılarak “gönüllü teriminin sınırlarını çizmek” amacıyla tanımın dört temel boyutu belirlenmiştir, bunlar; serbest seçim, ücret, yapı (gönüllü faaliyetinin gerçekleştiği bağlam) ve faydalar şeklindedir (Cuskelly ve diğ., 2006:4).

Günümüzde gönüllülük, Stebbins'in uzun yıllar süren çalışmalarında da belirtildiği üzere “Ciddi Serbest Zaman Perspektifinin” bir parçası olarak tanımlanabilmektedir. Sürekli bir şekilde gönüllü çalışmalarına katılım, bireyin bağlılığını gerektirmektedir. Stebbins “marjinal gönüllülüğün” aksine, gönüllü çalışmaya bu tip sürekli katılımı “kariyer gönüllüsü” olarak adlandırmıştır. Burada gönüllülüğün ekonomik tarafından ziyade, istemli olanı ayrıcalıklı kılan, bireyin o kişi tarafından değer verilen ve yine de doğrudan maddi kazanım hedeflemeyen veya başkaları tarafından zorunlu tutulan veya zorlanan bir yardım eylemi olarak tanımlanmaktadır (Cuskelly ve diğ., 2002).

2.5.1. Uluslararası Spor Organizasyonunda Gönüllülerin Rollerini

Spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin alabileceği görevler Şekil 3'te gösterilmiştir. Bununla birlikte Ferrand ve Chanavat (2006:66) gönüllü

organizasyonu ve yönetiminin oldukça karışık olabileceğini ve bazı etkinliklerde farklı paydaşların dâhil edilebileceğini ifade etmişlerdir.

Şekil 3: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllülerin Rollerini

Kaynak: Ringuet, 2012

Parker'a (1997) göre ise farklı amaçlarla ya da farklı motivasyonlarla ve ihtiyacı olan başka bireylere yardım etmek amacıyla fedakârca gönüllü olunabilir. Değerli olduğuna inanılan bir nedene birey kendini özgürce verebilir. Bunun yanında kolektif bir serbest zaman deneyimi olarak "serbest zamanlarda yardımlaşma" ya da bir şeyler üretmek amacıyla toplulukla birlikte gönüllü olunabilir.

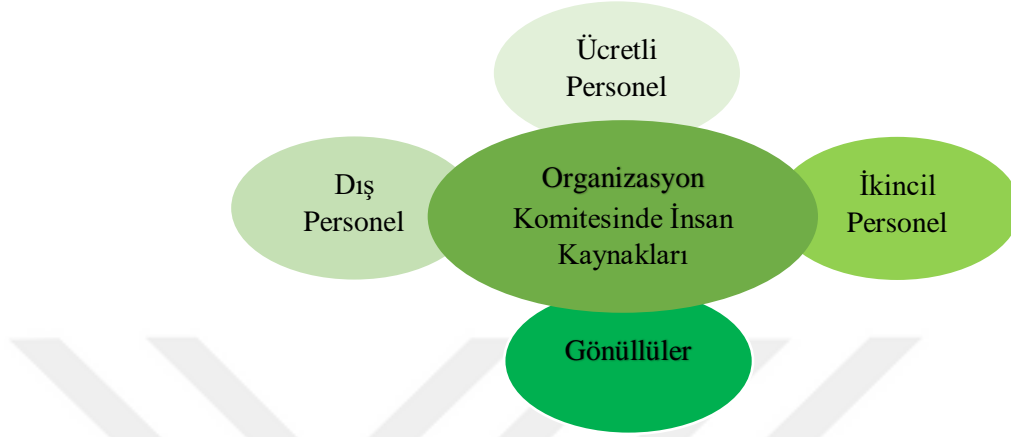
2.5.2. Gönüllü ve Uluslararası Spor Organizasyonları İlişkisi

İçsel ve finansal olmayan ödüller, spor organizasyonlarının bireyleri gönüllü olmaya ikna etmesi gereken teşviklerdir. Spor organizasyonları, başkalarına yardım etme arzusu, başkalarıyla etkileşim kurmanın sosyal faydaları ve becerilerine katkıda bulunmanın ve fark yaratmanın kişisel ödülleri dolaylı olarak gönüllülerin sporda yardım etmeye olan ilgisine güvenmektedirler. Spor organizasyonları ayrıca, gönüllü olarak tanınması ve takdir edilmesinin bir biçimi olarak finansal olmayan dışsal ödüllere de oldukça güvenmektedir. Bunun sebebi olarak, dışsal (doğrudan) finansal ödüllerin tanım gereği gönüllülere sunulmadığı durumlarda finansal olmayan ödüller, katkılar ve performans için takdirin önemli bir sembolik ifadesi olabildiği belirtilmiştir (Taylor ve diğ., 2008).

Uluslararası alandaki spor organizasyonlarının deneyiminde öncelikli olarak rol oynayan insan unsuru "gönüllüler" ve "ücretli personellerdir". Personel ve gönüllüler organizasyonun başarısında oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu

organizasyonların niteliğinin artırılabilmesi amacı ile personel ve gönüllülerin yönetimine, güdülenmesine ve eğitimine önem verilmektedir (Argan ve Yüncü, 2015:350,351).

Şekil 4: Uluslararası Spor Organizasyonları ve Gönüllülük İlişkisi

Kaynak: Ferrand ve Chanavat, 2006:20

Ulusal ya da uluslararası düzeydeki bir organizasyonun düzenlenebilmesi için önemli sayıda kişinin işe alımı gereksinimi doğabilmektedir. Başarılı bir organizasyonun ideal senaryosunda, bu alımların finansal kaynağını organizasyona ev sahipliği yapan komite oluşturmaktadır. Ancak burada belirtilen ideal durumun tersine, “gönüllü topluluklarının” iş gücü yardımı, organizasyonun düzenlenmesinde ve sahnelenmesinde kilit rolü oynamaktadır. Bu bağlamda, günümüzde, gönüllülerin katılım ve desteği olmadan bir organizasyonun düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesi mümkün değildir (Argan ve Yüncü, 2015:353-355). Buna örnek olarak aşağıdaki tabloda bulunan gönüllü katılımcı sayıları ile uluslararası düzeydeki en büyük spor organizasyonu olarak tanımlanabilecek olimpiyat organizasyonlarından birçok örnek gösterilebilir.

Tablo 4: Başlıca Olimpiyat Oyunu Organizasyonlarında Yaz ve Kış Oyunları Gönüllü Katılımcı Sayıları

Yaz Oyunları	Gönüllü Sayısı	Kış Oyunları	Gönüllü Sayısı
Los Angeles, ABD, 1984	28,742	Sarajevo, Yugoslavya, 1984	10,450
Seul, Güney Kore, 1988	27,221	Calgary, Kanada, 1988	9498
Barselona, İspanya, 1992	34,548	Albertville, Fransa, 1992	60,422
Atlanta, ABD, 1996	60,422	Lillehammer, Norveç, 1994	9054
Sydney, Avustralya, 2000	46,967	Nagano, Japonya, 1998	32,000
Atina, Yunanistan, 2004	45,000	Salt Lake City, ABD, 2002	22,000
Beijing, Çin, 2008	70,000	Turin, İtalya, 2006	18,000
Londra, İngiltere, 2012	70,000	Vancouver, Kanada, 2010	18,500
Rio, Brezilya, 2016	50,000	Sochi, Rusya, 2014	25,000
Tokyo, Japonya, 2020	80,000	PyeongChang, Güney Kore, 2018	23,000

Kaynak: Ahn, 2018

2.5.3. Gönüllü Katılımcıların Uluslararası Spor Organizasyonlarına Etkileri

Gönüllüler uluslararası spor organizasyonlarında oldukça önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu çoklu spor organizasyonları birçok gönüllüyü kapsamaktadır. Olimpiyat oyunları açık arayla gönüllüler açısından en büyük talebi sunmaktadır. Bununla birlikte diğer birçok uluslararası çoklu ya da tekli spor organizasyonu da etkinliği gerçekleştirilebilmesi için gönüllülere güvenmektedir. Bu örneklerin her biri, gönüllülerin uluslararası spor organizasyonlarında oynadığı önemli rolü göstermektedir (Mallen ve Adams, 2008:54,55).

Organizasyonlardaki gönüllülüğünün etkisinin, organizasyonun ötesine uzandığı ve hem katılım gösteren gönüllü bireyleri hem de organizasyonun düzenlendiği ev sahibi toplumu olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Araştırmalar, organizasyona gönüllü katılımı, etkinlik gönüllülüğü yoluyla sürdürülebilir toplum turizmi, topluluk içinde daha fazla sosyal sermaye yaratma fırsatı ve kamu sektörü performansının iyileştirilmesi gibi etkinlik gönüllülüğünden faydalar sağlandığını göstermektedir. Buna örnek olarak, İngiliz Milletler Topluluğu Oyunları'nın İngiltere-Manchester'daki başarısı, çeşitli topluluk, bölgesel ve ulusal etkinlikler için gönüllü destek sağlayan Manchester Etkinlik Gönüllüleri (Manchester Event Volunteers) topluluğunun kurulmasına yol açması gösterilebilir. 2002 Oyunlarını takip eden birkaç yıl boyunca Manchester Etkinlik Gönüllüleri, 3000'den fazla gönüllüden oluşan bir veri tabanı oluşturarak, yerel toplulukta 400'den fazla etkinliği desteklediği belirtilmiştir (Mallen ve Adams, 2008:55).

Ekonomik açıdan bakıldığında ise, gönüllülerin organizasyonlarda yer alması gerek insan kaynakları niteliği gerekse son yıllarda önemli bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkan uluslararası organizasyonların yönetimi açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu organizasyonlarda insan kaynakları yönetimi çalışmaları Kanada, Avustralya, İngiltere ve daha birçok ülkede uygulanmaktadır. Ayrıca, Avrupa Birliği spor politikası kapsamında gönüllülüğün önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Argan ve diğ., 2013b:177).

2.5.4. Türkiye’de Gönüllülük

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) programı Türkiye adına, 2012 yılında gönüllülük faaliyeti ile çalışmalarını yürüten farklı örgütleri bir araya getiren bir iş birliği ekibi oluşturmak üzere bir süreç başlatmıştır. Bu ekip, daha sonra Nisan 2013’te kurulan Ulusal Gönüllülük Komitesi’ne dönüşmüştür. Ulusal Gönüllülük Komitesi’nin amacı, Türkiye’de gönüllülük alanında tespit edilen ihtiyaçlara yönelik bir cevap olması niteliğindedir. Yine bu komite tarafından 2013’te yayınlanan bir çalışmada Türkiye’deki formal ve informal gönüllülük faaliyetleri kapsamında istatistik bakımından sağlıklı ve kapsamlı bir çalışma bulunmadığı belirtilirken, hangi konuların vatandaşların ilgisini çekeceği konusunun tespit edilmesinin zor olduğu ancak spor örgütleri, dini gruplar ve sosyal hizmet sağlayan yardım kuruluşlarının alanda baskın bir konuma sahip olup, belirtilmiştir (Türkiye’de Gönüllülük, 2013).

Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programı Türkiye Ofisi ile Gençlik ve Spor Bakanlığı ev sahipliği kapsamında 7 Aralık 2018 tarihinde gerçekleştirilen Dünya Gönüllüler Günü’nde, 2018 Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu Türkiye Lansmanı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 2019 yılı “Gönüllülük Yılı” olarak ilan edilmiştir (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2019).

Ülkemizde gönüllülük çalışmaları kapsamında Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı arasında 30 Ekim 2019 tarihinde bir İş Birliği Protokolü imzalanmıştır ve bu protokol Yüksek Öğretim Kurulu ile Gençlik ve Spor Bakanlığı resmi internet sitelerinde yayınlanmıştır (YÖK, 2020 ve GSB, 2020). Bu İş Birliği Protokolü kapsamında 23.03.2020 tarih, 75850160-199-E.23222 sayılı karar ile “Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının gönüllülük faaliyetlerine katılımlarının artırılması amacıyla gönüllülükle ilgili çalışma, seminer ve derslerin desteklenmesi hususunda yükseköğretim kurumlarına tavsiyede bulunur” maddesi yer almaktadır. Bu

kapsamda dersin adı “Gönüllülük Çalışmaları Dersi” olarak belirlenmiş olup, ilk dört haftası teorik ağırlıklı, akabinde sekiz haftalık kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük çalışmalarına katılım sağlanması amaçlanmıştır (YÖK,2020).

Ülkemizde son yıllarda gerçekleştirilen başlıca uluslararası spor organizasyonları ve gönüllü katılımcı sayıları incelendiğinde ise;

- 2005 Dünya Üniversiteler Yaz Oyunları’nda 9000 spor gönüllüsünün,
- 2010 FIBA Dünya Basketbol Şampiyonası’nda 700 spor gönüllüsünün,
- 2011 Dünya Üniversiteler Kış Oyunları’nda 2500 spor gönüllüsünün,
- 2013 FIFA 20 Yaş Altı Dünya Kupası’nda 2500 spor gönüllüsünün,
- 2013 Akdeniz Oyunları’nda 5000 spor gönüllüsünün görev aldığı görülmektedir (Fişne,2017).

2.5.5. Dünya’da Gönüllülük

Bu bölümde dünyanın farklı ülkelerinde genel gönüllülük ve sporda gönüllülük faaliyetleri üzerine yapılan farklı uygulama ve çalışmaların içerikleri görülmektedir.

2.5.5.1. Avustralya

2006 yılında Avustralyalı gönüllülerin toplam 713 milyon saat yani, yıllık 56, haftalık yaklaşık 1,1 saat gönüllülük faaliyetlere katılım gösterdikleri belirtilmiştir. Yine aynı yılda gönüllü bireylerin gönüllülük faaliyetlerine katılım nedenleri incelendiğinde; diğer bireylere/topluma yardım %57, kişisel tatmin %44, kişisel/aile katılımı %37, değerli bir şey yapma %36, sosyal etkileşim %22, beceri ve deneyimlerini kullanma %16, aktif olma %16, dini inançlar %15 olarak tespit edilmiştir. Gönüllü katılımcıların ekonomik olarak katkılarının ise 2006-2007 yılları için yaklaşık 14,6 milyar dolar olarak belirtilmiştir. Aynı raporda bir diğer görüşe göre ise, formal (resmi) gönüllülük faaliyetlerinin Avustralya ekonomisine 2006 yılı için 19,4 milyar dolar, 2010 yılı için ise 25,4 milyar dolar tahmini katkısı olduğu ifade edilmiştir.

2010 yılında ise 18 yaş ve üzeri bireylerin yaklaşık %36,2’si (6,1 milyon kişi) formal gönüllülük faaliyetlerine katılım göstermiştir. Bununla birlikte, bir engeli veya uzun süreli sağlık sorunu olan yetişkinlerin ise %33’ü (2,22 milyon kişi) gönüllülük faaliyetlerine katılım göstermiştir. Katılımcıların %30’u işgücü içerisinde olmayan

bireyler, %31'i emekli, %20'si işsiz, %44'ü yarı zamanlı çalışan ve %38'i tam zamanlı çalışan olmuştur. Spor ve rekreasyon sektörü yetişkin nüfusun %14'ü (yaklaşık 2,3 milyon kişi) ile gönüllülük faaliyetlerinde en çok katılımcıyı çekmiştir. Gönüllü faaliyetlerinin sosyal yönü incelendiğinde ise, gönüllü olan bireylerin (%82) son zamanlarda toplumsal bir etkinliğe katılma oranının, gönüllü olmayan bireylere (%52) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Avustalya'da Gönüllülük, 2015).

2.5.5.2. Kanada

Kanada açısından, 2010 yılında gönüllülük faaliyetlerine 15 yaş ve üstü nüfusun %47'sini oluşturan 13,3 milyon bireyin katıldığı belirtilmiştir. Bu bireylerin gönüllü faaliyetlerine yaklaşık 2,07 milyar saat ayırdıkları ve bu zamanın da yaklaşık 1,1 milyon tam zamanlı işe denk geldiği vurgulanmıştır. Spor ve rekreasyon sektörü de %12 ile en çok gönüllü faaliyette bulunulan alan olmuştur (Vézina ve Crompton, 2012).

2004-2013 yıllarını baz alan bir diğer raporda, Kanada'da gönüllü çalışmalarından en çok yararlanan ikinci sektör olarak %24 ile spor ve rekreasyon sektörleri olmuştur. Son on yılda spor ve rekreasyon sektörlerinde gönüllü katılımında istikrarlı bir şekilde artış olduğu ifade edilmiştir. Raporda belirtildiği üzere, gönüllülerin önemli bir çoğunluğu, gönüllülüğün kendilerine “yeni beceriler kazanma ya da var olan becerilerini geliştirme şansı” verdiğini ifade etmiştir. Gönüllüğe katılımın nedenleri sorulduğunda ise büyük bir çoğunluğun toplumlarının refahına katkıda bulunma (%93) nedeniyle gönüllü olduğu ifade edilirken, diğer yaygın nedenlerin; becerilerini ve deneyimlerini kullanma arzusu (%77), kişisel olarak etkilenme (%60) ve kendi refah duygularını geliştirme isteğiyle (%52) gönüllü oldukları belirtilmiştir. Rapora göre son bir yıl içerisinde gönüllü olmadığını belirten bireylerin %62'sinin ise gönüllülüğün önündeki en önemli engelin ise “zaman eksikliği” olduğunu belirtmişler (Sinha, 2015).

2.5.5.3. Amerika Birleşik Devletleri

2018'de yayınlanan Amerika'da Gönüllük Raporu'na göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde 2017 yılında 77,34 milyon kişinin (%30,3) bir organizasyon aracılığı ile gönüllü olduğu belirtilmiştir. Bağımsız sektörün 2017 yılı için gönüllü çalışma saatlerinin ortalama değerine ilişkin olarak yaklaşık 6,9 milyar saat gönüllü olduğu ve toplamda ekonomik değer karşılığının yaklaşık 167 milyar ABD Doları olduğu ifade

edilmiştir. En önemli gönüllü katkısı verilen alanlardan birinin de %25,7 ile spor ve sanat etkinlikleri olduğu belirtilmiştir (ABD Ulusal Servis, 2018)

2.5.5.4. İngiltere

İngiltere’de yapılan araştırmalar sonucunda, 2018’de gönüllülük faaliyetleri ile ilgili yayınlanan raporda, spor gönüllülüğünün “Gizli Elmaslar” olarak adlandırıldığı ifade edilmektedir. Bunun sebebinin ise, 2014 yılı için İngiltere genelindeki 3,2 milyon kişilik spor gönüllülüğü katılımının 53 milyar sterlin değerinde bir ekonomik karşılığı olması gösterilmiştir. Bu rakamın da genel gönüllülük faaliyetlerinin yaklaşık olarak %20’sini oluşturduğu belirtilmiştir.

Raporda spor gönüllülüğü ile ilgili çalışmada, gönüllü bireylerin en önemli katılım nedenleri; gerçekten zevk aldıkları için (%60,1) bunu yapacak serbest zamanları olduğu için (%41,9) mevcut yetenek ve becerilerini kullanma şansı vereceği için (%21) ve bir şeyleri iyileştirmek veya yerel topluluktaki insanlara yardım etmek için (%19,7) şeklinde tespit edilmiştir.

Çalışmada, gönüllü bireylerin gelecekteki gönüllülük faaliyetlerine katılımını öngörmek adına motivasyon durumları incelendiğinde ise; daha fazla serbest zamanı olması durumunda (%45,8), bir arkadaşıyla birlikte gönüllülük faaliyetine katılması durumunda (%27,9) ve mevcut becerilerin kullanılabilmesi durumunda (%21,1) gibi faktörlerle gönüllü olmaya daha çok motive olacakları tespit edilmiştir.

Gönüllülük faaliyetlerine katılım engelleri incelendiğinde ise, mevcut gönüllü olan bireyler için en önemli engellerin; zaten yapabildiği kadar zaman ayırdığı (%46,9), yeterince uygun olduğunu düşünmediği (%17,3) ve çok fazla bağlılık olacağını hissettiği (%16,2) şeklinde tespit edilmiştir. Bununla birlikte gönüllü olmayan bireyler açısından engeller incelendiğinde ise; spora ilgi duymamaları (%27), yeterince uygun olduklarını düşünmemeleri (%24) ve bir spor kulübüne yardım etme becerisine sahip olmaması (%21) gönüllülük faaliyetine katılım açısından en önemli engeller olarak belirtilmiştir (Fujiwara ve diğ., 2018).

Tablo 5: Gönüllü Motivasyonu ile İlgili Yapılmış Başlıca Çalışmalar

Çalışmanın Adı	Yazar ve Yılı	Örneklem Grubu	Motivasyon Boyutları
Measuring Motivation to Volunteer in Human Services	Cnaan ve Goldberg-Glen, 1991	Sosyal Hizmetlerden 258 gönüllü ve 108 gönüllü olmayan katılımcı ile 40 farklı program içerisinde çalışma yürütülmüştür.	28 çalışmanın içeriği sentezlenerek oluşturulmuştur.
Volunteer Motivation, Satisfaction and Management at an Elite Sporting Competition	Farrell ve Diğerleri, 1998	Mart 1996'da Thunder Bay'de düzenlenen Kanadalı Kadınlar Curling Şampiyonası Scott Hearts Turnuvası'ndan 300 gönüllü ile çalışılmıştır.	-Amaca Yönelik -Dayanışma -Dış Gelenek -Bağlılık
Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach	Clary ve Diğerleri, 1998	1'den fazla örneklem grubundan oluşmaktadır.	-Değerler -Anlama -Sosyal -Kariyer -Ego Gelişimi -Ego Koruma
Leisure and Volunteer Motivation at a Special Sporting Event	Twynam ve Diğerleri, 2002	Katılımcılar 1998 Star Choice World Junior Curling Cup Turnuvası'nda görev yapan 190 gönüllüden oluşmaktadır.	-Amaca Yönelik -Dayanışma -Dış Gelenek -Bağlılık
Volunteer Motivations for the Malaysian Paralympiad	Khoo ve Engelhorn, 2007	Haziran 2006'da Malezya'nın Kuala Lumpur kentinde düzenlenen 13. Malaysian Paralympiad spor organizasyonundaki 301 gönüllünün motivasyonel durumları araştırılmıştır.	-Amaca Yönelik -Dayanışma - Bağlılık -Aile Gelenekleri -Serbest Zaman Kullanımı
Measuring Volunteer Motivation In Mega-Sporting Events	Giannoulakis ve Diğerleri 2008	2004 Atina Olimpiyat Oyunları'nda Olimpiyat Köyü'nde görev yapan 146 gönüllü katılmıştır.	-Olimpiyatla İlgili -Egoistik -Amaca Yönelik

Tablo 6: Gönüllü Motivasyonu ile İlgili Yapılmış Başlıca Çalışmaların Devamı

Çalışmanın Adı	Yazar ve Yılı	Örneklem Grubu	Motivasyon Boyutları
Development and Validation of the Volunteer Motivations Scale for International Sporting Events (VMS-ISE)	Bang ve Chelladurai, 2009	2002 Güney Kore Dünya Kupası 509 gönüllü katılımcı ve 2002 Asya Oyunları 632 gönüllü katılımcı.	-Değerlerin İfadesi -Vatanseverlik -Kişilerarası İlişkiler -Kariyer Yönlendirme -Kişisel Gelişim -Dışsal Ödüller
Validation of the Revised Volunteer Motivations Scale for International Sporting Events (VMS-ISE) at The Athens 2004 Olympic Games	Bang ve Diğerleri, 2009	2004 Atina Olimpiyat Oyunları için görev alan 206 gönüllü ile çalışma gerçekleştirmişlerdir.	-Değerlerin İfadesi -Vatanseverlik -Kişilerarası İletişim -Kariyer Yönlendirme -Kişisel Gelişim -Dışsal Ödüller -Spor Sevgisi
Volunteer Motivation and Satisfaction	Bang ve Ross, 2009	2004 Twin Cities Maratonu için gönüllü olan 254 kişi çalışmaya katılmıştır.	-Değerlerin İfadesi -Vatanseverlik -Kişilerarası İletişim -Kariyer Yönlendirme -Kişisel Gelişim -Dışsal Ödüller -Spor Sevgisi
It's All About The Games! 2010 Vancouver Olympic And Paralympic Winter Games Volunteers	Dickson ve Diğerleri, 2013	2010 Vancouver Olimpik ve Paralimpik Kış Oyunları'nda görev alan 2066 gönüllü katılımcıdan ile çevrimiçi sistem ile veri toplanmıştır.	-Her Şey Oyunlarla İlgili -İşlemsel -Çeşitlilik -Uygulama -Uygunluk -Altruistik (Özgecil) -2 Hariç Tutulan Boyut
Managing Student Volunteers for Mega Events: Motivation and Psychological Contract as Predictors of Sustained Volunteerism	Wang ve Yu, 2015	2010 Şangay Expo Fuarı'nda görev alan 579 üniversite öğrencisi gönüllü çalışmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.	-Kişisel İnanç -Toplum Yanlısı Kişilik -Sosyal Baskı -Kariyer Fırsatı -Kişilerarası Gelişim -Expo Sevgisi -Dışsal Ödüller

2.6. Gönüllü Motivasyonu

Kilit sorular şunlar olabilir: “Etkinliklerde görev alan gönüllüleri ne motive eder ve üretkenlikleri nasıl en üst düzeye çıkarılarak sürdürülebilir hale getirilebilir?”. Gönüllülüğün kısmi kültürel normların, siyasi sistemlerin, ekonomik koşulların ve yaşam standartlarının bir yansıması olarak eşit değerlendirilip, uygulanamayacağı belirtilmiştir. Organizasyonlarda görev almak için gönüllülerin temel motivasyonunun özgeciklik (altruizm), sosyal ve kariyer faydaları ile meydan okuma gibi genel motivasyonları içerebileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte gönüllüler topluluğun, deneyimlerle oluşabilecek aidiyetin ve paylaşımın tadını çıkarırlar. Aynı zamanda gönüllülük “ciddi serbest zamanların” bir gösterimi olabilir ve bireyler birçok etkinlikte görev alabilirler. Bir etkinlikte yaşadığı olumlu deneyimler sayesinde bireyin, başkalarını da gönüllülük için motive edebilmesine yol açabileceği belirtilmiştir (Getz, 2007:289,290). Lee ve diğ. (2014) ise gönüllü motivasyonunun, bireylerin gönüllü fırsatları arama, gönüllü yardım etmeye kendini adanma ve gönüllülüğe katılımlarını uzun süreler boyunca sürdürme güdüsü olarak tanımlanabileceğini ifade etmiştir.

Bireyler birçok nedenden dolayı gönüllü olmaya motive olurlarken, çoğu birey için bu durum bir serbest zaman seçimi olarak ifade edilmektedir. Bazı bireyler ise keyifli bulduğu için gönüllü olabilir. Sporun rekabet ruhunu deneyimlemekten, yaşamın diğer alanlarına uygulanabilecek organizasyon becerileri geliştirmeye kadar, önemli değerlerin gelişimi için zorlu ve ilham verici bir ortam sağladığına ve bu deneyimin bireylere gelişme şansı verebildiğine inanılmaktadır. Bu gelişimin de “zaman yönetimi, takım çalışması, problem çözme ve kültürler arası iletişim becerilerinin yanı sıra öncelik alma ve ekiplerine olumlu katkıda bulunma yeteneği” ile gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir (Ringuet, 2012). Bununla birlikte Ringuet (2012) spor etkinliklerinde gönüllü motivasyonunu;

- Liderlik görevinde bulunma
- Mevcut beceri ve nitelikleri kullanma
- Aidiyet duygusu bulma
- Yeni arkadaşlar edinme ve heyecan verici deneyimler
- Bilgi ya da katkılarının organizasyon tarafından değerlendirildiğini hissetme
- Topluma katkı yapma

- Organizasyona katkı yapma ve etkinliğin içerisinde olma şeklinde ifade etmiştir.

Gönüllü motivasyonu ile ilgili literatürdeki çalışmalarını incelemeyen önce, bazı motivasyon faktörlerini ifade eden kavramları açıklamak yararlı olacaktır.

Altruizm (özgecilik) kavramını incelendiğinde, her gönüllülük eyleminin altruistik olmadığı ve her altruistik eylemin de gönüllülük olmadığı, ancak iki kavram arasındaki bağlantının çok güçlü olduğu ve biri olmadan diğeryinden söz edilemeyeceği düşünülmektedir. Latince “diğeryeri için” anlamına da gelen altruizmin farklı tanımları da olsa, genel olarak başkalarına yönelimi vurgulamıştır. Nihai hedefi başkasının refahını arttırmak olan motivasyonel bir durum ya da kişinin kendi çıkarına bilinçli olarak bakmadan başkalarının refahını teşvik eden yardım veya paylaşım gibi davranışlar olarak tanımlanmıştır (Haski-Leventhal, 2009). Özgecilik kavramını, “kişinin kendi çıkarlarına bilinçli olarak bakmadan başkalarının memnuniyetini teşvik eden davranış” olarak da ifade edilmiştir. Bununla birlikte özgeciliğin diğery gönüllü motivasyonu faktörlerinden farklı olarak başkalarının ihtiyaçlarına odaklandığını belirtilmiştir (Lee ve diğ., 2014).

Parker’a (1997) göre ise başkalarının refahı için olan, bencil (egoist) olmayan bir endişe anlamına gelen altruizm, kişinin zamanını ve çabasını özgürce vermenin güçlü bir nedeni olarak görülmektedir. Wang (2004) ise, gönüllülüğün doğası gereği sosyal ve özgecil olduğunu ifade etmiştir. Özgecilik değerinin, bir kişinin başkalarına yardım etme ve topluma katkıda bulunma konusundaki içsel inançlarını temsil ettiğini belirtmiştir. Buna ek olarak değerli bir amaç için gönüllü olmanın, bireylere insani kaygılarını ifade etme ve önemli değerlerini eyleme dönüştürme fırsatı verdiğini vurgulamıştır. Gönüllülük üzerine olan çalışmaların özgecilik değeryiyle olumlu bir ilişki içerisinde olduğunu ifade etmiştir.

Egoizm (bencillik) olarak ifade edilen egoistik motivasyonun, egonun içsel ve maddi olmayan gereksinimlerinden türetildiği, kişiyi gerekli ve önemli hissettirerek özsaygının artmasına neden olduğu belirtilmiştir. Bu boyut diğery boyutlarla örtüşmektedir, ancak katılımdan kaynaklanan daha içsel kişisel ödüllere verdiği vurgudan farklıdır (Monga, 2006). Diğery bir deyişle birlikte egoistik motivasyonlar, gönüllülük faaliyeti yoluyla elde edilen içsel ve kişisel ödüllere odaklanmaktadır (Ramli ve diğ., 2014).

Caldwell ve Andereck (1994) tarafından rekreasyonla ilgili gönüllü organizasyonlara katılım ve bu gruplara üyeliğin devamlılığı ile ilgili yapılan çalışmada, motivasyon faktörleri; amaca yönelik, dayanışma ve maddi olarak belirtilmiştir. Burada “maddi” boyutu parasal değere çevrilebilecek somut ödülleri (ücretler, maaşlar, bilgi ve avantajlar gibi) ifade etmektedir. “Dayanışma” boyutu sosyal etkileşim, kişilerarası ilişkiler, arkadaşlıklar, grup durumu ve grup kimliğinden türetilmesi, “amaca yönelik” faktörü ise, topluluk eylemleri ve desteği, sivil sorumluluk ve çevresel kaygı gibi değerler olarak tanımlamıştır.

Literatür taraması sonucu oluşturulan Tablo 5 incelendiğinde gönüllü motivasyonu ile ilgili önemli çalışmalar göze çarpmaktadır. Başlıca çalışmalar şu şekildedir:

Cnaan ve Goldberg (1991) sosyal hizmetlerden 258 gönüllü ve 108 gönüllü olmayan bireyin içinde bulunduğu örneklem grubu ile 40 farklı program içerisinde 6 ay boyunca görüşmeler gerçekleştirmiştir. 108 kişilik gönüllü olmayan grup karşılaştırma amacıyla kullanılmıştır. Çalışma, literatürdeki çalışmalardan içerik analizi yoluyla uyarlanmış 28 maddelik “Gönüllü Motivasyonu Ölçeği” ile yürütülmüştür. Bu ölçme aracının, gönüllü motivasyonları üzerine kapsamlı bir literatür taramasına dayandırıldığı, sosyal hizmetlerde doğrudan gönüllüler ile test edildiği ifade edilmiştir. Oluşturulan ölçme aracı ile gönüllü katılımcılar için her bir güdünün gönüllü olma kararına ne ölçüde katkıda bulunduğu, gönüllü olmayan katılımcılar açısından ise gelecekteki kararını ne ölçüde etkileyeceğini belirtmeleri istenmiştir. Bulgular sonucunda en yüksek motivasyon kaynağı “değerli bir şey yapma fırsatı” altruistik (özgecil) ve bunu takiben “başkaları için gönüllü olmak kendimi daha iyi hissetmemi sağlıyor” (egoistik, bencil) olarak tespit edilmiştir. En düşük motivasyonu ifade eden maddeler ise “yalnızlık” (sosyal) ve bunu takiben “ücretli istihdama yönelik pratik yapmak isteyen” ve “okul çalışanlarının/öğrencilerin gönüllü olmasını beklemek” (maddi/egoistik) olarak tespit edilmiştir.

Farrell ve diğ. (1998) Mart 1996’da Kanadalı Kadınlar Curling Şampiyonası’nda 300 gönüllüden oluşan bir örneklem grubuyla gönüllü motivasyonu üzerine çalışmayı amaçlamışlar. Çalışmada kullanılan 28 maddelik Özel Etkinlik Gönüllü Motivasyonu ölçeği ile gönüllü motivasyonunu 4 farklı boyutta olmak üzere; amaca yönelik, dayanışma, dış gelenek ve bağlılık olarak incelemişlerdir. Çalışmanın

sonuçları incelendiğinde önem açısından en yüksek sıralama “amaca yönelik” boyutunda tespit edilmiştir. Bunu takiben “dayanışma” ve daha az önem ifade eden “dış gelenekler” ile “bağlılık” boyutları gelmektedir. Burada amaca yönelik olarak adlandırılan boyut toplum adına yararlı şeyler yaparak topluma ve etkinliğe katkıda bulunma arzunu ifade etmektedir. Dayanışma boyutu ise sosyal etkileşim, grup kimliği ve grupla iletişimi ifade etmektedir. Üçüncü motivasyon boyutu olan dış gelenekler, aile gelenekleriyle ilgili motivasyon ve bireyin gönüllülük kariyeri üzerinde dış etkiler olarak görülebilen serbest zamanın kullanımını ifade etmektedir. Bağlılık olarak belirtilen son faktör ise dışsal beklentileri ve kişisel becerileri gönüllülüğe bağlılıkla ilişkilendirmektedir.

Clary ve Diğ. (1998) gönüllü motivasyonu faktörlerini işlevsel analiz teorisi ile ele almıştır. Buna göre araştırma, bireyleri eyleme geçiren süreçlerin (eylemi başlatan, yönlendiren ve sürdüren) anlaşılabilir olarak motivasyonel araştırmanın temel kaygıları olan “insanlar neden gönüllü oluyor?” ve “gönüllü yardımı sağlayan nedir?” sorularını ele almaktadır. Bu sorular ele alınırken, psikolojik olguların altında yatan ve üreten yani, bireyin düşünceleri, duyguları ve eylemleri ile sunulan kişisel ve sosyal fonksiyonların temelini oluşturan neden, amaç, plan ve hedeflerle açıkça ilgili olan fonksiyonel analiz stratejisi benimsenmiştir. Çalışma farklı örneklem grupları ile gerçekleştirilmiş olup, “Gönüllü Fonksiyonlar Ölçeği” geliştirilmiş ve gönüllü motivasyonu altı faktörde toplanmıştır. Bu motivasyonel faktörler; “Değerler”, “Anlama”, “Ego Gelişimi”, “Kariyer”, “Sosyal” ve “Ego Koruma” olarak belirtilmiştir. Burada “Değerler” faktörü bireylerin başkaları için özgecil (altruistik) ve insani kaygılarla ilgili değerleri ifade etmelerine sağladığı fırsatları ifade etmektedir. İkinci faktör olan “Anlama” ise yeni öğrenme deneyimleri için fırsatları ve bilgi, beceri ile yeteneklerini kullanma şansını belirtmektedir. “Sosyal” faktörü yeni insanlarla bir arada olup sosyal ilişkilerini geliştirmeyi ifade etmektedir. “Kariyer” faktörü ise gönüllü olarak etkinliklere katılım sonucunda elde edilecek kariyer anlamına geldiği belirtilmiştir. “Ego Gelişimi” faktörü psikolojik gelişimi belirtirken, “Ego Koruma” faktörü ise kişisel sorunlardan uzaklaşmak olarak ifade edilmiştir.

Twynam ve diğ. (2002) tarafından yapılan çalışmada, 1998 Star Choice World Junior Curling Cup Turnuvası’nda görev yapan 190 gönüllü çalışmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Farrell ve diğ. (1998) çalışmasında da kullanılan ve özel etkinliklerde gönüllülerin motivasyonlarını ele almak için geliştirilen 28 maddelik

Özel Etkinlik Gönüllü Motivasyonu ölçeği çocuk etkinliği için uygun olmayan 1 maddenin çıkarılmasıyla 27 madde ve 4 motivasyon boyutu olmak üzere uygulanmıştır. Bu boyutlar yine aynı şekilde amaca yönelik, dayanışma, dış gelenek ve bağlılık olarak incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde en yüksek motivasyonu sağlayan boyutun “dayanışma” ve onu takiben “amaca yönelik” boyutları olduğu görülmektedir. Bununla birlikte gönüllüler için motivasyon açısından “bağlılık” ve “dış gelenekler” boyutlarının daha az önem ifade ettiği tespit edilmiştir.

Khoo ve Engelhorn (2007) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise Haziran 2006’da Malezya’nın Kuala Lumpur kentinde düzenlenen 13. Malezya Paralimpiad’daki (iki yılda bir engelli sporcular için düzenlenen ulusal çoklu spor yarışması) gönüllülerin motivasyonlarını araştırmışlardır. Çalışmanın örneklem grubunu iki farklı devlet üniversitesinde öğrenci olan 301 gönüllü oluşturmuştur. Çalışmada yine Özel Etkinlik Gönüllü Motivasyonu Ölçeği revize edilerek kullanılmıştır. Bu çalışmada, gönüllü motivasyonu beş faktör olarak gruplandırılmıştır: Amaca Yönelik, Dayanışma, Bağlılık, Aile Gelenekleri ve Serbest Zaman Kullanımı. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde büyük bir spor etkinliği için gönüllü olarak katılımın farklı bir motivasyonu olduğu belirtilmiştir. Bu farklılıklar etkinlik türü, yaş, cinsiyet ve gönüllü deneyimleri gibi birçok farklı değişkene bağlıdır. Çalışma aynı zamanda gönüllülerin yüksek bir yüzdesinin (%85,5) gönüllülük için ödüllendirilmeyi beklediğini ifade etmiştir. En uygun ödülün sertifikalar olduğunu, ardından yemek, tişört veya şapka ve ödeme olduğu belirtilmiştir. Araştırma ile ilgili en önemli bulgunun ise üniversite öğrencisi gönüllülerin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili motivasyonlara odaklanması olduğu tespit edilmiştir. Bu durum özellikle spor veya yönetim ile ilgili bir alanda kariyere hazırlanan bir üniversite öğrencisinin gönüllü olmaya daha eğilimli olması olarak örneklendirilmiştir.

Giannoulakis ve diğ. (2008) tarafından yapılan araştırmanın hedef kitlesini 2004 Atina Olimpiyat Oyunları’nda görev alan gönüllüler oluşturmuştur. Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan 146 katılımcıya Olimpik Gönüllü Motivasyon Ölçeği uygulanmıştır. Bu ölçek ile “Olimpiyatla İlgili”, “Egoistik (Bencil)” ve “Amaca Yönelik” motivasyon faktörleri incelenmiştir. “Olimpiyatla İlgili” faktörü gönüllülerin olimpiyat hareketiyle ilişkilendirilme, olimpiyatlara katılma ve olimpik sporcularla buluşma arzusunu ifade etmektedir. “Egostik (Bencil)” faktörü ise bireyin sosyal etkileşim, kişilerarası ilişkiler ve ağ oluşturma ihtiyacı olarak tanımlanırken, amaca

yönelik boyutu gönüllülerin kuruluşun etkinliğin sonu için belirlediği yararlanma istekliliğini ifade ettiği belirtilmiştir. Çalışma sonucunda “Olimpiyatla İlgili” motivasyon boyutu baskın faktör olarak bulunmuştur. Bu faktörü takiben “Egoistik (Bencil)” ve “Amaca Yönelik” faktörü de 2004 Atina Olimpiyat Oyunları’na katılan gönüllüler için en az önem ifade eden boyut olmuştur. Giannoulakis (2008) bu durumu; nispeten genç bir yaş ortalamasına sahip (21-30 yaş) gönüllü grubunun, olimpiik sporcularla buluşma, olimpiik hareketle ilişkili olma ve diğer sosyal, bölgesel ölçekli etkinliklerle karşılaştırıldığında Olimpiyat Oyunları’nda gönüllü olmanın çekiciliği düşüncesiyle motive olabilecekleri şeklinde açıklamıştır.

Bang ve Chelladurai (2009), uluslararası spor organizasyonlarına katılım gösteren gönüllülerin motivasyonel faktörlerinin belirlenmesi amacıyla, önce 2002 FIFA Dünya Kupası’nda 509, daha sonra 2002 Asya Oyunları’nda 632 gönüllü ile yaptıkları çalışmalar sonucunda Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği’ni geliştirmişlerdir. Ölçeğin spesifik olarak uluslararası spor organizasyonlarındaki gönüllü motivasyonunu incelemek üzere geliştirilmiş olması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ölçekten elde edilen sonuçlar 26 madde ve 6 boyutta toplanmıştır. Bu boyutlar “Değerlerin İfadesi”, “Vatanseverlik”, “Kişilerarası İlişkiler”, “Kariyer Yönlendirme”, “Kişisel Gelişim” ve “Dışsal Ödüller” olarak belirtilmiştir. Daha sonra Bang ve diğ. (2009) Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği’ni revize etmek amacıyla 2004 Atina Olimpiyat Oyunları için görev alan 206 gönüllü ile çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bununla birlikte çalışma sonucunda ölçek 29 madde olarak revize edilmiş ve yedinci faktör olarak “spor sevgisi” faktörü eklenmiştir. Çalışmalardaki motivasyon faktörleri incelendiğinde; “Değerlerin İfadesi” faktörü etkinliğin başarı ve toplum için endişeleri ifade etmektedir. “Vatanseverlik” faktörü bireyin ülkeye olan sevgisini ve bağlılığını, “Kişilerarası İlişkiler” faktörü başka insanlarla tanışmak ve onlarla iletişim ya da arkadaşlıklar kurmayı ifade eder. “Kişisel Gelişim” faktörü ise yeni bakış açıları kazanma durumuyla ilgilidir. “Kariyer Gelişimi” faktörü deneyim ve kariyer ilişkileri kazanma gibi kariyer gelişimine dayanmaktadır. “Dışsal Ödüller” faktörü ise ücretsiz uniformalar ve yiyecek-ıcecek gibi somut ödüller anlamına gelmektedir. Ölçeğin revize edildiği Bang ve diğ. (2009) tarafından yapılan çalışma sonucunda eklenen “Spor Sevgisi” faktörü ise spora olan sevgiyi ifade etmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre motivasyon faktörlerin ortalamaları sonucunda önem sıralaması

“Değerlerin İfadesi”, “Vatanseverlik”, “Spor Sevgisi”, “Kişilerarası İletişim”, “Kişisel Gelişim”, “Kariyer Gelişimi” ve “Dışsal Ödüller” şeklinde oluşmuştur. Yedi faktörün dördünde, cinsiyet ve medeni durum açısından anlamlı alt grup farklılıkları bulunmuştur. Bununla birlikte kadın gönüllülerin “Kişisel Gelişim” alt boyutundan erkeklere oranla daha fazla motive oldukları, buna karşılık erkek gönüllülerin “Dışsal Ödüller” ve “Spor Sevgisi” açısından kadınlara oranla daha fazla motive olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularla birlikte, gönüllü motivasyonundaki demografik farklılıkların anlaşılmasıyla yöneticilerin toplum gönüllülüğünü teşvik etmek için gerekli stratejileri tasarlamasına yardımcı olabileceği belirtilmiştir (Bang ve Chelladurai, 2009; Bang ve diğ., 2009).

Bang ve Ross (2009) Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyon Ölçeği'nin revize edilmiş biçimde kullanarak gönüllülerin motivasyonu faktörleri ile gönüllü doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Veriler, 2004 Twin Cities Maratonu için gönüllü olan 254 katılımcıdan toplanmıştır. Ölçeğin motivasyon faktörlerinin yine yedi faktör üzerinde toplanabileceğini göstermiştir. Çalışmanın bulguları incelendiğinde faktörlerin ortalamalarına göre “Değerlerin İfadesi”, “Spor Sevgisi”, “Kişilerarası İletişim”, “Kişisel Gelişim”, “Topluluk Katılımı”, “Kariyer Gelişimi” ve “Dışsal Ödüller” şeklinde sıralandığı görülmüştür. Bununla birlikte üç motivasyon faktörünün (Değerlerin İfadesi, Kariyer Yönetimi ve Spor Sevgisi) gönüllülük deneyimlerinden duydukları doyum düzeyini en iyi açıklayan faktörler olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın diğer bir katkısı, “Spor Sevgisi” faktörünün etkinlikteki gönüllüler için güçlü bir motivasyon faktörü olduğunun tespit edilmesidir. Sonuçlara göre belirtilen bir diğer katkı da etkinlikte görev alan gönüllülerin, etkinliğin başarılı olmasına yardımcı olduklarını hissettiklerinde doyum düzeylerinin artma eğiliminde olduğu belirtilmiştir. Diğer bir deyişle, organizatörlerin ve etkinlik yöneticilerinin, etkinlikle ilgili hangi özel ihtiyaçların olduğunu ve bu görevlerin etkinliğin başarılı olmasına nasıl yardımcı olacağına gönüllülere açıklaması gerektiği belirtilmiştir.

Dickson ve diğ. (2013) Vancouver Olimpik ve Paralimpik Kış Oyunları'nda 2066 gönüllü ile çalışmışlardır. Ölçme aracının, Farrell ve diğ. (1998) tarafından geliştirilen Özel Etkinlik Gönüllü Motivasyon Ölçeği'ne ek olarak demografik bilgiler, gönüllülük geçmişi ve gelecekteki gönüllülük niyetlerinin eklenmesiyle uyarlanıp, çevirim içi sistem üzerinden uygulandığı belirtilmiştir. Araştırma

kapsamında 19.000'e yakın büyük bir gönüllü kitlesi arasında “Kim gönüllü?”, “Gönüllülük için motivasyonları nelerdir?” ve “Hangi değişkenlerin etkinlikten sonra daha fazla gönüllü olma amacıyla ilişkili olma olasılığı yüksektir?” sorularına cevap arandığı ifade edilmiştir. Araştırmada 36 maddeden oluşan ölçeğin motivasyon boyutları “Her Şey Oyunlarla İlgili”, “İşlemsel”, “Çeşitlilik”, “Uygulama”, “Kullanılabilirlik”, “Özgecil (Altruistik)” ve hariç tutulan iki faktörden oluşmaktadır. İlk faktör olan “Her Şey Oyunlarla İlgili” oyunların gönüllülerin motivasyonundaki merkezi yapısını vurgulamaktadır. İkinci faktör olan “işlemsel” ise içsel veya dışsal bir ödül beklentisini ifade etmektedir. Üçüncü faktör olarak “Çeşitlilik” yeni deneyim ve ilişkiler isteğini yansıtan öğeleri içermektedir. “Uygulama” başlıklı dördüncü faktör, ikinci faktör olan “İşlemsel” faktörü ile benzerliklere sahiptir anca bir ödül veya getiri duygusuna sahip olmayı beklemeksizin becerilerin kullanılmasını ifade etmektedir. Beşinci faktör olarak “Uygunluk” kullanılabilir olan serbest zaman miktarını ifade eden öğeleri bir araya getirirken, son faktör olan “Özgecilik (Altruistik)” ise bir topluluk ya da milliyetçi motivasyonu ifade eden öğeleri içermektedir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde gönüllülerin genellikle çalışan yaşlı bireyler olduğu ve bu kadar önemli bir spor etkinliğinin parçası olmanın deneyimiyle motive olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca gönüllülüğün nasıl faydalı olacağını net bir şekilde ortaya konmasının, ilerleyen etkinliklere gönüllü katılımını arttıracacağı ifade edilmiştir.

Wang ve Wu (2014), Bang ve Ross (2009) tarafından geliştirilen Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonu Ölçeği'nin uyarlamasını 2010 Şangay Expo Fuarı ile gerçekleştirmişlerdir. Çalışmada gönüllülerin motivasyon faktörleri, deneyimi ve memnuniyeti arasındaki ilişkinin incelendiği belirtilmektedir. Çalışma sonucunda gönüllülerin temel motivasyonlarının “Değerlerin İfadesi”, “Kariyer Yönelimi” ve “Expo Aşkı” gibi toplum ve organizasyon adına olumlu şeyler yapmaya odaklanan öğeler olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, bireysel olarak öğrencilerin belirli bir etkinliğe veya spora olan ilgisi veya sevgisi, gönüllü katılım için bir başka önemli motive edici faktördür. Altı gönüllü güdüsünde, “Expo Sevgisi” ve “Değerlerin İfadesi” en yüksek sırada yer almaktadır ve bunun da gönüllülerin Şangay Expo için özgecil (altruistik) değerlerin güçlü motivasyonu olduğunu ifade ettiği belirtilmiştir. Bununla birlikte Wang ve Yu (2015) yine 2010 Şangay Expo Fuarı'nda 579 üniversite öğrencisinin oluşturduğu örneklem grubu ile bir çalışma gerçekleştirmişlerdir.

Çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencisi gönüllülerin güdülerini ve algılanan psikolojik sözleşme durumunu araştırarak, özel etkinlikler için uzun süreli gönüllülüğün yordayıcılarını belirlemek olarak ifade edilmiştir. Çok boyutlu gönüllü motivasyon ve psikolojik sözleşme kavramını benimseyen çalışma, 2010 Şangay Expo Fuarı ile öğrenci uzun süreli gönüllülüğünü ve gönüllülük için davranışsal amaçlarını eş zamanlı olarak araştırmayı hedeflemiştir. Burada ifade edilen “psikolojik sözleşme” kavramı ise; bir çalışma ortamında resmi olmayan karşılıklı anlaşma ya da diğer bir deyişle bir birey ile bir kurum arasındaki ilişkiyi açıklamak için yararlı bir kavram anlamına geldiği ifade edilmiştir. Belirtilen sürekli gönüllülük kavramının ise, motivasyon ve gönüllü faaliyetlerinin türü, yönetim uygulamaları ve spesifik demografik bilgileriyle ilişkili olarak gelecekteki gönüllülük bağlılığını ifade etmektedir. Araştırmada literatür incelemesinden sonra, bu çalışma için gönüllü motivasyonu, psikolojik sözleşme, doyum ve sürekli gönüllülük faktörlerini içeren bir ölçme aracı kullanılmıştır. Gönüllü motivasyonu ise, Kişisel İnanç, Toplum Yanlısı Kişilik, Sosyal Baskı, Kariyer Fırsatı, Kişilerarası Gelişim, Expo Sevgisi, Dışsal Ödüller faktörleri olarak incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, Dışsal Ödüllerin gönüllü olan öğrenciler üzerinde motive edici bir faktör olmadığı ve hatta doyum üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte çalışmada bireylerin beklentilerini karşılamak için yapılandırılmış ve yönetilen bir etkinlikle farklı deneyimler aradıkça “Psikolojik Sözleşme” faktörünün motivasyonla etkilenebileceğine dair bulgular elde edilmiştir. Çalışmada öne çıkan önemli özelliklerden biri de gönüllü motivasyonu ve psikolojik sözleşme ile gönüllü doyum ve uzun süreli gönüllülüğünün modellenmesidir. Bu model ile gönüllüler tarafından psikolojik sözleşme olarak algılanan güdüler ve yönetim uygulamaları arasındaki ilişki ve etkileşimleri analiz ederek, gönüllülüğün ve davranışsal amaçların karmaşık nedenlerinin incelenmesine katkıda bulunabileceği ifade edilmektedir.

Birçok farklı disiplin gönüllü motivasyonu ile ilgili teori ve modellere katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte gönüllü motivasyonunun daha iyi açıklanması ve anlaşılması adına bir diğer baskın teori “fonksiyonel yaklaşım”dır. Bu yaklaşımda gönüllülerin psikolojik kazanımlarına hitap edilerek ve onları tatmin ederek işe alınabileceğini ve bu durumun sürdürülebileceği düşünülmektedir. Bu modelin merkezinde ise, bireylerin amaç ve hedeflerine yönelik nedenlerle çeşitli faaliyetlerde

bulunmaları düşünülmektedir. Yaklaşımına göre bireyleri gönüllü olmak için motive eden altı fonksiyon bulunmaktadır. Bunlar:

- **Değerler:** Gönüllülerin ihtiyacı olan bireylere yönelik, o kişilerin ihtiyaçlarını giderme endişesini ifade eder.
- **Anlayış:** Gönüllülerin bilgi edinme arzusunu belirten anlayışını ifade etmektedir.
- **Sosyal:** Bireyleri tatmin eden sosyallik durumunu ifade eder. Bu yakın arkadaşlar veya topluluk tarafından olumlu görülen gönüllü faaliyetlere katılımı ya da aile üyeleri ve arkadaşlarla değerli zaman geçirmeye ihtiyaç duyma durumu olarak gösterilebilir.
- **Kariyer:** Gönüllü çalışmalarına katılım ile gelecekte belirli bir meslekte istihdam için gerekli deneyimi kazanma fırsatlarını içeren kariyeri ifade eder.
- **Koruma:** Bireyin ego işleyişi ile ilişkili kişisel olumsuz duyguları hafifletmek adına gönüllü çalışmalarına katılımını belirtir.
- **Gelişim:** Gönüllülerin deneyimleme arzusunu gösteren kişisel gelişim ve benlik saygısı ile ilgili memnuniyetleri ifade etmektedir (Pauline ve Pauline, 2009).

2.7. Gönüllü Doyumu

Cnaan ve Goldberg (1991) bireylerin etkinlikteki deneyimlerinin, benzersiz isteklerinin ödüllendirilmesi ve tatmini gibi olduğu sürece gönüllü olmaya devam edeceklerini ifade etmiştir. Organizasyon yetkililerinin insan kaynakları açısından yönetim ihtiyaçlarına etkili bir şekilde katkı sağlayabilmesi için gönüllü motivasyonu ve gönüllülerin deneyimlerindeki memnuniyeti hayati önem taşımaktadır. Literatürün önemli bir kısmı, gönüllülerin memnuniyet kaynağı olarak içsel ve dışsal faydaları vurgulasa da organizasyon ve yönetim faktörlerinin de memnuniyette rol oynayabileceği önerilmektedir. Organizasyon yönetimi açısından bu memnuniyet veya memnuniyetsizlik kaynaklarını anlayabilmeleri, operasyonun genel verimliliğinde ve gelecekteki etkinlikler için toplumda güçlü bir gönüllü tabanının sürdürülmesinde önemli etkileri olabileceği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte Farrell ve diğ. (1998) gönüllü doyumunu; gönüllülük deneyiminden memnuniyet, turnuva etkinliklerinin düzenlenmesinden memnuniyet ve turnuva tesislerinden memnuniyet boyutlarında incelemiştir.

Pauline da (2011) organizasyonlarda giderek daha fazla ihtiyaç duyulan gönüllü desteği doğrultusunda, gönüllülerin memnuniyet düzeylerini ve gelecekteki gönüllü olma niyetlerini etkileyen faktörlerin anlaşılması gerektiğini belirtmiştir. Aynı çalışmada gönüllü memnuniyeti; katılım etkinliği, örgütsel destek, grup bütünleşmesi, iş belirleme ve iletişim boyutlarında incelenmiştir. Etkinlik genelinde gönüllülerin neredeyse “çok memnun” oldukları, grup bütünleşmesi ve katılım etkinliği boyutlarında memnuniyet düzeylerinin diğer boyutlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiş olup, en düşük memnuniyet düzeyinin iletişim boyutunda olduğu, etkinliğe ayrılan zamanın arttıkça memnuniyetin de arttığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan gönüllülerden yarısından fazlasının daha önceden etkinlik deneyimine sahip olduğu ve bu grubun, etkinliklere ilk kez katılan bireylere göre iş belirleme boyutunda daha memnun oldukları görülmüştür.

Etkinliklerin başarısı ve istikrarı açısından, etkinlik yöneticilerinin gönüllü doyumunu yüksek tutmasının önemi vurgulanmaktadır. Bunu sağlayabilmek için gönüllülerin ihtiyaçlarının ne ölçüde karşılandığının tartışılabileceği toplantılar düzenleyerek katılmak bir yol olarak seçilebilir. Bununla birlikte gönüllü doyumunu yüksek tutmaya yardımcı olmanın bir diğer yolu gönüllülerin iş ortamları ile onların güdeleri ve psikolojik işlevleri arasında uygun bir eşleşmenin olmasını sağlamaktır (Silverberg ve diğ., 2001).

Lee ve diğ. (2014) belirttiği üzere gönüllü doyumunun, gönüllülük için harcanan zamanın, gönüllülük hizmetinin uzun vadedeki durumunun ve gönüllülüğe devam etme niyetinin bir göstergesi olduğunu olduğu ileri sürülmüştür. Çalışmada gönüllü doyumunu, gönüllü motivasyonunun bir sonucu olarak, gelecekteki gönüllülük kararlarının bir yordayıcısı olarak kabul edilmiştir. Çalışma bulguları incelendiğinde vatanseverlik ve içsel motivasyonun gönüllü doyumunu üzerinde önemli etkileri olabileceği ifade edilmiştir.

2.8. Motivasyon Kavramı

Motivasyon; Gümüş'e (2012:1) göre bireylerin belirli bir amacı gerçekleştirmek adına kendi arzu ve istekleri ile davranmalarıdır. Bireyleri, beklenen ve istenen yönde hareket etmelerine ve davranmalarına teşvik eden; kendilerinden ve çevrelerinden kaynaklanan çeşitli güdü ve güdüler topluluğudur.

Motivasyon kavramı, alternatif gönüllü faaliyet biçimleri arasında kişiler veya alt organizmalar tarafından yapılan seçimleri düzenleyen bir süreci ifade eder (Vroom, 1995:7). Motive edilmiş davranış, sonuçlarına göre yönlendirilebilir ve organizmanın biyolojik gereksinimlerine bağlı bazı uç noktalarla ilişkilidir (Wong, 2000:5)

Bir kelime olarak motivasyon sürecinin tanımlanması ise;

- Davranışı teşvik etme ve harekete geçirme,
- Davranışa yön veya amaç verme,
- Davranışın devam etmesine izin vermeye devam etme ve
- Belirli bir davranışı seçmeye veya tercih etmeye yol açma ile ifade edilebilir (Wlodkowski, 1978:12).

Motivasyon kuramlarının en önemlilerinden biri olan Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi'ne göre; temel ihtiyaçlar diyebileceğimiz fizyolojik, güvenlik, sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme olarak beş ihtiyaç düzeyi vardır. Bu düzeyler, temel tatminlerin dayandığı çeşitli koşulları gerçekleştirme veya sürdürme arzusu ve bazı entelektüel arzularla motive olma durumunu ifade etmektedir. Bu temel hedefler, bir baskınlık hiyerarşisinde düzenlenmiş ve birbirleriyle ilişkilidir. Bir ihtiyaç giderildiğinde ise, bilinçli yaşama hükmetmek ve davranış örgütlenmesinin merkezi olarak hizmet etmek için bir sonraki baskın ihtiyaç ortaya çıkar, çünkü tatmin olmuş ihtiyaçlar aktif motivasyon aracı değildir (Maslow, 1943).

Motivasyonun kaynağının bireyin iç dünyası veya çevresinden kaynaklı olmasına göre iki grupta incelemek mümkündür. İçsel kaynaklı motivasyon çalışmalarına göre, kişinin dışarıdaki herhangi bir durumdan bağımsız olarak sahip olduğu bazı güdüler bulunmaktadır. Dışsal güdüler ise daha çok kişinin çevresinde meydana gelen olaylarla şekillenmektedir (Seker, 2015).

2.8.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon genellikle herhangi bir dışsal ödül olmadan, faaliyetin gerçekleştirilmesini ifade etmektedir (Bandura, 1977:108). İçsel anlamda motive edilen faaliyetlerin, faaliyetin kendisi dışında belirgin bir ödülü yoktur. Bireyler dışsal bir ödüle götürdüğü için değil, faaliyetin kendisi için katılım göstermektedirler (Deci, 1975:23). DeCharms (Aktaran: Calder, 1975) içsel ve dışsal motivasyon arasındaki ayrımın temel noktasının kişisel nedensellik hissinden veya algısından

kaynaklandığını belirtmiştir. Memnuniyet, içsel olarak algılanan bir faaliyetten kaynaklanır ve bireyin eylemlerinde kişisel bir nedensellik hissi olması gerektiğinden motive olur.

İçsel motivasyon, bir faaliyetin ayrılabilir sonuçlardan ziyade doğal tatminleri için yapılması olarak tanımlanır. Kişi içsel olarak motive edildiğinde; dışsal etkenler, baskılar veya ödüller yerine eğlenmek veya uğraşmak için harekete geçer (Ryan ve Deci, 2000b). İçsel motivasyonun yapısı, özümseme, içsel ilgi, araştırma ve keşfetmeye yönelik doğal bir eğilimi tanımlar. İçsel motivasyon bilişsel ve sosyal gelişim için oldukça önemli olup, yaşam boyu temel bir zevk ve canlılık kaynağını temsil eder (Ryan, 1995; Ryan ve Deci 2000a). Koestner ve diğ. (1987) belirttiği üzere bazı çalışmalar bireyin performansında olumlu geri bildirim bireyin içsel motivasyonunu arttırdığı ifade edilmiştir.

2.8.2. Dışsal Motivasyon

İçsel motivasyona katılımın amacı sürecin kendisinde yer alırken, dışsal motivasyonun amacı katılımın bir sonucu olarak elde edilebilecek faydalara odaklanır (Vallerand, 1997). Dışsal motivasyon, benlik dışında bir şeye ulaşmaya ya da bundan kaçınmaya yönelik motivasyondur (Walker ve diğ., 2006). Dışsal motivasyonlu davranışların temel hedefleri ödül almak veya cezadan kaçınmaktır (Kowal ve Fortier, 1999)

Dışsal motivasyon, faaliyetin kendisinden ayrılabilir bir sonuç elde etmek için bir davranış veya faaliyette yer almak olarak tanımlanır (Ryan ve Patrick, 2009). Dışsal motivasyon böylece içsel motivasyonla çelişmektedir. Bu, bir etkinliğin, araçsal değerinden ziyade, sadece aktivitenin kendisinden zevk alması için yapılması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte bazı perspektiflere göre; dışsal olarak motive edilmiş davranışın değişmez ve özerk olduğu ifade edilse de Öz-Belirleme Kuramı, dışsal motivasyonun özerklik derecesinde önemli ölçüde değişebileceğini ifade etmektedir (Ryan ve Deci, 2000b).

2.8.3. Amotivasyon

Amotivasyon durumu, bireyin bir aktiviteyi yapması için gereken yeterlilik duygusu ile aktivitede elde edeceği sonuçlar arasında bir bağ kuramaması anlamına gelmektedir (Ryan ve Deci 2000b). Bireyler, sonuçlar ve kendi eylemleri arasındaki

olasılıkları algılamadıklarında, yetersizlik hissi yaşadıklarında ve kontrol edilemezlik beklentileri olduğunda amotive olurlar (Vallerand ve diğ., 1992).

Öz-Belirleme Kuramı içerisinde amotivasyon durumu birkaç şekilde meydana gelebilmektedir. Bu amotivasyon durumları arasında ilk formda bireyler harekete geçmezler çünkü sonuçlara etkili bir şekilde ulaşamadıklarını düşünürler. Bu amotivasyon türü, bir bireyin insanların herhangi bir eylem yoluyla sonuçları kontrol edemediği algısının sonucu olarak veya kişinin gerekli eylemleri kişisel olarak etkili bir şekilde yerine getiremediğini algılaması nedeniyle oluşur. İkinci amotivasyon biçimi ise, yeterlilik veya kontrol kaygılarından değil, daha ziyade ilgi, alaka veya değer eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Davranışların onlar için hiçbir anlamı veya ilgisi olmadığında, özellikle de ihtiyaçların karşılanmasıyla bağlantı kuramadığında bireyler amotive olmaya devam eder. Üçüncü tür amotivasyon durumu ise, meydan okuma ya da karşı koyma etkisiyle ilgilidir. Burada, belirli bir eylem için amotivasyon gibi görünen şey, temel olarak özerklik veya ilişki için temel bir ihtiyacı engelleyen taleplere karşı koymak için motive edilmiş bir hareketsizlik veya karşıt davranıştır. Bu tip amotivasyonların her biri farklı süre ve etkiye sahip olabilmektedir ve her birinin kendine özgü belirleyicileri ve dinamik sonuçları bulunmaktadır (Ryan ve Deci, 2017).

2.9. Öz Belirleme Kuramı

Çalışmanın motivasyon boyutunun dayandırıldığı yaklaşım olan Öz-Belirleme Kuramı ve bu kuramın, Bilişsel Değerlendirme ve Organizmik Bütünleşme olarak adlandırılan alt kuramları ile gönüllü katılımcıların davranışlarındaki içsel ve dışsal motivasyon süreçlerinin açıklanmasına ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Öz-Belirleme (Özerklik) Kuramı, insan motivasyonu, kişilik gelişimi ve iyi olma halini içeren bir makro kuramdır. Kuram özellikle istemli ya da kendi belirlediği davranışlara ve onu teşvik eden sosyal ve kültürel koşullara odaklanmaktadır (Ryan, 2009).

Öz-belirleme kuramının geliştirilmesinde Deci ve Ryan, temel motivasyon kavramlarını ve temel psikolojik ihtiyaçları, her biri motivasyon teorisinin farklı problemlerini ele alan altı mini kuram içine dahil etmişlerdir. Bu mini kuramlar birlikte öz-belirleme kuramının işleyişini açıklamaktadır. Bu mini kuramlar Bilişsel Değerlendirme Kuramı, Organizmik Bütünleşme Kuramı, Nedensellik Yönelimi

Kuramı, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Kuramı, Hedef İçerik Kuramı ve İlişkiler Motivasyon Kuramı'dır (Adams ve diğ., 2017).

Bireylerin kendi davranışlarını başlatmalarında ve düzenlenmelerinde seçim duygusunu yaşamaları öz-belirleme olarak tanımlanmıştır. Öz Belirleme Kuramı ise, kişilik gelişimi ve davranışsal öz-düzenleme için bireylerin gelişen iç kaynaklarının önemini vurgulayan bir organizma meta teorisi kullanırken, deneysel yöntemleri kullanan insan motivasyonu ve kişiliğine bir yaklaşımdır (Ryan ve Deci, 2000a).

Deci ve Ryan motivasyonun üç belirleyicisi olduğunu belirtmiştir ve bunlar; özerklik, yeterlik ve ilişkili olma'dır. Öz Belirleme Kuramı (ÖBK) insan motivasyonunun anlaşılmasının, yeterlilik, özerklik ve ilişkili olma gibi doğuştan gelen psikolojik ihtiyaçların göz önünde bulundurulmasını gerektirdiğini savunur (Deci ve Ryan 2000).

Deci ve Ryan Öz-Belirleme Kuramı'nın amacını, bireylerin, grupların, toplumların sağlıklı bir biçimde gelişmesini sağlayan koşulları belirlemek ve büyüme, bütünleşme, iyi olma sürecinde etkin olan faktörleri net bir biçimde tanımlamak olarak ifade etmişlerdir (Aktaran: Çankaya, 2009).

2.9.1. Bilişsel Değerlendirme Kuramı

Bilişsel Değerlendirme Kuramı, Deci ve Ryan tarafından geliştirilen, Öz-Belirleme Kuramı içerisinde olan ve içsel motivasyondaki çeşitliliği açıklayan bir alt kuramdır (Ryan ve Deci, 2000a). Temelde kuramın, bireyin bir görevi neden yaptığını algılamasının içsel motivasyon seviyesini belirlediği ifade edilmektedir (Hamner ve Foster, 1975). Bununla birlikte kuram, içsel motivasyondaki değişikliklerin altında yatan psikolojik süreçlere odaklanmaktadır (Vallerand ve Reid, 1984).

Bilişsel Değerlendirme Kuramı, Öz-Belirleme Kuramı'nı oluşturan temel psikolojik ihtiyaçlar (özerklik, yeterlik ve ilişkili olma) kapsamında oluşmuştur. Faaliyette bulunan birey, sosyal olaylardan (geri bildirim, iletişim, ödül) etkilenmektedir ve bunun sonucunda meydana gelen yeterlik duygusu içsel motivasyonunu arttırmaktadır (Deci ve Ryan, 2000).

Özerklik, bir seçim duygusu veya kişisel onay ile davranışlarda bulunma ihtiyacını yansıtır. Yetkinlik, kendilerine en iyi şekilde meydan okuma ve hedeflere ve istenen sonuçlara ulaşma yeteneğine sahip olma ihtiyacını temsil eder. İlişkili olma,

bir bireyin başkalarıyla nasıl bağlantılı olduğunu ve başkaları tarafından anlaşılma durumunu ifade eder. Öz-belirleme kuramına göre, bu üç ihtiyaç karşılandığı ölçüde, bireyler herhangi bir alanda daha fazla özerk motivasyon, sebat ve çaba kalitesi yaşamaktadırlar (Patrick ve Canevello, 2011).

2.9.2. Organizmik Bütünleşme Kuramı

Özellikle bireylerin yaşlarının ilerlemesiyle birlikte, zamanlarının çoğunu yerine getirilmesi gereken sorumluluklara ayırmaları nedeniyle, dâhil oldukları davranışların çoğunlukla eğlenceli veya ilginç olmadıkları belirtilmiştir. Bununla birlikte ilgi ve keyif olmadığında, davranışsal katılımın faaliyetin ayrılabilir bir sonuç için bir araç olarak algılandığı dışsal motivasyonu gerektirdiği ifade edilmiştir (Vansteenkiste ve diğ., 2010).

Deci ve Ryan Öz-Belirleme Kuramı içerisinde, farklı dışsal motivasyon biçimlerini ve bu davranışlar için düzenlemenin içselleştirilmesini ve bütünleşmesini teşvik eden ya da engelleyen bağlamsal faktörleri detaylandırmak için Organizmik Bütünleşme Kuramı adı verilen ikinci bir alt kuram ile yaklaşım getirmiştir (Ryan ve Deci, 2000a).

Organizmik Bütünleşme Kuramı, değerlerin ve düzenlemelerin içselleştirilmesi ve bütünleşmesi ile ilgilidir. Kuram dışsal motivasyonun gelişimini ve dinamiklerini açıklamak için formüle edilmiştir (Deci ve Ryan, 2004).

Tablo 7: Öz-Belirleme Süreci, Motivasyon ve Düzenleme Türleri

Davranış	Özerk Değil	Dışsal Motivasyon				Özerk
Motivasyon Türleri	Amotivasyon					İçsel Motivasyon
Düzenleme Türleri	Düzenlenmemiş	Dışsal Düzenleme	İçe Yansıtılan Düzenleme	Belirlenmiş Düzenleme	Bütünleşmiş Düzenleme	İçsel Düzenleme
Algılanan Nedensellik Odağı	Kişisel Olmayan	Dışsal	Kısmen Dışsal	Kısmen İçsel	İçsel	İçsel
İlgili Düzenleme Süreci	-İstemsiz -Değersiz -Yetersizlik -Kontrol Dışı	-Uyumlu -Dışsal Ödüller ve Cezalar	-Kendini Kontrol Etme -Ego Katılımı -İçsel Ödüller ve Cezalar	-Kişisel Önem -Bilinçli Değerleme	-Uyum -Farkındalık -Benlik ile Sentez	-İlgi -Katılım -Öz-Memnuniyet

Kaynak: Ryan ve Deci, 2000a

Organizmik Bütünleşme Kuramı içselleştirme ve bütünleşme olgularını araştırmaktadır. İçselleştirme, bireyin ve dışsal olarak öngörülen düzenlemeyi veya değeri içsel olarak onaylanmış bir sürece dönüştürdüğü dönemi ifade eder. Bütünleşme ise, içsel bir düzenlemenin kişinin benlik duygusu ile tamamen ve tutarlı bir şekilde özümsemiş olduğu deneyimi ifade eder. Organizmik Bütünleşme Kuramı dışsal motivasyonun içselleştirilme veya bütünleşme derecesi ile ilgili dört tür dışsal motivasyonu içermektedir (Schunk ve Zimmerman, 2012). Bunlar dışsal düzenleme, içe yansıtılan düzenleme, belirlenmiş düzenleme ve bütünleşmiş düzenlemedir.

Dışsal düzenleme, dışsal olarak motive edilen ve en az özerk olan, dışsal olarak düzenlenmiş davranışlar olarak ifade edilmektedir. Bu tür davranışlar, dışsal bir talebi karşılamak veya beklenmedik olayları ödüllendirmek için gerçekleştirilmektedir (Ryan ve Deci, 2000a). Bireylerin davranışlarının belirli dış olasılıklar tarafından kontrol edildiği klasik dışsal motivasyon örneğidir. Bireyler somut ödüller gibi arzu edilen bir sonuca ulaşmak ya da tehdit oluşturan bir cezadan kaçınmak için davranışta bulunurlar (Deci ve Ryan, 2000).

İkinci bir dışsal motivasyon türü içe yansıtılan düzenlemedir. Bireyler bu tür eylemleri suçluluk veya kaygıdan kaçınmak ya da ego gelişimi için baskı hissi ile gerçekleştirirler. Farklı bir ifadeyle, içe yansıtılan düzenleme, koşullu benlik saygısı ile düzenlemeyi temsil eder. Klasik bir içe yansıtılan düzenleme formu, bir kişinin benlik saygısını ve değer hissini arttırmak veya sürdürmek için bir eylem gerçekleştirdiği ego katılımıdır (Ryan ve Deci, 2000b).

Belirlenmiş düzenleme ise bireylerin bir davranışın kişisel değerini ve önemini anlaması, onaylaması ve sonucunda bunu yaparken bir özgürlük duygusu yaşamaması olarak ifade edilebilir (Vansteenkiste ve diğ., 2010). Dışsal motivasyonun daha özerk ya da öz-belirlenmiş biçimi belirlenmiş düzenleme türüdür. Burada kişi, bir davranışın kişisel önemi ile özdeşleşmiştir ve bu nedenle düzenlemesini kendi davranışı olarak kabul etmiştir (Ryan ve Deci, 2000b). Bu tür, bireylerin bir davranışın altında yatan değeri tanıması ve kabul etmesi sürecidir (Deci ve Ryan, 2000).

Son olarak dışsal motivasyonun en özerk şekli bütünleşmiş düzenlemedir. Bütünleşme, tanımlanan düzenlemeler tamamen özümsemişinde gerçekleşir, yani değerlendirilmiş olup kişinin diğer değerleri ve ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilmiştir. Bütünleşmiş motivasyonla vasıflandırılmış eylemler, içsel motivasyonla birçok ortak

niteliği paylaşırlar, ancak doğal zevklerinden ziyade ayrılabilir sonuçlara ulaşmak için yapıldıkları için hala dışsal olarak kabul edilmektedirler (Ryan ve Deci, 2000a).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve toplanan verilerin istatistiksel analizi ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada, ölçümler yoluyla elde edilen ve analize uygun sayıların çalışılmasını ifade eden nicel araştırma (Sayım, 2015:27) yöntemlerinden “betimsel ve ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, ülkemizde gerçekleştirilen 25. Balkan Salon Atletizm Şampiyonası, Vodafone 41. İstanbul Maratonu, UEFA Süper Kupa 2019 Finali ve Samsung 31. Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışı uluslararası spor organizasyonlarına katılan ve amaçlı örneklem yoluyla belirlenen; 24,00 ($\pm 7,299$) yaş ortalamasına sahip, 99 kadın 168 erkek olmak üzere, toplam 267 spor gönüllüsü bireyden oluşmaktadır.

Çalışmada; araştırmanın amacına uygun olması sebebiyle, araştırmacının önceki bilgi, deneyim ve gözlemlerini de dikkate alarak, örnekleme dâhil edilecek birimlerin belirlenmesini sağlayan “amaçlı örnekleme yöntemi” tercih edilmiştir (Ural ve Kılıç, 2018:40).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Fişne ve Karagöz (2016) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği” ile Gökçe ve Orhan (2011) Türkçe uyarlaması yapılan “Serbest Zaman Doyum Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada gönüllü katılımcıların demografik bilgilerini tespit etmek amacıyla yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, sporla ilgilenim durumları ve daha önce gönüllü katılım gösterdikleri organizasyonlar ile ilgili soruları içeren form yer almaktadır.

3.3.2. Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği

Veri toplama araçlarından biri olarak kullanılan Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği, ilk olarak Bang ve diğ., (2009) tarafından uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyonel faktörlerini incelemeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçek, 30 madde ve 7 boyuttan oluşmaktadır ve 7’li Likert tipine sahiptir. Bununla birlikte ölçeğin alt boyutları; “değerlerin ifadesi”, “vatanseverlik”, “kişilerarası ilişkiler”, “kariyer yönlendirme”, “kişisel gelişim”, “dışsal ödüller” ve “spor sevgisi” şeklindedir.

Fişne ve Karagöz (2016) tarafından Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği uygulanan ölçekte, özgün ölçekte bulunan “kişisel gelişim” faktörünün 4 maddesinin tamamı ile “değerlerin ifadesi” faktöründen bir madde çıkarılmıştır. Bununla birlikte ölçeğin son hali; 7’li likert tipi (1=hiç katılmıyorum, 7=tamamen katılıyorum) 25 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır.

3.3.3. Serbest Zaman Doyum Ölçeği

Serbest Zaman Doyum Ölçeği uzun formu Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilmiş olup, şimdi kullanılmakta olan kısa form, uzun formun yerine 2002 yılında Idyll Arbor, Inc tarafından düzenlenmiştir. Toplam 24 maddeden oluşan ölçek 5’li likert tipine sahiptir.

Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Gökçe ve Orhan (2011) tarafından yapılan Serbest Zaman Doyum Ölçeği yine 24 madde ve 6 alt boyuttan oluşmakta olup, 5’li likert tipi (1=neredeyse hiç doğru değil, 5=neredeyse her zaman doğru) ölçek yapısına sahiptir. Ölçeğin alt boyutları; “psikolojik”, “eğitimsel”, “sosyal”, “rahatlama”, “fizyolojik” ve “estetik” şeklindedir.

Tablo 8: Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik, KMO ve Bartlett Küresellik Test Sonuçları

Faktörler	Orijinal Çalışma Güvenilirlik (α)	Mevcut Araştırma İçin Güvenilirlik (α)	KMO	Bartlett Küresellik Testi			
				X ²	sd	p	
SZDÖ	Psikolojik	.77	.884	.950	5169,051	276	,000
	Eğitimsel	.77	.894				
	Sosyal	.76	.859				
	Rahatlama	.80	.873				
	Fizyolojik	.79	.770				
	Estetik	.79	.921				
	Toplam	.90	.955				
USOGMÖ	Vatanseverlik	.927	.916	.893	4763,178	300	,000
	Değerlerin İfadesi	.893	.886				
	Spor Sevgisi	.895	.779				
	Kariyer Yönlendirme	.829	.839				
	Kişilerarası İlişkiler	.858	.845				
	Dışsal Ödüller	.753	.849				
	Toplam	.894	.900				

3.4. Verilerin Toplanması

Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği'nden gerekli izin alınarak (EK-1), hedef kitle olan uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylere araştırmanın amacı hakkında bilgiler verilmiş olup, veri toplama araçları olan ölçekler, demografik bilgi formları ile birlikte Ocak-2020 ile Mart-2020 tarihleri arasında birebir uygulanmıştır. Verilerin toplanması sırasında, gönüllü katılımcılara ölçeklerle ilgili de gerekli detaylı bilgiler verilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel gösterimlerinde aritmetik ortalama, standart sapma ve frekans değerleri sunulmuştur. Örneklem yeterliliği için KMO ve Bartlett Küresellik Testi uygulanmıştır. Merkezi limit teoremi çerçevesinde örneklem sayılarının oldukça makul olması sebebiyle doğrudan parametrik test istatistiklerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Bağımsız Örneklem İçin T-Testi, Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA), Pearson Korelasyon ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizleri uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilerin analiz sonuçları ve yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Çalışmada yer alan spor gönüllüsü katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin bulgular tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 9: Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Alt Grup	N	Yüzde (%)	Toplam
Cinsiyet	Kadın	99	37,1	267
	Erkek	168	62,9	
Eğitim	İlköğretim	3	1,1	267
	Lise	63	23,6	
	Lisans	187	70,0	
	Lisansüstü	14	5,3	
Meslek	Öğrenci	157	58,8	267
	Kamu Sektörü	20	7,5	
	Özel Sektör	54	20,2	
	İşi Olmayan	36	13,5	
Sporla İlgilenim	Bireysel	109	40,8	267
	Takım	84	31,5	
	Spor Yapmayan	74	27,7	
Katıldığı Organizasyon	Balkan Salon Atletizm Şampiyonası	160	59,9	267
	Vodafone İstanbul Maratonu	69	25,9	
	UEFA Süper Kupa Finali	27	10,1	
	Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışı	11	4,1	

Tablo 8’de spor gönüllüsü katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular incelendiğinde; %37,1’inin kadın ve %62,9’unun ise erkek katılımcılardan oluştuğu; bununla birlikte %1,1’inin ilköğretim, %23,6’sının lise, %70 gibi büyük bir çoğunluğunun lisans ve %5,3’ünün ise lisansüstü eğitim aldığı belirtilmiştir. Meslek sektörü açısından incelendiğinde ise, gönüllü katılımcıların %58,8 gibi büyük bir çoğunluğunun öğrenci olduğu, %7,5’lik bir kesimin kamu sektöründe çalıştığı,

%20,2'lik bir bölümün özel sektörde çalıştığı ve %13,5'lik bir kesimin ise herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiştir. Gönüllü katılımcıların sporla ilgilenim durumları incelendiğinde ise, %40,8'inin bireysel, %31,5'inin takım sporlarıyla ilgilendiği ve %27,7'sinin ise herhangi bir spor aktivitesiyle ilgilenmediği tespit edilmiştir. Gönüllülerin spor organizasyonlarına katılım dağılımları ise; %59,9 Balkan Salon Atletizm Şampiyonası, %25,9'u Vodafone İstanbul Maratonu, %10,1'i UEFA Süper Kupa Finali ve %4,1'i ise Boğaziçi Kıtalararası Yüzme Yarışı şeklindedir.

4.2. Katılımcıların Gönüllülük Motivasyonu ve Serbest Zaman Doyum Düzeylerine İlişkin Bulgular

Çalışmada kullanılan ölçeklerin alt boyutlarına ve toplam puanına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tabloda sunulmuştur.

Tablo 10: Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Puanları

		X	Ss	N
USOGMÖ	Vatanseverlik	6,3798	,95116	267
	Değerlerin İfadesi	6,6096	,75402	267
	Spor Sevgisi	6,5084	,78141	267
	Kariyer Yönlendirme	5,9423	1,25313	267
	Kişilerarası İlişkiler	6,2528	1,00993	267
	Dışsal Ödüller	3,3795	1,49852	267
	Genel Motivasyon	5,9552	,75899	267
SZDÖ	Psikolojik	4,2790	,76786	267
	Eğitimsel	4,3596	,74587	267
	Sosyal	4,3408	,69297	267
	Fiziksel	4,4129	,68801	267
	Rahatlama	3,8717	,84969	267
	Estetik	4,1770	,77817	267
	Genel Doyum	4,2402	,62840	267

Sonuçlar incelendiğinde Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonu Ölçeği puanları açısından, gönüllü katılımcılar için en önemli motive edici faktörün “değerlerin ifadesi” boyutu olduğu görülmektedir. Bu faktörle birlikte, “spor sevgisi”, “vatanseverlik” ve “kişilerarası ilişkiler” boyutlarının da gönüllü katılımcılar için önemli bir motivasyon sebebi olduğu görülmektedir. Puanlara göre bu faktörleri takiben, “kariyer yönlendirme” boyutu gelirken, “dışsal ödüller” boyutu ise gönüllü katılımcıların motivasyon faktörleri arasında en az önem arz eden kaynağı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Serbest Zaman Doyum Ölçeği alt boyutları ve toplam puanına ilişkin sonuçlar incelendiğinde ise; gönüllü katılımcılar adına serbest zaman doyumunu açısından en önemli faktörlerin sırasıyla “fiziksel”, “eğitimsel” ve “sosyal” boyutlar olduğu tespit edilmiştir. Puanlar ve serbest zaman doyumunu açısından bu faktörleri “psikolojik” ve “estetik” boyutları takip ederken, “rahatlama” boyutunun serbest zaman doyumuna gönüllü katılımcılar açısından en az katkı sağlayan faktör olduğu belirlenmiştir.

Tablo 11: Cinsiyet Değişkenine Göre USOGMÖ T-Testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Art. Ort.	ss	sd	t	p
Vatanseverlik	Kadın	99	6,458	,852	265	1,039	,300
	Erkek	168	6,333	1,004			
Değerlerin İfadesi	Kadın	99	6,750	,489	264,674	2,694	,008*
	Erkek	168	6,526	,863			
Spor Sevgisi	Kadın	99	6,588	,710	265	1,285	,200
	Erkek	168	6,461	,818			
Kariyer Yönlendirme	Kadın	99	5,800	1,493	265	-1,427	,155
	Erkek	168	6,026	1,083			
Kişilerarası İlişkiler	Kadın	99	6,252	1,063	265	-,004	,997
	Erkek	168	6,253	,980			
Dışsal Ödüller	Kadın	99	3,279	1,390	265	-,837	,403
	Erkek	168	3,438	1,559			
USOGMÖ Toplam	Kadın	99	5,947	,692	265	-,128	,899
	Erkek	168	5,959	,797			

*p<.05

Cinsiyet değişkeni açısından, “değerlerin ifadesi” alt boyutunda bir anlamlılık tespit edilmiş olup, bu anlamlılığın kadınlar lehine olduğu söylenebilir (p<.05).

Yine cinsiyet değişkeni açısından vatanseverlik, spor sevgisi, kariyer yönlendirme, kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>.05).

Cinsiyet değişkeni açısından USOGMÖ toplam puanında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>.05).

Tablo 12: Cinsiyet Değişkenine Göre SZDÖ T-Testi Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Art. Ort.	Ss	sd	t	p																																																																				
Psikolojik	Kadın	99	4,267	,826	265	-,185	,853																																																																				
	Erkek	168	4,285	,733				Eğitimsel	Kadın	99	4,401	,806	265	,705	,481	Erkek	168	4,334	,709	Sosyal	Kadın	99	4,343	,753	265	,047	,962	Erkek	168	4,339	,656	Fiziksel	Kadın	99	4,497	,663	265	1,546	,123	Erkek	168	4,363	,699	Rahatlama	Kadın	99	3,742	,954	265	-1,918	,056	Erkek	168	3,947	,774	Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418	Erkek	168	4,147	,766	SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898
Eğitimsel	Kadın	99	4,401	,806	265	,705	,481																																																																				
	Erkek	168	4,334	,709				Sosyal	Kadın	99	4,343	,753	265	,047	,962	Erkek	168	4,339	,656	Fiziksel	Kadın	99	4,497	,663	265	1,546	,123	Erkek	168	4,363	,699	Rahatlama	Kadın	99	3,742	,954	265	-1,918	,056	Erkek	168	3,947	,774	Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418	Erkek	168	4,147	,766	SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898	Erkek	168	4,236	,602								
Sosyal	Kadın	99	4,343	,753	265	,047	,962																																																																				
	Erkek	168	4,339	,656				Fiziksel	Kadın	99	4,497	,663	265	1,546	,123	Erkek	168	4,363	,699	Rahatlama	Kadın	99	3,742	,954	265	-1,918	,056	Erkek	168	3,947	,774	Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418	Erkek	168	4,147	,766	SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898	Erkek	168	4,236	,602																				
Fiziksel	Kadın	99	4,497	,663	265	1,546	,123																																																																				
	Erkek	168	4,363	,699				Rahatlama	Kadın	99	3,742	,954	265	-1,918	,056	Erkek	168	3,947	,774	Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418	Erkek	168	4,147	,766	SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898	Erkek	168	4,236	,602																																
Rahatlama	Kadın	99	3,742	,954	265	-1,918	,056																																																																				
	Erkek	168	3,947	,774				Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418	Erkek	168	4,147	,766	SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898	Erkek	168	4,236	,602																																												
Estetik	Kadın	99	4,227	,799	265	,810	,418																																																																				
	Erkek	168	4,147	,766				SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898	Erkek	168	4,236	,602																																																								
SZDÖ Toplam	Kadın	99	4,246	,672	265	,129	,898																																																																				
	Erkek	168	4,236	,602																																																																							

Yapılan test sonuçları incelendiğinde, cinsiyet değişkeni açısından SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel, rahatlama ve estetik alt boyutları ile toplam puanında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 13: USOGMÖ Altı Faktöre Ait Çok Değişkenli Varyans Analizi-MANOVA Testi Sonuçları

Etki		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit Terim	Pillai's Trace	,986	9066,691 ^b	2,000	260,000	,000
	Wilks' Lambda	,014	9066,691 ^b	2,000	260,000	,000
	Hotelling's Trace	69,744	9066,691 ^b	2,000	260,000	,000
	Roy's Largest Root	69,744	9066,691 ^b	2,000	260,000	,000
Cinsiyet	Pillai's Trace	,004	,524 ^b	2,000	260,000	,593
	Wilks' Lambda	,996	,524 ^b	2,000	260,000	,593
	Hotelling's Trace	,004	,524 ^b	2,000	260,000	,593
	Roy's Largest Root	,004	,524 ^b	2,000	260,000	,593
Sporla İlgilenim	Pillai's Trace	,065	4,383	4,000	522,000	,002*
	Wilks' Lambda	,935	4,424 ^b	4,000	520,000	,002*
	Hotelling's Trace	,069	4,465	4,000	518,000	,001*
	Roy's Largest Root	,065	8,461 ^c	2,000	261,000	,000*
Cinsiyet ve Sporla İlgilenim	Pillai's Trace	,019	1,243	4,000	522,000	,292
	Wilks' Lambda	,981	1,244 ^b	4,000	520,000	,291
	Hotelling's Trace	,019	1,245	4,000	518,000	,291
	Roy's Largest Root	,019	2,496 ^c	2,000	261,000	,084

* $p < .05$

MANOVA testi sonuçları incelendiğinde; Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace ve Roy's Largest Root testleri sonuçlarına göre, sporla ilgilenim düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 14: SZDÖ Altı Faktöre Ait Çok Değişkenli Varyans Analizi- MANOVA Testi Sonuçları

Etki		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit Terim	Pillai's Trace	,989	3747,935 ^b	6,000	256,000	,000
	Wilks' Lambda	,011	3747,935 ^b	6,000	256,000	,000
	Hotelling's Trace	87,842	3747,935 ^b	6,000	256,000	,000
	Roy's Largest Root	87,842	3747,935 ^b	6,000	256,000	,000
Cinsiyet	Pillai's Trace	,043	1,924 ^b	6,000	256,000	,077
	Wilks' Lambda	,957	1,924 ^b	6,000	256,000	,077
	Hotelling's Trace	,045	1,924 ^b	6,000	256,000	,077
	Roy's Largest Root	,045	1,924 ^b	6,000	256,000	,077
Sporla İlgilenim	Pillai's Trace	,086	1,922	12,000	514,000	,030*
	Wilks' Lambda	,915	1,935 ^b	12,000	512,000	,028*
	Hotelling's Trace	,092	1,949	12,000	510,000	,027*
	Roy's Largest Root	,078	3,331 ^c	6,000	257,000	,004*
Cinsiyet ve Sporla İlgilenim	Pillai's Trace	,074	1,636	12,000	514,000	,078
	Wilks' Lambda	,928	1,636 ^b	12,000	512,000	,078
	Hotelling's Trace	,077	1,636	12,000	510,000	,078
	Roy's Largest Root	,056	2,380 ^c	6,000	257,000	,030

*p<.05

MANOVA testi sonuçları incelendiğinde, Pillai's Trace, Wilks' Lambda, Hotelling's Trace ve Roy's Largest Root testleri sonuçlarına göre, sporla ilgilenim düzeylerinde anlamlı farklılık göstermiştir (p<.05).

Tablo 15: USOGMÖ ve SZDÖ Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

		Psikolojik	Eğitimsel	Sosyal	Fiziksel	Rahatlama	Estetik
Vatanseverlik	r	,154*	,186**	,147*	,189**	,168**	,238**
	p	,012	,002	,017	,002	,006	,000
Değerlerin İfadesi	r	,160**	,233**	,181**	,239**	,045	,209**
	p	,009	,000	,003	,000	,463	,001
Spor Sevgisi	r	,154*	,188**	,211**	,242**	,239**	,185**
	p	,012	,002	,001	,000	,000	,002
Kariyer Yönlendirme	r	,353**	,351**	,455**	,307**	,384**	,317**
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Kişilerarası İlişkiler	r	,395**	,439**	,474**	,366**	,346**	,323**
	p	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Dışsal Ödüller	r	,226**	,192**	,254**	,196**	,364**	,307**
	p	,000	,002	,000	,001	,000	,000

*p<.05 ve **p<.05

Yapılan analiz testi sonuçları incelendiğinde, USOGMÖ “vatanseverlik” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik (r=.154), eğitimsel (r=.186), sosyal (r=.147), fiziksel

($r=.189$), rahatlama ($r=.168$) ve estetik ($r=.238$) alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).

USOGMÖ “değerlerin ifadesi” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik ($r=.160$), eğitimsel ($r=.233$), sosyal ($r=.181$), fiziksel ($r=.239$) ve estetik ($r=.209$) alt boyutlarında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki tespit edilirken ($p<.05$); SZDÖ “rahatlama” alt boyutu ile anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Yine USOGMÖ “spor sevgisi” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik ($r=.154$) eğitimsel ($r=.188$), sosyal ($r=.211$), fiziksel ($r=.242$), rahatlama ($r=.239$) ve estetik ($r=.185$) alt boyutları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).

USOGMÖ “kariyer yönlendirme” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik ($r=.353$), eğitimsel ($r=.351$), sosyal ($r=.455$), fiziksel ($r=.307$), rahatlama ($r=.384$) ve estetik ($r=.317$) alt boyutları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).

USOGMÖ “kişilerarası ilişkiler” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik ($r=.395$), eğitimsel ($r=.439$), sosyal ($r=.474$), fiziksel ($r=.366$), rahatlama ($r=.346$) ve estetik ($r=.323$) alt boyutları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($p<.05$).

USOGMÖ “dışsal ödüller” alt boyutu ile SZDÖ rahatlama ($r=.364$) ve estetik ($r=.307$) alt boyutlarında pozitif yönde, orta düzeyde ($p<.05$); ve psikolojik ($r=.226$), eğitimsel ($r=.192$), sosyal ($r=.254$) ve fiziksel ($r=.196$) alt boyutları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki saptanmıştır ($p<.05$).

Tablo 16: Gönüllü Motivasyonu ve Serbest Zaman Doymu Korelasyon Testi Sonuçları

	Serbest Zaman Doymu	
	r	,431**
Gönüllü Motivasyonu	p	,000
	N	267

** $p<.05$

Tablo 15 analiz sonuçları incelendiğinde, gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin genel gönüllülük motivasyonu ile serbest zaman doymu düzeyleri arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($r=.431$, $p<.05$).

Tablo 17: SZDÖ Toplam Puanı ve USOGMÖ Alt Boyutlarına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Standart Hata	β	T	p	İkili r	Kısmi R
SZD Toplam	2,245	,329		6,823	,000		
Vatanseverlik	,042	,055	,063	,750	,454	,216	,046
Değerlerin İfadesi	-,053	,075	-,064	-,711	,478	,209	-,044
Spor Sevgisi	,037	,057	,046	,640	,523	,244	,040
Kariyer Yönlendirme	,075	,039	,149	1,901	,058	,433	,117
Kişilerarası İlişkiler	,188	,048	,303	3,883	,000*	,466	,234
Dışsal Ödüller	,066	,025	,156	2,644	,009*	,312	,162
R=0.515	R²=0.266						
F_(6, 260)=15,679	p=.000						

*p<.05

Kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller değişkenleri birlikte, serbest zaman doyum puanları ile yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir (R=0.515, R²=0.266, p<.01). Adı geçen iki değişken birlikte, serbest zaman doyum toplam varyansın %27'sini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin serbest zaman doyumunu üzerindeki görelî önem sırası kişilerarası ilişkiler, dışsal ödüller, kariyer yönlendirme, değerlerin ifadesi, vatanseverlik ve spor sevgisi şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller değişkenlerinin serbest zaman doyumunu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Kariyer yönlendirme, spor sevgisi, değerlerin ifadesi ve vatanseverlik değişkenleri ise önemli bir etkiye sahip değildir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde çalışmada uygulanan istatistiksel testler sonucunda elde edilen bulguların yorumları ve literatürdeki örnek çalışmalar ile birlikte tartışılması sunulacaktır.

Çalışmada gönüllü motivasyonu faktörlerinde aritmetik ortalama puanları baz alınarak Tablo 9 incelendiğinde, gönüllülerin en önemli motivasyon kaynağının “değerlerin ifadesi” boyutu olduğu tespit edilmiştir. Gönüllüler açısından “değerlerin ifadesi” faktörünü takiben, “spor sevgisi”, “vatanseverlik” ve “kişilerarası ilişkiler” boyutlarının da gönüllü katılımcılar için önemli bir motivasyon sebebi olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutları sırasıyla, “kariyer yönlendirme” faktörü takip ederken, “dışsal ödüller” boyutunun ise gönüllü katılımcıların en az motive oldukları faktör olarak ifade edilebilir.

Serbest zaman doyum düzeyleri açısından gönüllü katılımcıların aritmetik ortalama puanı sonuçları Tablo 9’da incelendiğinde ise; genel serbest zaman doyumunu açısından doyum düzeylerinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte en önemli serbest zaman doyum boyutlarının sırasıyla fiziksel, eğitimsel, sosyal, psikolojik ve estetik boyutlarında olduğu tespit edilirken; rahatlama düzeyinde serbest zaman doyumunun diğer alt boyutlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

5.1. Hipotez 1: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Motivasyon Faktörleri

Cinsiyet değişkenine göre gönüllü motivasyon faktörleri Tablo 10’da incelendiğinde ise, kadın gönüllü katılımcıların erkeklere göre değerlerin ifadesi alt boyutunda daha fazla motive oldukları tespit edilmiştir. Fletcher ve Major (2004) tıp öğrencileri ile yaptıkları çalışma sonucunda, cinsiyet değişkeni açısından kadınların, özgecil (altruistik) başkalarına yardım etme duygularını içeren “değerler” boyutunda gönüllü olma motivasyonunun erkeklerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Yine Berber ve Terekli (2019) yapmış oldukları çalışmada, cinsiyet değişkeni açısından gönüllülük motivasyonlarında kadın katılımcılar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmişlerdir.

Widjaja (2010) ise cinsiyet değişkeni açısından kadınların gönüllülüğe daha eğilimli olduklarını belirtmiştir. Chapman ve Morley (1999) yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeni açısından kadın gönüllülerin güncel çalışmayla benzer şekilde değerler alt boyutunda olmakla birlikte, bazı gönüllü motivasyonu faktörlerinde erkek gönüllü katılımcılara göre önemli derecede motive olduklarını ifade etmişlerdir. Aynı alışma kadınların erkeklere göre daha fazla motive olması sonucunu, sosyal rol teorisi ile açıklanabileceğini belirtmiştir. Sosyal rol teorisi, kadınların erkeklere göre daha fazla yetiştirme eğiliminin bir fonksiyonu olarak davranışa yardımcı olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ve bu cinsiyet farkının erken sosyalleşme süreçlerinin bir işlevi olabileceğini düşündürmektedir. Daha önce yapılan araştırmalar, değerler fonksiyonu tarafından motive olan gönüllülerin yetiştirme ve sosyal sorumluluk ölçümleri üzerinde yüksek puan alması ve bu nedenle, değerler güdüsünün kadınlar için daha önemli bir güdü olmasının beklenebileceğini belirtmiştir. Bu sonuçlar güncel çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, cinsiyet değişkeni açısından motivasyon faktörlerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre Hipotez 1 kabul edilmiştir.

5.2. Hipotez 2: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Serbest Zaman Doyum Düzeyleri

Tablo 11'de sunulduğu üzere cinsiyet değişkenine göre gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, serbest zaman doyum düzeyleri açısından herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Riddick (1986), Broughton ve Beggs (2007), Ardahan ve Lerlisu Lapa (2010), elik (2011) ile Cengiz ve Yaşartürk (2020) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer şekilde cinsiyet ile serbest zaman doyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu durum serbest zamanlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, cinsiyet değişkeni açısından serbest zaman doyum düzeyleriyle herhangi bir fark yaratmaması olarak yorumlanabilir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, cinsiyet değişkeni açısından serbest zaman doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu düşünülse de böyle bir fark tespit edilmemiştir. Bu sonuca göre hipotez 2 reddedilmiştir.

5.3. Hipotez 3: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet ve Sporla İlgilenim Değişkenlerine Göre Motivasyon Faktörleri

Tablo 12’de sporla ilgilenim değişkenin, gönüllü katılımcıların motivasyon faktörleri üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Diğer yandan test sonuçları, cinsiyet ile sporla ilgilenim ve cinsiyet değişkenlerinin bir arada gönüllü katılımcıların motivasyon faktörlerinin üzerinde etkisi olmadığını göstermiştir. Benzer şekilde Pauline ve Pauline (2009) 2005 Indianapolis Tenis Şampiyonası’nda 289 spor gönüllüsü ile yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeninin motivasyon faktörleri üzerinde bir etkisi olmadığını tespit etmiştir.

Downward ve Ralston’un (2006) bir spor etkinliğinde gönüllü olmanın, ilgiyi, katılımı, gelecekteki spora gönüllülüğü nasıl etkilediğini araştırma amacıyla yaptığı çalışmanın sonuçları incelendiğinde; katılımcıların gönüllülük deneyiminin bir sonucu olarak sporla ilgilenimlerinde bir miktar artış olduğuna dair kanıtlar olsa da bunun daha fazla katılım veya gönüllülüğe dönüşeceğine dair güçlü bir kanıt olmadığını göstermektedir. Dawson ve Downward (2013) ise spora katılım ile spor gönüllülüğü arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, spor katılımı ve sporda gönüllülük faaliyetlerine katılma kararının tamamlayıcı unsurlar olduğunu belirtmişlerdir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, sporla ilgilenim değişkeni açısından gönüllülük motivasyonu faktörlerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre hipotez 3 kabul edilmiştir.

5.4. Hipotez 4: Gönüllü Katılımcıların Cinsiyet ve Sporla İlgilenim Değişkenlerine Göre Serbest Zaman Doyum Düzeyleri

Gönüllü katılımcıların cinsiyet, sporla ilgilenim ve cinsiyet ile sporla ilgilenim değişkenlerinin bir arada serbest zaman doyumuna etkisi Tablo 13’te sunulmuştur. Test sonuçlarında sporla ilgilenim değişkeninin serbest zaman doyum düzeyleri üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Doğan ve diğ. (2018) tarafından akademisyenler üzerine yapılan bir çalışmada, serbest zaman doyum düzeyinin spora katılım durumuna göre anlamlı fark gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durum sporla ilgilenimi olan bireylerin serbest zaman doyum düzeylerinin daha yüksek olması şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte cinsiyet ile cinsiyet ve sporla ilgilenim

değişkenlerinin bir arada serbest zaman doyum düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Moon ve Heo (2011) herkes için spor katılımının serbest zaman doyumunu, psikolojik refah ve öznel refah üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada, bireylerin spora katılımının, serbest zaman doyum düzeyleri üzerinde bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Kim ve Han (2005) ise dans sporlarına katılımın, serbest zaman akış deneyiminin ve serbest zaman doyumunun zevk kaynakları arasındaki nedensel ilişkiyi bulma amacıyla yaptıkları çalışmada, dans sporlarına katılımın zevk kaynaklarının, serbest zaman doyumunu üzerinde önemli ölçüde olumlu etkileri olduğunu tespit etmişlerdir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, sporla ilgilenim değişkeni açısından serbest zaman doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre hipotez 4 kabul edilmiştir.

5.5. Hipotez 5: Gönüllü Katılımcıların Gönüllülük Motivasyonu ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki

Tablo 14’te korelasyon testi sonuçları incelendiğinde, USOGMÖ “vatanseverlik” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel, rahatlama ve estetik alt boyutları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

USOGMÖ “değerlerin ifadesi” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel ve estetik alt boyutlarında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki tespit edilirken; SZDÖ “rahatlama” alt boyutu ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Yine USOGMÖ “spor sevgisi” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel, rahatlama ve estetik alt boyutları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

USOGMÖ “kariyer yönlendirme” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel, rahatlama ve estetik alt boyutları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

USOGMÖ “kişilerarası ilişkiler” alt boyutu ile SZDÖ psikolojik, eğitimsel, sosyal, fiziksel, rahatlama ve estetik alt boyutları arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

USOGMÖ “dışsal ödüller” alt boyutu ile SZDÖ rahatlama ve estetik alt boyutlarında pozitif yönde, orta düzeyde; psikolojik, eğitimsel, sosyal ve fiziksel alt boyutları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ilişki saptanmıştır.

Bununla birlikte tablo 15’teki analiz sonuçları incelendiğinde, uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin genel gönüllülük motivasyonu ile genel serbest zaman doyum düzeyleri arasında pozitif yönde, orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

Sonuçlar incelendiğinde gönüllülük motivasyonu ile serbest zaman doyum düzeyi arasındaki önemli bir ilişki olduğu söylenebilir. Bireylerin sporda gönüllülük faaliyetlerine bir serbest zaman faaliyeti olarak katılım gösterdikleri ve etkinlikte elde ettikleri doyum düzeyleri ile motivasyon faktörleri arasındaki ilişkinin özellikle kariyer yönlendirme ve kişilerarası ilişkiler faktörleri ile serbest zaman doyum faktörleri arasındaki düzeyin önemi göze çarpmaktadır.

Bu sonuçlara göre uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeyleri arasında önemli bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu bağlamda hipotez 5 kabul edilmiştir.

5.6. Hipotez 6: Gönüllü Katılımcıların Motivasyon Faktörlerinin Serbest Zaman Doyumuna Etkisi

Tablo 16’da yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları incelendiğinde ise, gönüllü katılımcıların gönüllülük motivasyonu faktörlerinden kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller boyutlarının serbest zaman doyum düzeylerine etki ettiği görülmektedir. Bu durum kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller faktörleri açısından daha fazla motive olan gönüllülerin, serbest zaman doyum düzeylerinin de artacağı şeklinde yorumlanabilir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireylerin, motivasyon faktörlerinin, serbest zaman doyum düzeylerine etkisi olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre hipotez 6 kabul edilmiştir.

Gönüllülerin en önemli motivasyon kaynağının “değerlerin ifadesi” faktörü olarak tespit edilmesi durumu, Farrell (1998), Clary ve diğ. (1998), Bang ve Ross (2009), Wang ve Wu (2014) ve Fişne (2017) çalışmaları ile örtüşmektedir. Tüm bu

çalışmalarda gönüllü katılımcıları en çok motive eden faktörün, değerlerin ifadesi ya da bu faktörün içeriğine karşılık gelen benzer sonuçlar olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu faktör yapısının içeriğinde genel olarak başkalarını düşünme, başkalarına yardım etme, organizasyon başarısına ya da topluma katkıda bulunma gibi özgecil (altruistik) duygu ya da düşünceler ifade edilmektedir.

Bang ve Ross'un (2009) çalışmasının bulguları incelendiğinde faktörlerin puan ortalamalarına göre "değerlerin ifadesi", "spor sevgisi", "kişilerarası iletişim", "kişisel gelişim", "topluluk katılımı", "kariyer gelişimi" ve "dışsal ödüller" şeklinde önem sırasında olduğu görülmüştür. Bununla birlikte "değerlerin ifadesi", "kariyer yönlendirme" ve "spor sevgisi" faktörlerinin gönüllülük deneyimlerinden duydukları doyum düzeyini en iyi açıklayan faktörler olduğu belirtilmiştir. Yine "spor sevgisi" faktörünün etkinlikteki gönüllüler için güçlü bir motivasyon faktörü olduğu ifade edilmiştir. Bu durum da güncel çalışmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. "Dışsal ödüller" faktörünün gönüllüler için en az motive edici boyut olarak göze çarpması da güncel çalışmayla örtüşmektedir.

Fişne (2017) tarafından on ülkedeki dokuz uluslararası spor organizasyonunda görev alan 2596 gönüllü ile yapılan çalışmada ise genel gönüllü motivasyonu ortalaması (5.36) güncel çalışma ile (5.95) yakınlık göstermektedir. Bununla birlikte Fişne'nin (2017) çalışmasında gönüllü katılımcılar için en önemli motive edici faktörler aritmetik ortalama puanları açısından değerlerin ifadesi, kişilerarası ilişkiler ve spor sevgisi olarak belirtilmiştir. Gönüllü katılımcıların motivasyon faktörleri açısından en az motive edici faktör ise "dışsal ödüller" olarak belirtilmiştir. Bu sonuçlar da güncel çalışma ile oldukça benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Yine aynı çalışmada cinsiyet değişkeni açısından, kadın ve erkeklerin en yüksek motivasyonlarının değerlerin ifadesi alt boyutunda olduğu ifade edilmektedir, bu sonuç güncel çalışma ile örtüşmektedir.

Wang ve Wu (2014) 2010 Şangay Expo Fuarı için gerçekleştirdiği çalışmada gönüllülerin motivasyon faktörlerinin, gönüllülerin motivasyonunu, deneyimi ve memnuniyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Çalışma sonucunda gönüllülerin temel motivasyonlarının "Değerlerin İfadesi", "Kariyer Yönelimi" ve "Expo Aşkı" gibi toplum ve organizasyon adına olumlu şeyler yapmaya odaklanan öğeler olduğu ifade edilmiştir. Değerlerin ifadesi ve kariyer

yönelimi faktörleri açısından yine güncel çalışma ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca, çalışmada bireysel olarak öğrencilerin belirli bir etkinliğe veya spora olan ilgisi veya sevgisi, gönüllü katılım için bir başka önemli motive edici faktördür. Çalışmada Expo organizasyonu adına özgecil (altruistik) değerlerin güçlü bir motivasyon kaynağı olduğu ifade edilmiştir. Bu sonuçta güncel çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Bununla birlikte Wang ve Yu (2015) yine 2010 Şangay Expo Fuarı'nda 579 üniversite öğrencisi ile, çok boyutlu gönüllü motivasyon ve psikolojik sözleşme kavramını benimseyerek öğrencilerin uzun süreli gönüllülüğünü ve gönüllülük için davranışsal amaçlarını eş zamanlı olarak araştırmayı amaçlamışlardır. Çalışmada dışsal ödüllerin gönüllü olan öğrenciler üzerinde motive edici bir faktör olmadığı ve hatta doyum üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Güncel çalışmada da dışsal ödüllerin gönüllü katılımcılar için çok düşük düzeyde motive edici bir faktör olması sebebiyle örtüşmektedir.

Hallman ve Harms (2012) tarafından büyük spor etkinliklerinde gönüllülük motivasyonunun belirleyicilerini, gelecekteki gönüllü katılımını nasıl etkilediğini ve etkinlik türüne bağlı olarak motivasyonda farklılıklar olup olmadığını araştırma amacıyla hentbol ve binicilik etkinliklerinde yapılan çalışmada, toplamda 179 gönüllü katılımcı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Sonuçların değerlerin ifadesi ve kişisel gelişim faktörlerinin gönüllü motivasyonu ve gelecekteki davranışlarını etkileyen en güçlü faktörler olduğu belirtilmiştir. “Spor sevgisi” faktörünün hentbol etkinliğinde gönüllü motivasyon üzerinde bir etkisi olmadığı ve etkinlik türüne bağlı olarak gönüllü motivasyonunda önemli farklılıklar tespit edildiği vurgulanmıştır.

Parker'ın (1997) ifade ettiği gibi birey değerli olduğuna inanılan bir nedene kendini özgürce verebilir ve kolektif bir serbest zaman deneyimi olarak serbest zamanlarda yardımlaşma ya da bir şeyler üretme amacıyla da toplumla birlikte gönüllü olabilir.

Ayrıca Taylor ve diğ. (2008) içsel ve finansal olmayan ödüllerin, yani başkalarına yardım etme, iletişim kurma, sosyal faydalar ve becerilerine katkıda bulunarak fark yaratma kişisel ödüllerinin spor organizasyonlarında bireyleri gönüllü olmaya motive ettiğini belirtmiştir. Bunun yanında finansal olmayan dışsal ödüller de gönüllülerin katkıları ve performansının takdiri gibi sembolik ifadelerle motive olması açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Ringuet (2012) gönüllülerin birçok nedenden gönüllü olmaya motive olduğunu ifade ederken, çoğu birey için bu durumun bir serbest zaman seçimi olduğunu belirtmiştir. Getz (2008) de gönüllülerin temel motivasyon faktörlerini özgecilik (altruizm), sosyal ve kariyer faydaları ile meydan okuma gibi genel motivasyonları ifade edebileceğini ifade etmiştir. Gönüllülerin topluluğun, deneyimlerle oluşabilecek aidiyet ve paylaşımın tadını çıkarabileceğini ve aynı zamanda gönüllülüğün “ciddi serbest zamanların” bir gösterimi olarak etkinlikte yer alabileceklerini belirtmiştir. Gönüllü birey bu etkinliklerde yaşadığı deneyim sayesinde, başkalarını da gönüllülüğe motive edebilmesine yol açtığı vurgulanmıştır.

Downward ve Ralston'un (2006) çalışmalarında, sporda gönüllülük faaliyetlerine katılımı Ciddi Serbest Zaman yaklaşımı ile ilişkilendirmiş ve gönüllülüğün potansiyel bir kariyer sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Belirli bir etkinliğe gündelik katılımın, bireyin düzenli gönüllülüğe veya belirli bir spora katılımına yol açabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte bu durumun, spor etkinliklerini, spor geliştirme politikası araçları olarak kullanmak isteyen yöneticiler açısından kullanılmasının da son derece önemli olduğu ifade edilmiştir.

Serbest zamanda gönüllü olma durumu, kariyer yönlendirme motivasyon faktörü ile ilgili sonuç ve literatürdeki çalışmalara bakıldığında, Stebbins (2015:23,24) tarafından ifade edilen “gönüllülüğün temel bir ciddi serbest zaman türü olarak ele alınması gerekliliğini” savunma durumu ile, bireylerin gönüllü eylem ve katılımı konusundaki yönler incelenebilir. Stebbins ciddi serbest zaman gönüllülüğünün aynı zamanda kariyer gönüllülüğü olduğunu ve gönüllülerin özgecil ve kişisel çıkar olmak üzere iki nedenden motive olduklarını ifade etmiştir. Kariyer gönüllülüğü olarak adlandırdığı kavramda, özgecil (altruistik) ve kişisel çıkarların yanı sıra etkinlikteki kariyer duygusu ve onu takip etmekten kazanılan bir dizi özel ödül ile motive edildiğini ifade etmiştir. Güncel çalışmada elde edilen gönüllü motivasyonu faktörleri puanları sonuçlarında, özgecil (altruistik) duyguyu içeren bazı faktörlerin (değerlerin ifadesi ve vatanseverlik gibi) gönüllüler için ön planda olduğunu göstermesiyle birlikte, “kariyer yönlendirme” faktörünün de gönüllüler için önemli derecede motive edici bir faktör olduğunu göstererek sonuçları desteklemektedir. Bununla birlikte Khoo ve Engelhorn (2007) çalışmalarında en önemli bulgulardan biri olarak, üniversite öğrencisi gönüllülerin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili motivasyonlara odaklanması durumunu belirtmişlerdir. Bu durumun özellikle spor veya yönetim ile

ilgili bir alanda kariyere hazırlanan bir üniversite öğrencisinin gönüllü olmaya daha eğilimli olması olarak örneklendirilmiştir.

Güncel çalışmadan örnekle; sonuçlar, gönüllü katılımcıların kariyer yönlendirme, kişilerarası ilişkiler ve dışsal ödüller motivasyon faktörleri açısından, serbest zaman doyum düzeyleri ile orta düzeyde bir ilişki içerisinde olduğunu göstermiştir. Ciddi serbest zamanın “proje temelli serbest zaman” boyutunda kişisel ya da sosyal ödüller ile tatmin edici bir faaliyetin sürdürülmesi için motivasyon temelinin bir parçasını oluşturabileceği ifade edilmiştir. Bireyin yerel, ulusal veya uluslararası bir spor organizasyonunda gönüllü olabileceği vurgulanmıştır. Bireyin küçük gruplar, taban dernekler ve gönüllü kuruluşların proje tabanlı serbest zaman etkinliklerini üstlendiği en yaygın kuruluş türleri olduğu ifade edilmiştir. Bu yaklaşım güncel çalışmanın yapısı, örneklem grubu ve sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Serbest zaman doyumunu ve gönüllülerin motivasyonu açısından ilişkisi, Calder’ın (1975) ifade ettiği üzere motivasyon kavramı içerisinde de ifade edilen doyumun, içsel olarak algılanan bir faaliyetten kaynaklandığını ve bireyin eylemlerinde kişisel bir nedensellik hissi olması gerekliliği ile motive olduğunu ifade etmiştir. Yine Lee ve diğ. (2014) ise gönüllü doyumunu, gönüllü motivasyonunun bir sonucu olarak, gelecekteki gönüllülük kararının bir yordayıcısı olarak kabul etmiştir. Her ne kadar gönüllü doyumunu ve serbest zaman doyumunu kavramları farklı kavramlar olsa da genel olarak motivasyon kavramı içerisinde bulunan doyum açısından ve gönüllülerin bu etkinliklere bir serbest zaman bakış açısıyla katılması düşünüldüğünde “elde ettikleri haz ya da memnuniyet derecesi” aynı duyguyu ifade etmektedir. Bununla birlikte Brown ve Frankel’in (1993) belirttiği üzere, serbest zaman doyumunun, yaşam doyumuna da doğrudan ve dolaylı katkıları bulunmaktadır.

Kişisel ve sosyal ödüller dahilinde Stebbins (2005) belirttiği üzere bireyin elde edeceği kişisel zenginleştirme, kendini gerçekleştirme ya da geliştirme, kendini ifade etme, öz-imaaj, kendini tatmin etme, kendini yeniden yaratma ya da yenilenme, finansal getiri, sosyal cazibe, grup başarısı ve grubun sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkı gibi faydalar sağlayabilir. Burada kişisel ödüller içsel motivasyon kavramı, sosyal ödüller ise dışsal motivasyon kavramı ile ifade edilebilir.

Güncel çalışma ve benzerlik gösteren çalışmaların gönüllü katılımcıların motivasyon faktörleri açısından sonuçları “değerlerin ifadesi” faktörü üzerinde

yoğunlaşması ve güncel çalışmada “vatanseverlik” boyutunun da önemli bir motivasyon faktörü olması sebebiyle, Deci ve Ryan’ın çalışmaları ile geliştirilen Öz-Belirleme Kuramı ve bu kuramın alt kuramı olan, dışsal motivasyonun kavranmasına yardımcı olabilecek Organizmik Bütünleşme Kuramı ile açıklanabilir. Kurama göre; içselleştirme, bireyin ve dışsal olarak öngörülen düzenlemeyi veya değeri içsel olarak onaylanmış bir sürece dönüştürdüğü dönemi ifade eder. Bütünleşme ise, içsel bir düzenlemenin kişinin benlik duygusu ile tamamen ve tutarlı bir şekilde özümsemiş olduğu deneyimi ifade eder. Kuramın “belirlenmiş düzenleme” boyutuna göre, bireylerin bir davranışın kişisel değerini ve önemini anlaması, onaylaması ve sonucunda bunu yaparken bir özgürlük duygusu yaşaması olarak ifade edilebilir. Organizmik Bütünleşme Kuramı’nın bu türü kısmen içsel olan dışsal motivasyonu ifade eder. Kuramın yine dışsal motivasyonu ifade eden ancak içsel olan türü bütünleşmiş düzenleme ile ise davranışlar kişinin değer ve ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilerek motive olunur. Bütünleşmiş motivasyonla vasıflandırılan eylemler, içsel motivasyonla da birçok ortak niteliği paylaşır. Spor gönüllüsü birey davranışın kişisel önemi ile özdeşleşmiştir ve bu nedenle düzenlemesini kendi davranışı olarak kabul etmiştir. Bu durum da spor gönüllüsü bireylerin özgecil (altruistik) bir düşünce ile başka bireyleri ya da toplumu düşünerek, organizasyon başarısına ve topluma katkıda bulunma durumlarını dışsal olarak algıladıkları bu motivasyon türü ile gönüllü olabilecekleri düşünülebilir. Bununla birlikte Öz-Belirleme Kuramı içerisindeki bir diğer alt kuram olan Bilişsel Değerlendirme Kuramı ise, gönüllü bireylerin içsel motivasyonlarındaki çeşitliliğine ışık tutması açısından yararlı olabilir. Çalışmada motivasyon faktörleri açısından önem derecesi yüksek olan “spor sevgisi” motivasyon faktörünün, herhangi bir dışsal ödülü ifade etmeden, faaliyetin kendisiyle yakından ilgili olması ile açıklanabilir. Gönüllü bireyin spor sevgisi nedeniyle eğlenmek ve uğraşmak için harekete geçmesi bu davranışta içsel olarak motive olması olarak yorumlanabilir.

Çalışma sonuçları ve literatür ile birlikte, motivasyon ve serbest zaman yaklaşımları da göz önüne alındığında; uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin serbest zaman doyumu ve motivasyon faktörleri arasında güçlü bir bağ olduğu düşünülmektedir.

Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü olan bireylerin, serbest zaman doyum ve motivasyon faktörleri arasındaki ilişki ise şu şekilde yorumlanabilir:

Sporda gönüllülük faaliyetlerine katılım gösteren bireyler motivasyon boyutunda özgecil (altruistik) duygularla organizasyon başarısı ve topluma katkıda bulunarak ülkesine sevgi ve bağlılığını kendi içerisinde var olan spor ya da spor organizasyonları sevgisi ile belirtmektedir. Bunu gerçekleştirirken diğer bireylerle bir araya gelerek sosyalleşip, kendisine bir kariyer yaratmayı ya da mevcut kariyeri için yeni fırsatlar elde edebileceğini düşünerek motive olabilmektedir. Bu davranışları gerçekleştirirken dışsal ödüller boyutunda elde edebilecekleri bir somut ödül gönüllü katılımcıları dışsal olarak motive olmaya yönlendirebilir. Ancak mevcut çalışmada bu durum gönüllüler açısından en zayıf motive edici faktördür. Aynı zamanda gönüllüler katıldıkları bir serbest zaman etkinliği olarak bu faaliyetlerini sürdürdüğü için, motivasyon düzeyiyle birlikte, psikolojik boyutta bir etkinliğin içerisinde yer alarak özgürlük hissi ve eğlence ile başarı ve özgüven elde edebilmektedir. Bununla birlikte motivasyon faktörünün içerisinde de yer alan yeni ilişkiler edinme yani sosyalleşme boyutu ile yeni sosyal ilişkiler kurabilmektedir. Motivasyon boyutunda olduğu gibi kariyer elde ederken serbest zaman doyumunun eğitim boyutunda da yeni bir şeyler öğrenerek çevreyi ve toplumu tanıyarak kendisine bir katkı sağlayabilmektedir. Bu kişisel ve toplumsal katkıları gerçekleştirirken fizyolojik olarak sağlıklı ve zinde olma durumu ile serbest zamanın temelinde olan stresten ve hayatın zorluklarından uzaklaşarak kendini iyi hissetme durumunu, estetik yani görsel bakımdan buldukları alandan elde edilen doyum duygusu ile sağlayabilmektedirler.

Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllülerin motivasyon faktörleri ile serbest zaman doyum düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın literatüre önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın dayandırıldığı motivasyon kuramı ve serbest zaman yaklaşımı ile ilişkisi de düşünüldüğünde, gönüllü katılımcıların bir ciddi serbest zaman etkinliği olarak katıldığı gönüllülük faaliyetlerindeki motivasyon faktörlerinin bilinmesi, gönüllü katılımcılar ve uluslararası spor organizasyonları açısından bu çalışma ile birlikte çok yönlü fayda ve katkılar sağlayabilir. Bu katkılar organizasyonlar ve toplumlar açısından, ülkemizdeki spor gönüllüsü katılımcıların motivasyon faktörleri ve serbest zamanlarındaki doyum düzeylerinin bilinmesi, organizasyon koşullarında gönüllü katılımcılar adına ilgi çekici, iyileştirici, kolaylaştırıcı ve sistemli adımların atılması ile mümkün olabilir. Bununla birlikte toplum ve organizasyonlar için büyük önem arz eden spor gönüllüleri açısından ise bu iyileştirici ve kolaylaştırıcı sistemler ile bir

süreklilik ya da devamlılık durumu oluşturacağı ya da daha fazla bireyin sporda gönüllü olabilmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir. Serbest zaman kavramı açısından ise, bireylerinin günlük yaşamı için yeniden yaratılma, yenilenme ve yeniden motive olma duygularının kazanım olabileceği, kaliteli bir serbest zaman etkinliği içerisinde bulunmanın, iyi olma halini arttırarak bireylerden, grup ve topluluklara yayılabilecek pozitif faydalar doğurabileceği düşünülebilir.

Tablo 18: Alt Problemlere İlişkin Kabul veya Ret Durumları

	Araştırma Hipotezleri	Kabul	Ret
H₁	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, motivasyon faktörlerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.	+	
H₂	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların, serbest zaman doyum düzeylerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır.		-
H₃	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, gönüllü motivasyonu faktörlerine etkisi vardır.	+	
H₄	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların cinsiyet ve sporla ilgilenim değişkenlerinin, serbest zaman doyum düzeylerine etkisi vardır.	+	
H₅	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri ve gönüllülük motivasyonu arasında ilişki vardır.	+	
H₆	Uluslararası spor organizasyonlarında görev alan gönüllü katılımcıların serbest zaman doyum düzeylerinin, gönüllülük motivasyonuna etkisi vardır.	+	

ALTINCI BÖLÜM

ÖNERİLER

6.1. Araştırmacılara Öneriler

Bu çalışma sonucunda bu alanda çalışmalar yapmak isteyen araştırmacılara aşağıdaki öneriler yol gösterici olarak sunulmaktadır:

- I.** Araştırma sonuçlarındaki “gönüllüler” hedef kitlesi farklı diğer büyük spor organizasyonları ile genişletilerek çalışılabilir.
- II.** Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü faaliyetlere katılım gösteren bireylerin gönüllülük motivasyonu diğer etki eden değişkenler ile ilişkilendirilerek incelenebilir.
- III.** Araştırma konusu farklı spor branşları üzerinde tekrar çalışılabilir.
- IV.** Araştırmaya dünya ülkelerindeki gönüllü kitlesine de ulaşılacak kaydıyla ülkeler arası karşılaştırma yapılacak şekilde tekrar tasarlanabilir.
- V.** Sporda gönüllü katılım gösteren bireylerin gelecek etkinliklere dair serbest zaman doyum ve gönüllülük motivasyonlarını yordayıcı çalışmalar yapılabilir.

6.2. Kurumlara Öneriler

Bu çalışma sonucunda kurumlara aşağıdaki öneriler yol gösterici olarak sunulmaktadır:

- I.** Bu ve benzeri çalışmaların sonuçları değerlendirilerek ülkemizde düzenlenecek her uluslararası spor organizasyonu çerçevesinde gönüllülerin katılımına dair istatistiki veri tabanı oluşturulabilir.
- II.** Bu ve benzeri çalışmaların sonuçları değerlendirilerek gönüllü seçimi kriterlerinde güncellemeler yapılabilir ve strateji belirlenmesinde verilerin kullanılması sağlanabilir.
- III.** Bu çalışmada örneklem olarak seçilen spor organizasyonları elde edilen sonuçları ilgili birimleri ile paylaşabilir ve değerlendirmeler yapabilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

KAYNAKÇA

- Adams, N., Little, T. D., & Ryan, R. M. (2017). Self-determination theory. In *Development of self-determination through the life-course* (pp. 47-54). Springer, Dordrecht.
- Ahn, Y. J. (2018). Recruitment of volunteers connected with sports mega-events: A case study of the PyeongChang 2018 Olympic and Paralympic Winter Games. *Journal of destination marketing & management*, 8, 194-203.
- Ardahan, F. (2015). Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Gönüllülük: Akut Örneği. III. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, 40-53.
- Ardahan, F., ve Lapa, T. Y. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin Cinsiyete ve Gelire Göre İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 129-136.
- Argan, M. T., ve Yüncü, D. (2015). Etkinlik Pazarlama Yönetimi. *Istanbul: Detay Yayıncılık*.
- Argan, T. M., Terekli, S., Aydın, G., Çelik, V. O., ve Şimşek, V. Y. (2013a). Etkinlik Yönetimi. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını*.
- Argan, M., Yüncü, D., Coşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, Ç., Yüncü, H., ve Şimşek, K. (2013b). Rekreasyon yönetimi. *Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri, Eskişehir*.
- Avcıkurt, C., Dımu, M. S., Hacıoğlu, N., Efe, R., Soykan, A., ve Tetik, N. (2016). Global issues and trends in tourism.
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Vol. 1). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-hall.
- Bang, H., Alexandris, K., & Ross, S. D. (2009). Validation of the revised volunteer motivations scale for international sporting events (VMS-ISE) at the Athens 2004 Olympic Games. *Event Management*, 12(3-4), 119-131.

- Bang, H., & Chelladurai, P. (2009). Development and validation of the volunteer motivations scale for international sporting events (VMS-ISE). *International Journal of Sport Management and Marketing*, 6(4), 332-350.
- Bang, H., & Ross, S. D. (2009). Volunteer motivation and satisfaction. *Journal of Venue and Event Management*, 1(1), 61-77.
- Basım, N., ve Argan, M. (2009). *Spor yönetimi*. Detay Yayıncılık.
- Berber, S., ve Terekli, M. S. (2019). Spor Etkinliklerinde Gönüllü Yönetimi ve Motivasyonu. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 2(1), 95-121.
- Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Beard, J. G., & Ragheb, M. G. (1983). Measuring leisure motivation. *Journal of leisure research*, 15(3), 219-228.
- Bjelac, Z., & Radovanovic, M. (2003). Sports events as a form of tourist product, relating to the volume and character of demand. *Journal of Sport tourism*, 8(4), 260-269.
- Broughton, K., & Beggs, B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18.
- Brown, B. A., & Frankel, B. G. (1993). Activity through the years: Leisure, leisure satisfaction, and life satisfaction. *Sociology of Sport Journal*, 10(1), 1-17.
- Calder, B. J., & Staw, B. M. (1975). Self-perception of intrinsic and extrinsic motivation. *Journal of personality and social psychology*, 31(4), 599-605.
- Caldwell, L. L., & Andereck, K. L. (1994). Motives for initiating and continuing membership in a recreation-related voluntary association. *Leisure Sciences*, 16(1), 33-44.
- Cankalp, M. (2005) Sporda Yönetim ve Organizasyon, Ankara; Nobel Yayın, s: 78,115,121
- Carson, E. D. (1999). Comment: On defining and measuring volunteering in the United States and abroad. *Law and Contemporary Problems*, 62(4), 67-71.

- Cengiz, R., ve Yaşartürk, F. Fitness Katılımcılarının Spor Salonlarındaki Hizmet Kalitesi ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 48-62.
- Chapman, J. G., & Morley, R. (1999). Collegiate service-learning: Motives underlying volunteerism and satisfaction with volunteer service. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 18(1-2), 19-33.
- Cohen-Gewerc, E., & Stebbins, R. A. (2013). *Serious leisure and individuality*. McGill-Queen's Press-MQUP.
- Cuskelly, G., Harrington, M., & Stebbins, R. A. (2002). Changing levels of organizational commitment amongst sport volunteers: A serious leisure approach. *Leisure/Loisir*, 27(3-4), 191-212.
- Cuskelly, G., Hoye, R., & Auld, C. (2006). *Working with volunteers in sport: Theory and practice*. Routledge.
- Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: a functional approach. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1516-1530.
- Clausen, J., & Bayle, E. (2017). Major sport events at the centre of International Sport Federations resource strategy. *Routledge handbook of international sport business*, 37-53.
- Cnaan, R. A., & Goldberg-Glen, R. S. (1991). Measuring motivation to volunteer in human services. *The journal of applied behavioral science*, 27(3), 269-284.
- Crandall, R. (1980). Motivations for leisure. *Journal of leisure research*, 12(1), 45-54.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L., & Godbey, G. (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure sciences*, 13(4), 309-320.
- Çankaya, Z. C. (2016). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: Öz-belirleme kuramı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31), 23-31.

- Çelik, G. (2011). Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya merkez örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Dawson, P., & Downward, P. (2013). The relationship between participation in sport and sport volunteering: an economic analysis. *International Journal of Sports Finance*, 8(1), 75-92.
- Deci, E. L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York and London, Plenum Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (2004). *Handbook of self-determination research*. University Rochester Press.
- Dickson, T. J., Benson, A. M., Blackman, D. A., & Terwiel, A. F. (2013). It's all about the games! 2010 Vancouver Olympic and Paralympic winter games volunteers. *Event Management*, 17(1), 77-92.
- Doğan, M., Elçi, G., & Gürbüz, B. (2019). Serbest Zaman Doyumu, Serbest Zamanda Sıkılma Algısı ve İş Tatmini İlişkisi: Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 154-164.
- Downward, P. M., & Ralston, R. (2006). The sports development potential of sports event volunteering: Insights from the XVII Manchester Commonwealth Games. *European sport management quarterly*, 6(4), 333-351.
- Dumazedier, J. (1960). Current problems of the sociology of leisure. *International Social Science Journal*, 4(4), 522-531.
- Dumazedier, J., & Latouche, N. (1962). Work and leisure in French sociology. *Industrial Relations: A Journal of Economy and Society*, 1(2), 13-30.
- Elkington, S., & Stebbins, R. A. (2014). *The serious leisure perspective: An introduction*. Routledge.

- Farrell, J. M., Johnston, M. E., & Twynam, G. D. (1998). Volunteer motivation, satisfaction, and management at an elite sporting competition. *Journal of Sport Management*, 12(4), 288-300.
- Ferrand, A., & Chanavat, N. (2006). Guidebook for the management of sport event volunteers. *How to manage human Ressources, Sentedalps Consortium*.
- Fişne, M., & Karagöz, Y. (2016) Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Fişne, M. (2017). Kişilik Özelliklerinin Sporda Gönüllülük Motivasyonu Üzerine Etkisi: Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülere Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi. Sivas*.
- Fletcher, T. D., & Major, D. A. (2004). Medical students' motivations to volunteer: An examination of the nature of gender differences. *Sex Roles*, 51(1-2), 109-114.
- Francken, D. A., & Van Raaij, W. F. (1981). Satisfaction with leisure time activities. *Journal of Leisure Research*, 13(4), 337-352.
- Getz, D. (2007). *Event Studies: Theory, Research And Policy For Planned Events*. Elsevier.
- Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism management*, 29(3), 403-428.
- Giannoulakis, C., Wang, C.-H. and Gray, D. (2008), Measuring Volunteer Motivation In Mega Sporting Events, *Event Management*, 11(4), 191-200.
- Godbey, G. (2003). Leisure in your life—An exploration (6" ed). *State College, PA: Venture Publishing*.
- Gökçe, H. (2008). *Serbest zaman doyumununun yaşam doyumunu ve sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Gökçe, H. ve Orhan, K. (2011). Serbest Zaman Doyum Ölçeğinin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması, *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4), 139-145.

- Gök, Y., & Balcı, V. (2012). Spor Organizasyonlarının Maliyet Boyutunun Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi. *Ege akademik bakış*, 12, 61-69.
- Gümüş, S. (2012). *Motivasyonun örgütsel bağlılığa ve performansa etkisi* (Vol. 51). Hiperlink Yayınları.
- Hallmann, K., & Harms, G. (2012). Determinants of volunteer motivation and their impact on future voluntary engagement: A comparison of volunteer's motivation at sport events in equestrian and handball. *International journal of event and festival management*, 3(3), 272-291.
- Hamilton-Smith, E. (1985). Can the Arts Really be Leisure?. *World Leisure & Recreation*, 27(4), 15-19.
- Hamner, W. C., & Foster, L. W. (1975). Are intrinsic and extrinsic rewards additive: A test of Deci's cognitive evaluation theory of task motivation. *Organizational Behavior and Human Performance*, 14(3), 398-415.
- Haski-Leventhal, D. (2009). Altruism and volunteerism: The perceptions of altruism in four disciplines and their impact on the study of volunteerism. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 39(3), 271-299.
- Hazar, A. (2007). *Spor ve turizm: BESYO Spor ve Turizm, Spor Turizmi, Turizm Kaynakları dersi için*. Detay Yayınları.
- Kaplan, M. (1960). *Leisure in America: A Social Inquiry*. New York: John Wiley & Sons.
- Kaufman, J. E. (1988). Leisure and anxiety: A study of retirees. *Activities, Adaptation & Aging*, 11(1), 1-10.
- Kelly, J. R. (1972). Work and leisure: A simplified paradigm. *Journal of Leisure Research*, 4(1), 50-62.
- Kelly, J. R. (2012). *Leisure* (No. Ed. 4). Sagamore Publishing.
- Khoo, S., & Engelhorn, R. (2007). Volunteer motivations for the Malaysian Paralympiad. *Tourism and Hospitality Planning & Development*, 4(3), 159-167.

- Kim, Y. M., & Han, H. W. (2005). The influence of enjoyment of dance sports on leisure flow experience and leisure satisfaction. *Korean Journal of Physical Education*, 44(6), 193-202.
- Kleiber, D. A., Walker, G. J., & Mannell, R. C. (2011). *A Social Psychology Of Leisure*. Venture Pub.
- Koestner, R., Zuckerman, M., & Koestner, J. (1987). Praise, involvement, and intrinsic motivation. *Journal of personality and social psychology*, 53(2), 383.
- Koşan, A., & Güneş, E. (2009). Gönüllülük ve Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 1-18.
- Kowal, J., & Fortier, M. S. (1999). Motivational determinants of flow: Contributions from self-determination theory. *The journal of social psychology*, 139(3), 355-368.
- Lapa, T. Y. (2013). Life satisfaction, leisure satisfaction and perceived freedom of park recreation participants. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1985-1993.
- Lee, C. K., Reisinger, Y., Kim, M. J., & Yoon, S. M. (2014). The influence of volunteer motivation on satisfaction, attitudes, and support for a mega-event. *International Journal of Hospitality Management*, 40, 37-48.
- Mallen, C., & Adams, L. J. (2008). *Sport, recreation and tourism event management: theoretical and practical dimensions*. Routledge.
- Manfredo, M. J., Driver, B. L., & Tarrant, M. A. (1996). Measuring leisure motivation: A meta-analysis of the recreation experience preference scales. *Journal of leisure Research*, 28(3), 188-213.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50(4), 370.
- McLean, D., & Hurd, A. (2011). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. Jones & Bartlett Publishers.
- Monga, M. (2006). Measuring motivation to volunteer for special events. *Event Management*, 10(1), 47-61.

- Moon, T. Y., & Heo, C. U. (2011). Impact of participation in sport for all on leisure satisfaction, psychological wellbeing and subjective wellbeing. *Journal of the Korea Academia-Industrial Cooperation Society*, 12(9), 3984-3993.
- Mouratidis, K. (2019). Built environment and leisure satisfaction: The role of commute time, social interaction, and active travel. *Journal of transport geography*, 80, 102491.
- Muzindutsi, P. F., & Masango, Z. (2015). Determinants of leisure satisfaction among undergraduate students at a South African University. *International Journal of Business and Management Studies*, 7(2), 1-15.
- Müller, M. (2015). What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. *Leisure studies*, 34(6), 627-642.
- Neulinger, J., & Breit, M. (1969). Attitude dimensions of leisure. *Journal of Leisure Research*, 1(3), 255-261.
- Neumeyer, M. H., & Neumeyer, E. S. (1936). *Leisure and recreation: A study of leisure and recreation in their sociological aspects*. AS Barnes, Incorporated.
- Özsoy, A., & Sennaroğlu, B. (2016). Büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmanın avantajları ve dezavantajları. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-22.
- Page, S. J., & Connell, J. (Eds.). (2014). *The Routledge handbook of events*. Routledge.
- Parker, S. R. (1997). Volunteering—altruism, markets, causes and leisure. *World Leisure & Recreation*, 39(3), 4-5.
- Patrick, H., & Canevello, A. (2011). Methodological overview of a self-determination theory-based computerized intervention to promote leisure-time physical activity. *Psychology of sport and exercise*, 12(1), 13-19.
- Pauline, G., & Pauline, J. S. (2009). *Volunteer motivation and demographic influences at a professional tennis event*. *Team Performance Management: An International Journal*, 15(3/4), 172–184.
- Pauline, G. (2011). Volunteer satisfaction and intent to remain: An analysis of contributing factors among professional golf event volunteers. *International Journal of Event Management Research*, 6(1), 10-32.

- Ragheb, M. G., & Tate, R. L. (1993). A behavioural model of leisure participation, based on leisure attitude, motivation and satisfaction. *Leisure studies*, 12(1), 61-70.
- Ramli, N., Ghani, W. S. W. A., Bahry, N. S., & Rohaidah, A. (2014). Evaluating volunteer motivation and satisfaction at special event. *Tourismos: An International Multidisciplinary Journal of Tourism*.
- Riddick, C. C. (1986). Leisure satisfaction precursors. *Journal of Leisure research*, 18(4), 259-265.
- Ringuet, C. (2012). Volunteers in sport: Motivations and commitment to volunteer roles. *Aspetar Sports Med J*, 1, 154-161.
- Rojek, C. (2005). Leisure theory. *Principles and Practice*.
- Ryan, R. M. (1995). Psychological needs and the facilitation of integrative processes. *Journal of personality*, 63(3), 397-427.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000a). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American psychologist*, 55(1), 68-78.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000b). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary educational psychology*, 25(1), 54-67.
- Ryan, R. (2009). Self determination theory and well being. *Social Psychology*, 84(822), 848.
- Ryan, R. M., & Patrick, H. (2009). Self-determination theory and physical. *Hellenic journal of psychology*, 6, 107-124.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Publications.
- Sayım, F. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Tez Yazım Yöntemleri. *Ankara: Seçkin*.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (Eds.). (2012). *Motivation and self-regulated learning: Theory, research, and applications*. Routledge.

- Seker, S. E. (2015) Motivasyon Teorisi (Motivation Theory) YBS Ansiklopedi, v. 2, is. 1, pp. 23-27
- Shaw, S. M. (1985). The meaning of leisure in everyday life. *Leisure sciences*, 7(1), 1-24.
- Shin, K., & You, S. (2013). Leisure type, leisure satisfaction and adolescents' psychological wellbeing. *Journal of Pacific Rim Psychology*, 7(2), 53-62.
- Silverberg, K., Marshall, E., & Ellis, G. D. (2001). Measuring job satisfaction of volunteers in public parks and recreation. *Journal of Park and Recreation Administration*, 19(1), 79-92.
- Slack, T., & Parent, M. M. (2006). *Understanding sport organizations: The application of organization theory*. Human Kinetics.
- Solberg, H. A. (2003). Major sporting events: Assessing the value of volunteers' work. *Managing Leisure*, 8(1), 17-27.
- Stebbins, R. A. (1992). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. McGill-Queen's Press-MQUP.
- Stebbins, R. A. (1996). Volunteering: A serious leisure perspective. *Nonprofit and voluntary sector quarterly*, 25(2), 211-224.
- Stebbins, R. A. (1997). Casual leisure: A conceptual statement. *Leisure studies*, 16(1), 17-25.
- Stebbins, R. A. (2001). Volunteering-mainstream and marginal: Preserving the leisure experience. *LSA PUBLICATION*, 75, 1-10.
- Stebbins, R. A. (2005). Project-based leisure: theoretical neglect of a common use of free time. *Leisure Studies*, 24(1), 1-11.
- Stebbins, R. A. (2006). Serious leisure. In *A handbook of leisure studies* (pp. 448-456). Palgrave Macmillan, London.
- Stebbins, R. A. (2007). *Serious leisure: A perspective for our time* (Vol. 95). Transaction Publishers.
- Stebbins, R. A. (2009). Leisure and its relationship to library and: information science: bridging the gap. *Library trends*, 57(4), 618-631.

- Stebbins, R. (2014). *Careers in serious leisure: From dabbler to devotee in search of fulfilment*. Springer.
- Stebbins, R. A. (2015). *Leisure and the motive to volunteer: Theories of serious, casual, and project-based leisure*. Springer.
- Stebbins, R. A. (2016a). *Leisure and positive psychology: Linking activities with positiveness*. Springer.
- Stebbins, R. A. (2016b). Serbest Zaman Fikri: Temel İlkeler. Çev: Demirel ve ark.), Spor Yayınevi, Ankara.
- Sunay, H. (2010). Sporda Organizasyon. Gazi Kitabevi: Ankara
- Taylor, T., Doherty, A., & McGraw, P. (2008). *Managing people in sport organizations: A strategic human resource management perspective*. Routledge.
- Torkildsen, G. (2005). *Torkildsen's sport and leisure management*. Routledge.
- Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği (TMMOB) (2012). XVII. Akdeniz Oyunları- Mersin 2013. Oda Dergisi TMMOB Mersin Şubesi, Sayı (4), 48- 64.
- Twynam, G. D., Farrell, J. M., & Johnston, M. E. (2002). Leisure and volunteer motivation at a special sporting event. *Leisure/Loisir*, 27(3-4), 363-377.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2018). Bilimsel Araştırma Süreci Ve Spss İle Veri Analizi, Detay Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara.
- Vansteenkiste, M., Niemiec, C. P., & Soenens, B. (2010). The development of the five mini-theories of self-determination theory: An historical overview, emerging trends, and future directions. In *The decade ahead: Theoretical perspectives on motivation and achievement*. Emerald Group Publishing Limited.
- Van Til, J. (1988). Mapping the third sector–Voluntarism in a changing social economy, the Foundation Center. *New York*.
- Vallerand, R. J., & Reid, G. (1984). On the causal effects of perceived competence on intrinsic motivation: A test of cognitive evaluation theory. *Journal of Sport and exercise Psychology*, 6(1), 94-102.

- Vallerand, R. J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 29, pp. 271-360). Academic Press.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C., & Vallieres, E. F. (1992). The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and psychological measurement*, 52(4), 1003-1017.
- Voss, J. (1967). The definition of leisure. *Journal of Economic Issues*, 1(1-2), 91-106.
- Vroom, V. H. (1995). Work and Motivation.-Revised Edition. *San Francisco, CA: Jossey-Boss Classics*.
- Walker, C. O., Greene, B. A., & Mansell, R. A. (2006). Identification with academics, intrinsic/extrinsic motivation, and self-efficacy as predictors of cognitive engagement. *Learning and individual differences*, 16(1), 1-12.
- Wang, P. Z. (2004, January). Assessing motivations for sports volunteerism. In *Conference of the Association-for-Consumer-Research (ACR 2003)*. ASSOC CONSUMER RESEARCH.
- Wang, C., & Wu, X. (2014). Volunteers' motivation, satisfaction, and management in large-scale events: An empirical test from the 2010 Shanghai World Expo. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 25(3), 754-771.
- Wang, C., & Yu, L. (2015). Managing student volunteers for mega events: motivation and psychological contract as predictors of sustained volunteerism. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(3), 338-357.
- Wlodkowski, R. J. (1978). *Motivation and teaching: A practical guide*.
- Wong, R. (2000). *Motivation: A biobehavioural approach*. Cambridge University Press.
- Widjaja, E. (2010). Motivation Behind Volunteerism CMC Senior Theses.Paper 4.
http://scholarship.claremont.edu/cmc_theses/4

İnternet Kaynakları:

Amerika Birleşik Devletleri, Ulusal Servis, 2018 Web Erişim: 28.05.2020
<https://www.nationalservice.gov/newsroom/press-releases/2018/volunteering-us-hits-record-high-worth-167-billion>

Australia, V. (2015). Key facts and statistics about volunteering in Australia. *Retrieved May, 10, 2016.* Web Erişim: 19.05.2020
<https://www.volunteeringaustralia.org/wp-content/uploads/VA-Key-statistics-about-Australian-volunteering-16-April-20151.pdf>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, 2019 Web Erişim: 24.04.2020
<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/presscenter/articles/2019/05/2019-goenuellueluek-yl-nn-tantm-yapld.html>

Cambridge Dictionary, 2020 Web Erişim: 11.05.2020
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/leisure>

Cambridge Dictionary 2020 Web Erişim: 11.05.2020
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/volunteerism>

Fujiwara, D., Lawton, R., & Watt, W. (2018). GIVERS: Using behavioural science to recruit and retain volunteers more effectively. Sport and Recreation Alliance: London. Web Erişim: 22.05.2020
<https://sramedia.s3.amazonaws.com/media/documents/GIVERS%20-%20FINAL%20REPORT%2001.06.18.pdf>

Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2020 Web Erişim: 24.04.2020
<http://www.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/1/187011/gonulluluk-universitelerde-secmeli-ders-olacak.aspx>

Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği, 2020 Web Erişim: 27.05.2020
<https://sporgonullululeri.com/neler-yapiyoruz/>

Sinha, M. (2015). Volunteering in Canada, 2004 to 2013. Web Erişim: 16.05.2020
<https://volunteeralberta.ab.ca/wp-content/uploads/2015/11/Volunteering-in-Canada-2004-2013.pdf>

The Serious Leisure Perspective, (2013) <https://www.seriousleisure.net/slp-diagrams.html> Web Erişim: 27.12.2019

Türkiye’de Gönüllülük Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, 2013

Web

Erişim:

24.04.2020

https://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyede_gonulluluk.pdf

Vézina, M., & Crompton, S. (2012). Volunteering in canada. Web Erişim: 21.05.2020

http://www.mycommonwealth.org/uploads/2/1/1/3/21137824/stats_can_volunteering_in_ca.pdf

Yüksek Öğretim Kurulu, 2020 Web Erişim: 24.04.2020

https://basin.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/2019/gsb_ile_isbirligi_protokolu.pdf

EKLER

EK-1: Araştırma İzni

GENÇLİK VE SPOR GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ'NE

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında "Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu İle Serbest Zaman Doyum Düzeyi İlişkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasını yürütmeyi planlamaktayım.

Bu kapsamda araştırmacının spor gönüllüleri ile anket uygulama çalışması yapması gerekmektedir. Bu izin yazısı ile organizasyonlara katılmış bireylerin motivasyon düzeyleri ile serbest zaman doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlanmış olup, spor gönüllüleri ile ilgili hiçbir olumsuz durum teşkil etmemekle birlikte şahıs isimleri çalışmamızın hiçbir bölümünde yer almayacaktır.

Lütfen bu formu ilgili yerleri doldurulduktan sonra aşağıda yer alan e-posta adresine gönderirseniz çok memnun oluruz. Bu bilimsel çalışmaya desteklerinizden dolayı çok teşekkür ederiz.

Araştırmaya katılmayı kabul ediyoruz.

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyoruz.

Gençlik ve Spor Gönüllüleri Derneği Başkanı:
Şenol GÜNEŞ

EK-2: Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK
KURULU KARARLARI

Toplantı Tarihi	: 02.01.2020
Toplantı Sayısı	: 2020/ 01
Toplantıda Alınan Karar Sayısı	: 12

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 02.01.2020 tarih ve saat 11:00'da Rektörlük Yönetim Kurulu Toplantı odasında toplanmış, aşağıdaki kararlar alınmıştır.

KARAR:

- 6- MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Pınar GÜZEL'in 12.12.2019 tarih ve E.54790 sayıda kayıtlı MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Batuhan ER'in "Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu İle Serbest Zaman Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez araştırması etik kurulun 12.12.2019 tarihli 2019/08 sayılı toplantısında görüşülmüş ve aynı toplantıda alınan 2019/04 sayılı karar gereği eksikliklerin düzeltilmesine karar verilmiştir.

Bu kaz araştırmacı tarafından gerekli düzeltmelerin yapıldığına dair MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi Doç.Dr.Pınar GÜZEL'in 24.12.2019 tarih ve E.56914 sayıda kayıtlı MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Batuhan ER'in "Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu İle Serbest Zaman Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez araştırmasının etik yönden uygunluğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verildi.

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Ramazan GÖKBUNAR
Başkan

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Fatma ŞAŞMAZ ÖREN
Üye

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Nurettin GÜLMEZ
Üye

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Osman Murat KOÇTÜRK
Üye

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Doğan UYSAL
Üye- Başk. Yard

(e-İmzalıdır)

Prof.Dr.Mustafa MİYNAT
Üye

Prof.Dr. Kenan ERDOğAN
Üye
(Katılmadı)

EK-3: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Gönüllümüz;

Bu araştırmanın amacı; Uluslararası Spor Organizasyonlarında Görev Alan Gönüllülerin Motivasyon Ve Serbest Zaman Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin incelenmesidir. Bu çalışma bilimsel araştırma amacıyla planlanmış olup herhangi bir ticari amaç için kullanılmayacaktır.

Katılımlarınız için teşekkür ederiz ☺

Batuhan ER

Doç. Dr. Pınar GÜZEL

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon ABD

Demografik Bilgiler

1. Yaş:
2. Cinsiyet : Kadın Erkek
3. Eğitim Durumu : İlkokul Ortaokul Lise Ön Lisans
 Lisans Yüksek Lisans Doktora
4. Meslek:
5. Herhangi bir spor branşı ile uğraşıyor musunuz? Hayır Evet
Evet ise; Bireysel sporlar Takım sporları
6. Daha önce gönüllü olarak katıldığınız organizasyonlar:

EK-4: Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği

Bu anket (.....organizasyon ismi.....) gönüllü olma nedenlerinizi öğrenmek için hazırlanmıştır. Aşağıda bireylerin bu organizasyonda neden gönüllü olduklarıyla ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen, **neden gönüllü olduğunuzla** ilgili değerlendirmenizi **1- hiç katılmıyorum** ile **7- tamamen katılıyorum** arasında derecelendirdikten sonra cevap kağıdındaki uygun yere işaret koyarak belirtiniz.

..... için Gönüllüyüm.	Hiç katılmıyorum							Tamamen katılıyorum						
	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
1- Ülkemin uluslar arası prestij kazanmasına yardımcı olmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2- Faydalı bir şeyler yapmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3- Başkalarına yardım etmenin önemli olduğuna inandığım için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4- Elimden geldiğince yardım etmek istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5- Ülkeme olan bağlılığımdan dolayı.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6- Spor etkinlikleri içinde yer almak hoşuma gittiği için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7- Diğer insanlarla ilişkilerimi geliştirmek istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8- Ülkemin bu organizasyona ev sahipliği yapmasından gurur duyduğum için. (<i>Organizasyon ismi.....</i>)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9- Ücretsiz bilet / serbest giriş hakkı istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10- Organizasyonda ücretsiz dağıtılan yemeklerden almak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11- Gönüllülük deneyimi öz geçmişimde iyi görüneceği için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12- Diğer insanlarla etkileşimde bulunmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13- Kariyerimde veya iş hayatımda yardımcı olabilecek yeni bağlantılar kurabilmek için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14- Sporu sevdiğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15- İşimle ilgili deneyim kazanmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16- Bazı pratik beceriler kazanmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17- Gönüllüyüm, çünkü ülkeme olan sevgim, ülkem için büyük bir organizasyon gerçekleştirmesine yardım etmemi sağlıyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18- Gönüllüyüm, çünkü ülkemle gurur duyduğumu göstermek istiyorum.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19- Her hangi bir işte faydalı olabilecek deneyim kazanmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20- Sporla ilgili her türlü organizasyonu sevdiğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21- Yeni insanlarla tanışmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22- Organizasyona ait lisanslı giysilerden almak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23- <i>Bu brans/spor dalı</i> ile ilgili her türlü organizasyonu sevdiğim için. (<i>Spor dalı ismi</i>)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
24- Gönüllüyüm, çünkü gönüllülük daha iyi bir toplum meydana getiriyor.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
25- Farklı insanlarla çalışmak istediğim için.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

EK-5: Serbest Zaman Doyum Ölçeği

	Neredeyse hiç doğru değil	Nadiren doğru	Bazen doğru	Çoğu kez doğru	Neredeyse her zaman doğru
Serbest zaman aktivitelerim bana çok ilginç gelir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim kendime güvenmemi sağlar.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim bana başarı hissi verir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerimde birçok farklı beceri ve yeteneklerimi kullanırım.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim, etrafımdakiler hakkındaki bilgimi arttırır.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim, yeni şeyler deneme fırsatı sunar.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim kendimi tanımama yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim diğer insanlar hakkında bir şeyler öğrenmeme yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim sayesinde diğer insanlarla sosyal etkileşimde bulunurum.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim diğer insanlarla yakın ilişkiler kurmama yardım etmektedir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim sırasında tanıştığım insanlar arkadaş canlısıdır.	1	2	3	4	5
Serbest zamanlarda, serbest zaman aktiviteleri yapmaktan çok zevk alan (hoşlanan) insanlarla ilişki kurarım.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim rahatlamama yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim stresimi hafifletmeye yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim, duygusal olarak iyi olmama katkıda bulunur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktiviteleriyle kolayca meşgul olurum, çünkü onları yapmayı severim.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim fiziksel olarak zorlayıcıdır.	1	2	3	4	5
Fiziksel formumu geliştiren serbest zaman aktiviteleri yaparım.	1	2	3	4	5
Beni fiziksel olarak yenileyen serbest zaman aktiviteleri yaparım.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerim sağlıklı kalmama yardımcı olur.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerimle meşgul olduğum yerler ya da alanlar ferah ve temizdir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerimle meşgul olduğum yerler ya da alanlar ilgi çekicidir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerimle meşgul olduğum yerler ya da alanlar güzeldir.	1	2	3	4	5
Serbest zaman aktivitelerimle meşgul olduğum yerler ya da alanlar iyi dizayn edilmiştir.	1	2	3	4	5

EK-6: Uluslararası Spor Organizasyonları İçin Gönüllü Motivasyonları Ölçeği Kullanım İzni

Re: Batuhan Er-ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI İÇİN GÖNÜLLÜ MOTİVASYONLARI ÖLÇEĞİ Kullanım izni

16.06.2020 Sal 23:38 tarihinde yanıtladınız

MF

mücahit fişne <mfisne@gmail.com>
23.12.2019 Pzt 18:30
Kime: Siz

↩ ↶ → …

Merhabalar Batuhan,

ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI İÇİN GÖNÜLLÜ MOTİVASYONLARI ÖLÇEĞİ'ni çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Ölçekle ilgili herhangi bir sorunuz olursa her zaman ulaşabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

23 Ara 2019 Pzt 10:37 tarihinde Batuhan ER <batuhaner32@hotmail.com> şunu yazdı:

Mücahit Hocam merhabalar, iyi çalışmalar. İsmim Batuhan Er, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Danışmanım Doç. Dr. Pınar Güzel ile birlikte planlamış olduğumuz "ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA GÖNÜLLÜ MOTİVASYONU İLE SERBEST ZAMAN DOYUM DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ" adlı çalışmada Gökçe ve Orhan tarafından Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği sağlanan "SERBEST ZAMAN DOYUM" ölçeği ile birlikte tarafınızdan Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği sağlanan "ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI İÇİN GÖNÜLLÜ MOTİVASYONLARI ÖLÇEĞİ" ölçeğini eğer sizin için bir sakıncası yoksa kullanabilmek için izninizi rica ediyorum. Tekrar iyi çalışmalar dilerim hocam.

EK-7: Serbest Zaman Doyum Ölçeği Kullanım İzni

Re: Serbest Zaman Doyum-Ölçek Kullanım İzni

5.12.2019 Per 18:41 tarihinde yanıtladınız

HG

HÜSEYİN GÖKÇE <hgokce@pau.edu.tr>
3.12.2019 Sal 17:05
Kime: Siz

↩ ↪ → ...

Batuhan merhaba, ölçeği kullanmada bir sakınca yok. çok güzel bir konu ben de merak ettim sonuçları. Ölçek yoksa göndereyim ancak hocamda var diye biliyorum, hocama da selamlarımı ilet lütfen, kolaylıklar dilerim...

HUSEYIN GOKCE Ph.D.
PAMUKKALE UNIVERSITY
Faculty of Sports Sciences
Recreation Department
Tel: +90 258 296 1399
Pbx: +90 258 296 1920
<https://pamukkale.academia.edu/H%C3%BCseyinG%C3%96K%C3%87E>
https://www.researchgate.net/profile/Huseyin_Gokce
Denizli -TURKIYE

03.12.2019 09:35, Batuhan ER yazmış:

Hüseyin Hocam merhabalar, iyi çalışmalar. İsmim Batuhan Er, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Danışmanım Doç. Dr. Pınar Güzel ile birlikte planladığımız "ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARINDA GÖNÜLLÜ MOTİVASYONU İLE SERBEST ZAMAN DOYUM DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ" adlı çalışmada Fişne ve Karagöz tarafından Türkçe geçerlilik güvenilirliği uygulanan "ULUSLARARASI SPOR ORGANİZASYONLARI İÇİN GÖNÜLLÜ MOTİVASYONLARI ÖLÇEĞİ" ile birlikte tarafınızdan Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği sağlanan "SERBEST ZAMAN DOYUM" ölçeğini eğer sizin için bir sakıncası yoksa kullanabilmek için izninizi rica ediyorum. Tekrar iyi çalışmalar dilerim hocam.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı- Soyadı: Batuhan Er

Doğum Tarihi ve Yeri: 30.04.1994 / İzmir

Eğitim Hayatı:

Yüksek Lisans: 2018-2020 Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Rekreasyon Yüksek Lisans Programı

Lisans: 2013-2017 Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü

Lisans: 2015-2018 Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü

Yabancı Dil Bilgisi: İngilizce